
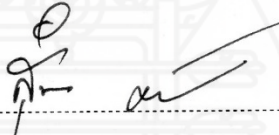

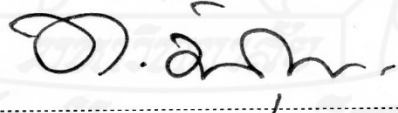
หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ แนวทางการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านปาเราะ
อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี
ชื่อและนามสกุล นายชัยดี ยามู
แขนงวิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สฤชต์พงษ์ ลิ้มปิยะเชื้อย

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2562

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สฤชต์พงษ์ ลิ้มปิยะเชื้อย)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธีวรรณ ตันติรจนาวงศ์)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ แนวทางการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านป่าระ
อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

ผู้ศึกษา นายชัยดี ยามู รหัสนักศึกษา 2562300604

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.สุญดีพงษ์ ลิ้มปิยะเชือกร ปีการศึกษา 2561

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการทั่วไปของนักเรียนในโรงเรียนบ้านป่าระ อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี (2) ศึกษาสภาพการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนบ้านป่าระ อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี และ (3) เสนอแนะแนวทางการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนบ้านป่าระ อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้จากการเลือกแบบเจาะจงจากผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าระ อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย ครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 คน และผู้บริหารสถานศึกษารวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 7 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเกี่ยวกับการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) สภาพนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าระพบว่านักเรียนมีภาวะโภชนาการตามเกณฑ์มาตรฐานคิดเป็นร้อยละ 81.89 และอาศัยร่วมกับบิดามารดา คิดเป็นร้อยละ 78.74 (2) ในภาพรวมครูที่ปรึกษาแต่ละชั้นเรียน ได้ดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีการส่งต่อภายนอกนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้คัดกรองโดยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางและทำการรักษา (3) ข้อเสนอแนะในการดำเนินการคือโรงเรียนจัดตั้งคณะกรรมการผู้ปกครองชั้นเรียนเพื่อประสานความร่วมมือแก้ไขปัญหาพฤติกรรมนักเรียนประกอบไปด้วยทุกภาคส่วนใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อกลางประสานงาน ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนเข้าถึงครูด้วยวิธีการที่หลากหลาย ครูที่สอนร่วมชั้นแต่ละชั้นเรียนควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ส่งเสริมความถนัดความสนใจของนักเรียนฝึกทักษะต่างๆ จัดอบรมให้ความรู้ด้านจิตวิทยาเด็กแก่ครูและควรประสานศูนย์การศึกษาพิเศษในการดูแลนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

คำสำคัญ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แนวทางการดำเนินการ

Independent study title: Guidelines for the Operation of Student Help-Care Program of Ban Pareh School, Mueang Pattani District, Pattani Province

Author: Mr.Saidee Yamu; **ID:** 2562300604;

Degree: Master of Education (Education Administration);

Independent study advisor: Dr. Saritpong Limpisathian, Associate Professor;

Academic year: 2018

Abstract

The purposes of this research were threefold: (1) to study the general conditions of students in Ban Pareh School, Muang Pattani district, Pattani province; (2) to study the operating conditions of the student help-care program of Ban Pareh School, Muang Pattani district, Pattani province; and (3) to propose guidelines for the operation of student help-care program in Ban Pareh School, Muang Pattani district, Pattani province.

The group of 7 research informants, selected from those involved with the student help-care program of Ban Pareh School, Muang Pattani district, Pattani province, consisted of 6 advising teachers in Prathom Suksa I to VI levels, and a school administrator. The research instrument was an in-depth interview form on the operation of student health-care program. Data were analyzed with content analysis.

The results of the study revealed that (1) 81.89 percent of the students of Ban Pareh School had the standard nutritional status, and 78.74 percent of them lived with their parents; (2) as the whole, the advising teacher in each class had operated based on the student help-care system and had referred students who had learning problems, as screened by specialists, to receive treatment; and (3) the guidelines for operation of the student help-care program were as follows: the school should establish a classroom parent committee consisting of all sectors to coordinate the cooperation and solve problems of student behaviors with the use of social media as the media for coordination; the students should be provided with the opportunity to gain access to teachers via varieties of ways; the teachers teaching in the same class level should share and exchange the information in order to promote students' aptitudes and interests, and train students in various skills; the school should train teachers to equip them with knowledge on child psychology; and the school should coordinate with the special education center in taking care of students who had learning disabilities.

Keywords: Student help-care program, Guidelines for the operation, Prathom Suksa

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความเมตตาและความกรุณาเป็นอย่างยิ่งของ รองศาสตราจารย์ ดร.สฤณีพงษ์ ลิ้มปัทม์เสฐียร อาจารย์ที่ปรึกษา แขนงวิชา บริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ท่านได้ให้คำแนะนำและติดตามการศึกษาย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย กระผมขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ไว้ ณ ที่นี้ และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธีวรรณ ตันดิรจนาวงศ์ กรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ซึ่งท่านได้กรุณาให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง พร้อมกันนี้ ขอขอบพระคุณ นายอภัยภูธร สุวัตติ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าระ ที่อำนวยความสะดวกและให้ข้อมูล และคณะครูที่ปรึกษาแต่ละชั้นเรียนให้ข้อมูลในการศึกษาค้นคว้าอิสระในครั้งนี้

และในโอกาสนี้ กระผมขอขอบพระคุณคณาจารย์ในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แขนงวิชาบริหารการศึกษา และขอขอบคุณคุณครูเพื่อนนักศึกษาทั้งหลายที่เข้าร่วมชั้นเรียนกันมา รวมทั้งทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับ การจัดทำรายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ ที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และเป็นกำลังใจให้แก่กันตลอดมา

ชัยดี ยามู

มกราคม 2563

แนวทางการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าละ
อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

นายชัยดี ยามู

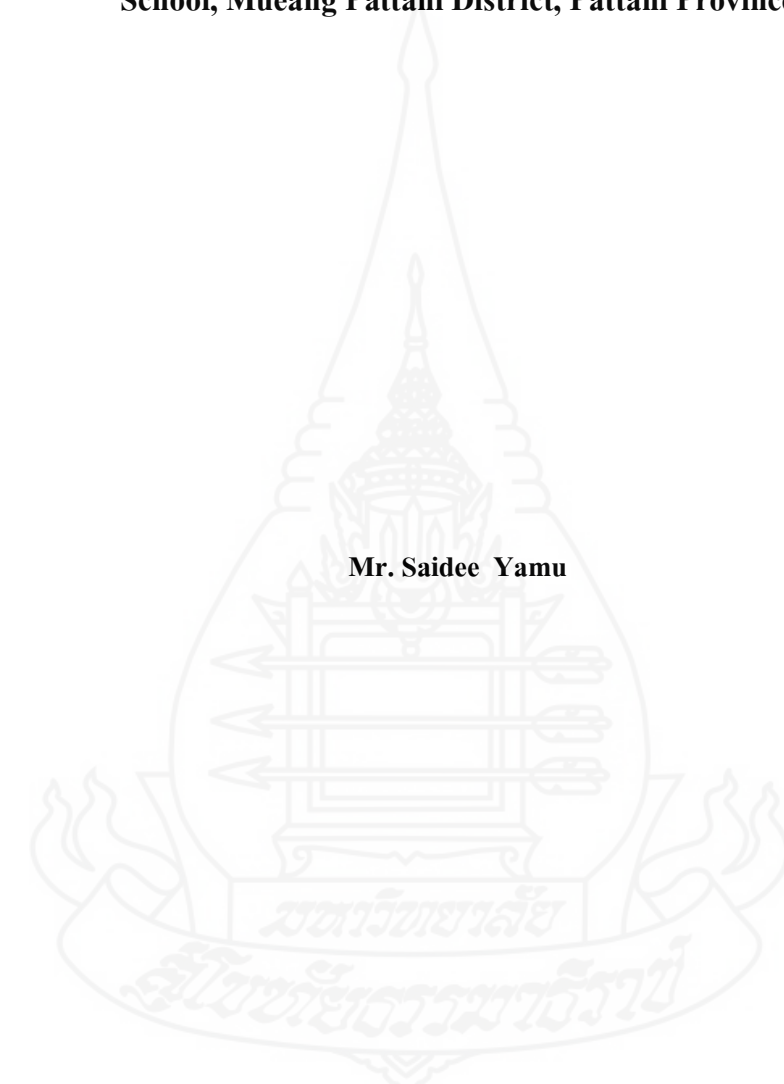

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2561

**Guidelines for the Operation of Student Help-Care Program of Ban Pareh
School, Mueang Pattani District, Pattani Province**

Mr. Saidee Yamu

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Educational Administration

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

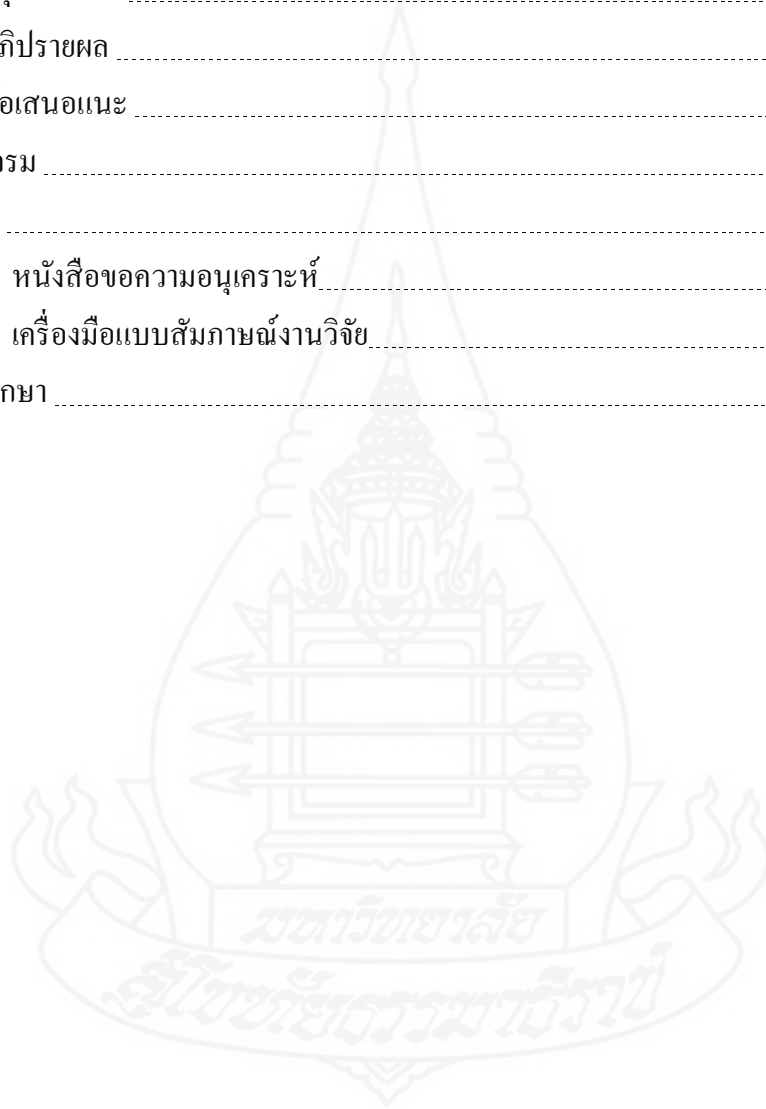
2018

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
คำถามในการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
บริบทของโรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี	9
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	11
การสัมภาษณ์เชิงลึก	23
การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	30
กลุ่มผู้ให้ข้อมูล	30
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	30
การเก็บรวบรวมข้อมูล	31
การวิเคราะห์ข้อมูล	31
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	32
บันทึกข้อมูลผลการสัมภาษณ์	32
การวิเคราะห์ข้อมูลผลการสัมภาษณ์	55

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	61
สรุปการวิจัย	61
อภิปรายผล	67
ข้อเสนอแนะ	69
บรรณานุกรม	70
ภาคผนวก	73
ก หนังสือขอความอนุเคราะห์	74
ข เครื่องมือแบบสัมภาษณ์งานวิจัย	76
ประวัติผู้ศึกษา	82

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 จำนวนนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าละ ปีการศึกษา 2561	32
ตารางที่ 4.2 ข้อมูลภาวะโภชนาการของนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าละ ปีการศึกษา 2561	33
ตารางที่ 4.3 ข้อมูลการอาศัยร่วมกับบิดามารดาของนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าละ ปีการศึกษา 2561	33

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย	6
ภาพที่ 2.2 โครงสร้างของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	18

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ได้กำหนดหลักการจัดการศึกษาไว้ว่า มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และ มาตรา 10 การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

ในมาตรา 22 ได้ให้ความสำคัญกับผู้เรียนโดยกล่าวถึงการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และ มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา (3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง(4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน

รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา(5) ส่งเสริม สนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและ แหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ(6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

ความสำคัญในการปกป้องคุ้มครองดูแลเด็ก โดยพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มีเจตนาให้รัฐมีหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลือเด็กและครอบครัวให้อยู่ในสภาพที่มีมาตรฐานในการ ดำรงชีวิตที่ดี ได้รับการดูแลให้มีพัฒนาการตามวัย และเด็กทุกคนต้องมีหลักประกันความปลอดภัย ได้รับความคุ้มครองจากผู้เกี่ยวข้อง ทั้งเด็กที่ประสบปัญหาและเด็กที่ไม่ประสบปัญหา

การจัดการศึกษาของไทยในปัจจุบันได้ให้ความสำคัญโอกาสทางการศึกษาของทุกคน ดังที่วิสัยทัศน์และเป้าหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 สำนักเลขาธิการสภา การศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2560, น.76) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการศึกษา เพื่อความเท่าเทียม และทั่วถึง ข้อ 2 เป็นการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนทุกกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นผู้เรียนกลุ่มปกติ กลุ่มด้อยโอกาสที่มีความยากลำบากและขาดโอกาสเนื่องด้วยสภาวะทางเศรษฐกิจและภูมิสังคม ซึ่ง รัฐต้องดูแลจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษานับสนับสนุนผู้เรียนกลุ่มนี้ให้ได้รับการศึกษาตามศักยภาพ และความพร้อมอย่างเท่าเทียม กลุ่มที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งหมายรวม กลุ่มผู้มีความ บกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม อารมณ์ การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ รวมทั้งบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแล รัฐต้องจัดให้บุคคล ดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาร่วมกับเด็กปกติในกรณีที่สามารถเรียนได้ เพื่อให้เขาได้มี โอกาสเรียนรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดและปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นในสังคม หรือจัดให้เป็นพิเศษ ตามระดับความบกพร่อง นอกจากนี้ บุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ รัฐต้องจัดรูปแบบการศึกษาที่ เหมาะสมโดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น ด้วยเหตุผลสำคัญคือบุคคลที่มีความสามารถ พิเศษเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ หากจัดการศึกษารูปแบบปกติ อาจทำให้ไม่สามารถพัฒนา บุคคลดังกล่าวให้มีความรู้ความสามารถตามศักยภาพของเขาได้ รัฐจึงมีหน้าที่ลงทุนพิเศษสำหรับ บุคคลเหล่านี้ และถือเป็นสิทธิของบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษที่จะได้รับบริการทางการศึกษาที่ เหมาะสมสำหรับการพัฒนาศักยภาพของตน แผนการศึกษาแห่งชาติจึงต้องกำหนดยุทธศาสตร์และ แนวทางการพัฒนา ที่ครอบคลุมการดูแลและพัฒนาบุคคลทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างเท่าเทียมและทั่วถึง

กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกรม สุขภาพจิตกระทรวงสาธารณสุข ได้ตระหนักถึงสภาพปัญหาที่อาจเกิดขึ้น และให้ความสำคัญที่

จะต้องมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานงานความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน รวมทั้งวิธีการดำเนินการ กิจกรรมและเครื่องมือต่างๆ ที่มีคุณภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอันจะส่งผลให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้นนอกจากจะดำเนินการด้วยการสนับสนุนส่งเสริมนักเรียนแล้ว การป้องกันและแก้ปัญหาช่วยเหลือต่างๆ ที่เกิดกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาการแข่งขันทุกรูปแบบ ก่อให้เกิดความทุกข์ ความกังวล ความเครียด ซึ่งล้วนแต่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคน จนนำไปสู่การเกิดปัญหาและสภาวะวิกฤตทางสังคม. (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552, น. 11-12)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558, น. 19) ได้ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ว่าเป็นองค์ประกอบและกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่โรงเรียนดำเนินการอยู่แล้วโดยปกติทั้งการป้องกัน และแก้ไขปัญหา และส่งเสริมพัฒนา เพื่อให้เด็กมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจ มีทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และมีทักษะในการดำรงชีวิตอย่างปลอดภัยและมีความสุข ขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย การรู้จักเด็กเป็นรายบุคคล การคัดกรองเด็ก การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งเสริมพัฒนาเด็กและการส่งต่อ ทั้งนี้ โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องและจากบุคลากรอื่น ทั้งจากภายในและภายนอกสถานศึกษารวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากทางสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558, น. 16) ได้กล่าวว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีแบบแผนมีขั้นตอนที่ชัดเจนในการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหา (ความรุนแรงและล่วงละเมิด) เพื่อให้เด็กในสถานศึกษาได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพบนพื้นฐานของความแตกต่างระหว่างบุคคล และได้รับการปกป้องคุ้มครองเด็กจากความรุนแรง การถูกล่วงละเมิด โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมพัฒนา ร่วมแก้ไขปัญหาจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

สภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม สังคม การเมือง เศรษฐกิจ ในยุคปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นอย่างมาก สภาพความเหลื่อมล้ำทางสังคมทำให้เกิดช่องว่างของ

การพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะคุณภาพด้านการศึกษา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่มีสำคัญมาก มีส่วนที่จะช่วยเติมเต็มให้แก่เด็กนักเรียนที่ขาดโอกาสทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนที่เป็นอนาคตของประเทศชาติ ส่วนหนึ่งของปัญหาคือ ปัญหาด้านการเรียนรู้ และพฤติกรรมในเด็กนักเรียน สอดคล้องกับสถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข (2555, น.1) ได้กล่าวไว้ในปัจจุบันมีกลุ่มเด็กพิเศษที่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้ ได้แก่ เด็กสมาธิสั้น (ADHD) เด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้(LD) เด็กออทิสติก (Autistic) และเด็กเรียนรู้ช้า/เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (Slow Learner/Intellectual Disability, ID) ข้อมูลจากกรมสุขภาพจิตระบุว่ามียุติเด็กที่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้เหล่านี้ถึงร้อยละ 21.76 หรือคิดเป็นจำนวนถึง 3.3 ล้านคนจากประชากรเด็กไทยต่ำกว่า 18 ปี ทั้งหมดราว 16 ล้านคน (กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย 2552) ในจำนวนนี้เฉพาะที่เป็นเด็ก Autistic/ADHD/LD มีจำนวนราว 2.1 ล้านคน นอกเหนือจากนั้นเป็นเด็กที่มีปัญหาด้านสติปัญญา (ID) ในระดับต่าง ๆ ราว 1.2 ล้านคนที่ต้องการความช่วยเหลือในรูปแบบการศึกษาพิเศษส่วนเด็กกลุ่มแรก 2.1 ล้านคนที่มีความบกพร่องการเรียนรู้ ขาดแรงจูงใจในการเรียน มีปัญหาปรับตัวทางอารมณ์สังคม แต่ไม่ได้มีปัญหาด้านสติปัญญา นั้นกลับเป็นกลุ่มที่น่าเป็นห่วงมาก เพราะปัจจุบัน โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีขีดความสามารถในการจัดการเรียนรู้และให้ความช่วยเหลือแก่เด็กกลุ่มนี้อย่างเหมาะสม ทำให้เด็กกลุ่มนี้ไม่ได้รับการเรียนรู้และการประเมินผลที่เหมาะสมกับศักยภาพ และมีจำนวนไม่น้อยที่หลุดออกจากระบบการศึกษา ซึ่งเด็กกลุ่มนี้หลังจากหลุดออกจากระบบการศึกษาก็มีความเสี่ยงต่อการก่อปัญหาหรือทำความผิดต่างๆ ได้มาก

จากสภาพเหตุการณ์ปัญหาความไม่สงบทางจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระบบการศึกษาได้รับกระทบโดยตรงโรงเรียนปิดทำการเรียนการสอนบ่อย ในจำนวนนี้มีครูและบุคลากรทางการศึกษาส่วนหนึ่งที่ตกเป็นเหยื่อของสถานการณ์เหล่านี้ ซึ่งหมายถึงการทำลายโอกาสทางการศึกษาของเยาวชนผู้ซึ่งเป็นอนาคตของชาติครูผู้ปฏิบัติหน้าที่จัดการเรียนการสอนย่อมได้รับผลกระทบทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ จากสถิติเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในปีรอบปี 2557 จากผลการรวบรวมข้อมูลในปี 2557 (1 มกราคม - 31 ธันวาคม 2557) พบว่า “มีจำนวนเหตุการณ์ความไม่สงบทั้งสิ้น 806 เหตุการณ์ มีผู้เสียชีวิต จำนวน 341 คน และบาดเจ็บ จำนวน 672 คน โดยเดือนที่เกิดเหตุการณ์สูงที่สุดคือ เดือนพฤษภาคม จำนวน 128 เหตุการณ์ และเดือนที่เกิดเหตุการณ์น้อยที่สุดคือ เดือนเมษายน จำนวน 31 เหตุการณ์สำหรับเดือนที่มีผู้เสียชีวิตสูงที่สุดคือเดือนกุมภาพันธ์จำนวน 48 คน และเดือนที่มีผู้เสียชีวิตน้อยที่สุดคือ เดือนตุลาคมและธันวาคม จำนวน 18 คนเท่ากัน ซึ่งเดือนที่มีผู้บาดเจ็บสูงที่สุด คือ เดือนพฤษภาคม จำนวน 135 คน และเดือนที่มีผู้บาดเจ็บน้อยที่สุดคือ เดือนธันวาคม จำนวน 25 คน” (สุวรา แก้วนุ้ย และ สุภาภรณ์ พันสนาซิม, 2558)

การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าละ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ยังไม่พบความสำเร็จเชิงประจักษ์ในด้านประสิทธิภาพของการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูและผู้บริหารด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เกี่ยวข้อง ขาดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้ ทั้งที่เป็นหน้าที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องดำเนินการพร้อมกับการอบรมสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรม ฝึกทักษะกระบวนการการเรียนรู้ ถ่ายทอดองค์ความรู้แก่นักเรียน และประกอบกับการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่สามารถดำเนินการอย่างเต็มศักยภาพด้วยสภาพบริบทที่ได้กล่าวในข้างต้น

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความสนใจทำวิจัยเรื่องแนวทางการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี เพื่อให้ทราบถึงสภาพข้อเท็จจริง และได้แนวทางการปรับปรุงการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการทั่วไปของนักเรียนในโรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

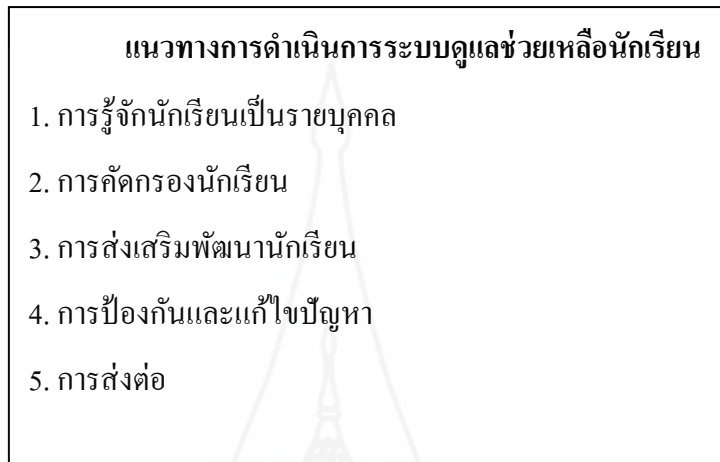
2.2 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

2.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือโรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี โดยนำแนวนโยบายของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ด้านกระบวนการและขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552, น. 19-22) ซึ่งประกอบไปด้วยประกอบด้วย 5 ด้าน คือ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน มาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาสภาพและ

หาแนวทางปรับปรุงการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปัตตานี เขต 1 ดังแสดงในภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

4. คำถามในการวิจัย

- 4.1 สภาพการทั่วไปของนักเรียนในโรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี เป็นอย่างไร
- 4.2 สภาพการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี เป็นอย่างไร
- 4.3 แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี มีอะไรบ้าง

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือโรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี โดยอาศัยกรอบกระบวนการและขั้นตอนของระบบ

ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ ดังกรอบแนวคิดในการวิจัย

5.2 ขอบเขตกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและเครื่องมือการวิจัย

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้จากการเลือกแบบเจาะจงผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับโรงเรียนบ้าน
ปาละ อำเภอบึงปัดตานี จังหวัดปัตตานี ประกอบไปด้วย ครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
จำนวน 1 คน ครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 คน ครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
จำนวน 1 คน ครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 คน ครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
จำนวน 1 คน ครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 คน และผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1
คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 7 คน

เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ ศึกษาสภาพโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก(In-
depth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตาม
แนวนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นำผลการสัมภาษณ์มาเป็นแนวทาง
ในการปรับปรุงการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยนำข้อมูลที่ได้ทำการวิเคราะห์
เนื้อหา (content analysis) เพื่อให้ได้มาสภาพและแนวทางการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนโรงเรียนบ้านปาละ อำเภอบึงปัดตานี จังหวัดปัตตานี

5.3 นิยามศัพท์เฉพาะ

5.3.1 **ครูที่ปรึกษา** หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้อำนวยการโรงเรียน
บ้านปาละ ให้ทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลและให้ความช่วยเหลือนักเรียนในด้านการเรียน ด้านส่วนตัว
และด้านสังคม ในแต่ละชั้นเรียนที่ได้รับมอบหมาย

5.3.2 **ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน** หมายถึง กระบวนการดำเนินการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านปาละอย่างเป็นระบบ ตามลำดับขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาของแต่ละ
ชั้นเรียนเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการให้ความร่วมมือของบุคลากรทุกฝ่ายที่
เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน
ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน ซึ่งมีแนวทางการดำเนินการแบ่งเป็น 5
ขั้นตอน ดังนี้

1) **การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล** หมายถึง การดำเนินงานของครูที่ปรึกษา
เพื่อให้ได้มาข้อมูลของนักเรียนที่อยู่ในความดูแล ประกอบไปด้วยข้อมูลด้านความสามารถ ด้าน
สุขภาพ ด้านพฤติกรรม ด้านครอบครัว และด้านสังคม

2) **การคัดกรองนักเรียน** หมายถึง การพิจารณาข้อมูลของนักเรียนที่ได้จาก
การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการทำแบบประเมินต่างๆ เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนตามสภาพความ

เป็นจริงของนักเรียนแต่ละคน ประกอบไปด้วย 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ

3) *การส่งเสริมพัฒนานักเรียน* หมายถึง การสนับสนุนนักเรียนทุกคนให้ได้รับการพัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ผ่านการจัดกิจกรรมโฮมรูม กิจกรรมเยี่ยมบ้าน กิจกรรมประชุมผู้ปกครอง และกิจกรรมเสริมทักษะการดำรงชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

4) *การป้องกันและแก้ไขปัญหา* หมายถึง การดำเนินการกิจกรรมที่มีเป้าหมายถึงการปกป้องป้องกันไม่ให้นักเรียนตกอยู่ในสภาพปัญหาที่ไม่พึงประสงค์ และช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบกับปัญหา โดยกิจกรรมการให้คำปรึกษา กิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญห และกิจกรรมอื่นๆ

5) *การส่งต่อ* หมายถึง การดำเนินการถัดจากการป้องกันและแก้ไขปัญหาของครูที่ปรึกษา เมื่อปรากฏว่าไม่สามารถแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง และมีความเห็นควรดำเนินการส่งต่อการแก้ไขปัญหไปยังผู้เกี่ยวข้องภายใน โรงเรียนเรียกว่าส่งต่อภายใน หรือส่งต่อการแก้ไขปัญหไปยังผู้เกี่ยวข้องภายนอกโรงเรียนเรียกว่าส่งต่อภายนอกพบผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง เพื่อให้ นักเรียนได้รับการป้องกันและแก้ไขปัญหที่เหมาะสมและถูกต้อง

6) *การสัมภาษณ์เชิงลึก* หมายถึง เป็นการสัมภาษณ์ในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ โดยการใช้ประเด็นแนวคำถามกว้างๆ เพื่อกระตุ้นให้คู่สนทนาเล่าเรื่องราวอย่างมีเป้าหมาย ผู้สัมภาษณ์มักมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ถูกสัมภาษณ์ในลักษณะเป็นคู่สนทนา ใช้ทักษะการสื่อสาร สร้างการสนทนาอย่างมีเป้าหมาย

6. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

6.1 ได้ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านปาละ อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

6.2 ได้แนวทางการปรับปรุงด้านการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านปาละ อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

6.3 เป็นกรณีตัวอย่างการศึกษาและหาแนวทางปรับปรุงการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษาที่มีสภาพบริบทที่คล้ายกัน

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านปาละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ผู้ศึกษาได้ศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องที่จะทำการวิจัยซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

1. บริบทของโรงเรียนบ้านปาละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี
2. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.1 ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.2 ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.3 วัตถุประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.4 แนวทางการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.5 บทบาทหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 2.6 ประโยชน์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. การสัมภาษณ์เชิงลึก
4. การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. บริบทของโรงเรียนบ้านปาละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

รายงานประจำปีของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนบ้านปาละ (2559, น. 27-28) โรงเรียนบ้านปาละ ตั้งอยู่ที่หมู่ที่ 2 ตำบลบาราโหม อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 เป็นโรงเรียนขนาดกลาง เปิดสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อยู่ห่างจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ประมาณ 10 กิโลเมตร ห่างจากที่ว่าการอำเภอมืองปัตตานี ประมาณ 8 กิโลเมตร โรงเรียนมีพื้นที่ทั้งสิ้น 2 ไร่ 84 ตารางวา ตั้งอยู่ริมถนนสายเอเชีย โรงเรียนเป็นบริเวณเป็นที่ราบลุ่มทำให้น้ำท่วมขังในช่วงฤดูฝน มีเขตพื้นที่บริการ 3 หมู่บ้าน ประกอบไป

ด้วย หมู่ที่ 1 บ้านป่าระตะวันตก หมู่ที่ 2 บ้านป่าระตะวันออก หมู่ที่ 3 บ้านดี โรงเรียนมีอาคารเรียนประกอบ จำนวน 5 หลัง ได้แก่ อาคารเรียน 4 หลัง มี 6 ห้องเรียน ห้องสำนักงาน 1 ห้อง ห้องประชุม 1 ห้อง ห้องอาเซียน 1 ห้อง ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ 1 ห้อง ห้องปฏิบัติการคอมพิวเตอร์ 1 ห้อง ห้องปฏิบัติการทางภาษา 1 ห้อง ห้องสมุด 1 ห้อง โรงอาหาร 1 หลัง และห้องส้วม 3 หลัง 12 ที่นั่ง

สภาพชุมชนรอบบริเวณโรงเรียนมีลักษณะ เป็นพื้นที่ราบลุ่มติดชายฝั่งทะเลอ่าวไทย ทิศเหนือของชุมชนเป็นชายฝั่งทะเล ซึ่งประกอบไปด้วย นาเกลือ นากุ้ง สวนมะพร้าว และมีลำคลองไหลสู่ทะเล อาชีพหลักของชุมชนคือ การทำประมงและอาชีพรับจ้าง ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 92.20 นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 7.80 รายได้เฉลี่ยต่อครอบครัว ประมาณ 30,000 บาท ต่อปี

ผู้ปกครองส่วนใหญ่ของโรงเรียนบ้านป่าระจบการศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้งหมดนับถือศาสนาอิสลาม ประมาณร้อยละ 70 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม และประมาณร้อยละ 30 ประกอบอาชีพรับจ้างทั้งในและต่างประเทศ สืบเนื่องจากเหตุการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ผู้ปกครองที่นับถือศาสนาพุทธ นิยมส่งลูกเข้าศึกษาโรงเรียนในตัวอำเภอเมืองปัตตานี

โรงเรียนบ้านป่าระจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ปัจจุบันนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าระทุกคนเป็นผู้นับถือศาสนาอิสลาม ดำรงชีวิตตามวิถีศาสนาอิสลาม ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าระในฐานะผู้บังคับบัญชาสูงสุดของโรงเรียนได้มอบหมายให้ครูที่ปรึกษาแต่ละชั้นดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนทุกคนได้รับการบริการด้านการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพและเท่าเทียมกัน

วิสัยทัศน์

โรงเรียนบ้านป่าระ จัดการศึกษาภายใต้ความร่วมมือของทุกภาคส่วน มุ่งมั่นให้นักเรียนและสถานศึกษามีคุณภาพ ตามเกณฑ์มาตรฐาน โดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจ

พันธกิจ

1. การศึกษาภายใต้ความร่วมมือของทุกภาคส่วน
2. มุ่งมั่นให้นักเรียนมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน
3. พัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน
4. บูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เป้าหมาย

1. โรงเรียนมีการบริหารจัดการภายในแบบมีส่วนร่วม โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

2. โรงเรียนมีการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ

3. ผู้เรียน และบุคลากร มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์

4. บุคลากร มีคุณภาพตามมาตรฐานตำแหน่งและวิทยฐานะ

5. ผู้เรียนมีการสืบสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. โรงเรียนมีการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

2. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.1 ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

จรรยา เนียมสวัสดิ์และคณะ (2557, น. 5) กล่าวว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพ และมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคนมีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ และ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552, น. 13) ได้ให้ความหมายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหาร และครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้

จากคำอธิบายข้างต้นสรุปได้ว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นภารกิจของโรงเรียนในการติดตามส่งเสริม พัฒนา แก้ไขปัญหานักเรียน โดยมีเป้าหมายให้นักเรียนได้รับการดูแลและพัฒนาอย่างเต็มตามศักยภาพจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเป็นลำดับขั้นตอน

2.2 ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข โดยผ่านกระบวนการการจัดเกลาด้วยระบบการศึกษานั้น กระบวนการหนุนเสริมการป้องกันและการช่วยเหลือในการแก้ปัญหาต่างๆให้กับนักเรียนถือเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุถึงเป้าประสงค์ที่หวังไว้ จากสภาพความก้าวหน้าในยุคโลกาภิวัตน์ในปัจจุบัน โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี อันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และการปรับเปลี่ยนโครงสร้างเศรษฐกิจและการเมือง ได้ส่งผลกระทบต่อในเชิงบวกแล้ว ในตรงกันข้ามแล้วยังก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ เป็นต้นว่า ปัญหาการใช้ชีวิตในสังคมการแข่งขันที่มีรูปแบบที่หลากหลาย ปัญหาครอบครัว ปัญหาการก่ออาชญากรรม ปัญหา ยาเสพติด ปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ ปัญหาความขัดแย้งทางการเมือง ประการเหล่านี้ย่อมมีผลกระทบต่อด้านสุขภาพกายและใจแก่ผู้ที่ได้รับผลกระทบ จะเห็นได้ว่าภาพความสำเร็จทางการศึกษาที่ทุกคนได้หวังไว้ นั้น ต้องเกิดจากความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะบุคลากรครูในโรงเรียน ตลอดจนครูที่ปรึกษาของแต่ละชั้นเรียนเป็นหัวเรี่ยวหัวแรง ในการดำเนินการต่างๆเกี่ยวกับผู้เรียนเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยใจรักและความเมตตาต่อผู้เรียนอย่างใกล้ชิด เป็นภารกิจสำคัญในการสร้างเยาวชนที่เป็นความหวังของสังคมประเทศชาติต่อไป

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 เน้นที่จะพัฒนาบุคคลให้เกิดการบูรณาการแบบเป็นองค์รวม เพื่อให้บุคคลได้รับการพัฒนาที่สมดุลของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา สังคม มีคุณธรรมจริยธรรมในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มีเจตนาให้รัฐมีหน้าที่ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและครอบครัวให้อยู่ในสภาพที่มีมาตรฐานในการดำรงชีวิตที่ดี ได้รับการดูแลให้มีพัฒนาการตามวัย และเด็กทุกคนต้องมีหลักประกันความปลอดภัย ได้รับการคุ้มครองจากผู้เกี่ยวข้อง ทั้งเด็กที่ประสบปัญหาและเด็กที่ไม่ประสบปัญหา พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 คณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) กำหนดมาตรฐานตำแหน่งครู ตามมาตรา 42 ปฏิบัติหน้าที่หลักเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน การส่งเสริมการเรียนรู้พัฒนาผู้เรียนปฏิบัติงานทางวิชาการของสถานศึกษา พัฒนาตนเอง และพัฒนาวิชาชีพ โดยกำหนดให้ลักษณะงานเกี่ยวกับการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นภาระงานหนึ่งในมาตรฐานตำแหน่งครู

เนื่องจากโรงเรียนบ้านป่าละเมาะ นักเรียนนับถือศาสนาอิสลามซึ่งศาสนาอิสลามได้อธิบายพื้นฐานของเด็กนั้นไว้ดังนี้ อับดุลลุด นาซิหุ อุลวาน (2553, น. 53-54) เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปในหมู่นักวิชาการด้านการศึกษา และนักวิชาการด้านจริยธรรมว่า เด็กถูกกำหนดมาในสภาพที่สะอาดบริสุทธิ์ พร้อมด้วยสัญชาตญาณที่โน้มเอียงต่อการเชื่อถือศรัทธาในการมีอยู่และเอกภาพของอัลลอฮ์ (ซุบฮานะฮฺวะตะอะลา) อยู่แล้ว ดังนั้นถ้าเขาได้รับการตรูบียะฮ์ที่มีการเตรียมการอย่างเข้าใจถึงความมุ่งหมายเป็นอย่างดีภายในบ้าน มีการรวมกลุ่มกันในทางที่ดีมีคุณธรรม ในสภาพสิ่งแวดล้อมการเรียนการสอนที่มีบรรยากาศเต็มไปด้วยความศรัทธา เขาจะเติบโตอย่างคนที่มีศรัทธาอย่างถูกต้องชัดเจน มารยาทที่ดีงาม และมีคุณธรรม

ความสำคัญของผู้ปกครองของเด็กนั้น ได้กล่าวไว้ดังนี้ อับดุลลุด นาซิหุ อุลวาน (2553, น. 57-58) อัคริมีซีย์ รายงานว่า ท่านรศุลลุดอฮ์ (ซ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม) กล่าวว่า“ไม่มีคุณประโยชน์หรือความดีงามอันใด ที่พอให้ลูกๆ ของเขาจะมีค่ามากกว่าการอบรมเลี้ยงดูอย่างดี” และนอกจากนี้ อิบนิ มาญะฮ์ รายงานจากอิบนุ อับบาสว่า ท่านรศุลลุดอฮ์ (ซ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม) กล่าวว่า“ไม่มีสิ่งใดที่จะมีค่ามีคุณประโยชน์จากพอให้ต่อบุตร มากไปกว่าการอบรมเลี้ยงดูที่ดี”และจากอิบนุ มาญะฮ์ รายงานจากอิบนุ อับบาส (รอดียัลลอฮุอันฮุ) ว่าท่านรศุลลุดอฮ์ (ซ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม) กล่าวว่า “จงให้จิตใจที่มีคุณธรรมแก่บุตรของท่าน และให้การอบรมเลี้ยงดูที่ดีกับเขา” จากบทบัญญัติของท่านรศุลลุดอฮ์ (ซ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม) ที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของความรับผิดชอบของผู้ให้การศึกษาในเรื่องของการอบรมเลี้ยงดู ด้วยคุณค่าทางศีลธรรมแห่งอิสลาม ความรับผิดชอบนี้รวมถึงการอบรมสั่งสอนให้เขาเป็นคนที่มีความซื่อตรงเที่ยงธรรม และไม่เห็นแก่ตัว และรวมถึงการฝึกให้เด็กเป็นคนเคารพในคำพูดและการกระทำ ออกจากการพูดจาว่าร้าย การสบประมาท การดูหมิ่นดูแคลน การเยาะเย้ยถากถาง หรือความไม่ดีในทำนองเดียวกันนี้ และในทางตรงข้าม เขาต้องฝึกเด็กให้เคารพผู้ใหญ่ มีความเอื้อเฟื้อเป็นมิตรกับเพื่อนบ้าน ใจกว้างกับคนยากจนและเด็กกำพร้ามีความรักสงสารคนยากจน

ในการดูแลเด็กด้อยโอกาสนั้น อิสลามได้กำหนดไว้ว่า อับดุลลุด นาซิหุ อุลวาน (2553, น. 109-111) เด็กผิวดำหรือ ถ้าเขามีหน้าตาน่าเกลียดและแน่นอนการแก้ปัญหานี้คือคำสั่งของท่านรศุลลุดอฮ์ (ซ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะสัลลัม) ที่กล่าวว่า“จงอย่าเกรงต่ออัลลอฮ์ และให้ความยุติธรรมกับบุตรของท่าน” ถือเป็นคำสั่งของอัลลอฮ์ (ซุบฮานะฮฺวะตะอะลา) ที่ต้องมีความยุติธรรมต่อเด็ก ไม่ว่าจะผู้หญิงหรือผู้ชาย เด็กทุกคนต้องได้รับความรัก ความเสมอภาค ความเมตตา กรุณา และการปฏิบัติอย่างยุติธรรม และสำหรับร่างกายที่ไม่ปกติ นั้น เช่น มีตาเดียว หรือหูหนวก หรือปัญญาอ่อน หรือพูดติดอ่างนั้น เขาต้องได้รับความรักความเมตตา ความเอาใจใส่ จากทุกๆ คนที่อยู่ร่วมกับเขา ไม่ว่าจะป็นพ่อ พี่น้อง หรือญาติ และนี่ถือว่าเป็นไปตามคำพูดของท่านรศุลลุดอฮ์

(ซ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวัสสลัม) ที่รายงานโดย อัลดริมิซีย์ และอบู ดาวูด ว่า “บุคคลที่มีความเมตตาต่อผู้อื่นนั้น อัลดอสุกก็จะทรงเมตตาต่อเขา ดังนั้น จึงมีความเมตตาต่อมนุษย์บนโลกแล้วอัลดอสุกจะทรงเมตตาท่าน”

แต่เมื่อเรากล่าวถึงบุคคลที่มีข้อตำหนิ โดยที่เราเรียกเขาว่า เจ้าตาเดียว เจ้าหูหนวก หรือเจ้าติดอานั้น จะทำให้เด็กมีปมด้อย มองโลกในแง่ร้าย จี้อัจฉา ถือเป็นหน้าที่ของมูร็อบบีย (ผู้ดูแล) ที่จะปฏิบัติต่อเขาอย่างชาญฉลาด และมีความเมตตา การปฏิบัติอย่างมีเมตตานั้นจะทำให้บรรเทาความรู้สึกที่ไม่ดีภายในหรือปมด้อย หรือความหดหู่ได้ มูร็อบบียต้องให้คำปรึกษา และบอกว่าทุกคนที่อยู่รอบๆตัวเขา ไม่ว่าจะเป็นญาติพี่น้องหรือไม่ก็ตาม ห้ามล้อเขา ห้ามพูดดูถูกเขา มูร็อบบียต้องเลือกเพื่อนที่มีศีลธรรมจรรยาดีซึ่งจะช่วยเขา รักและเมตตาต่อเขา

สรุปได้ว่า มูร็อบบียจะต้องปฏิบัติกับเด็กที่มีความบกพร่องทางกายอย่างมีความรัก ความเมตตา ดูแลพวกเขาด้วยความเอาใจใส่ และให้เขามีเพื่อนที่ดี การเป็นเด็กกำพร้า ถ้าเด็กมีชีวิตอยู่ท่ามกลางคนที่ไม่มีใครเอาใจใส่ดูแล ไม่ปฏิบัติต่อเขาด้วยความรัก ความกรุณา และความเมตตา อาจเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบทำให้จิตใจไม่อยู่ในแนวทางได้ และในอิสลามนั้นได้มีคำสั่งให้ปฏิบัติต่อเด็กกำพร้าอย่างดีในเรื่องความเป็นอยู่และการเอาใจใส่ ซึ่งจะทำให้เด็กนั้นเติบโตเป็นคนที่มีความสามารถ มีความรับผิดชอบที่ตนต้องปฏิบัติต่อสังคม ดังนั้น อิสลามจึงมีข้อกำหนดให้ญาติพี่น้องดูแลและเอาใจใส่เด็กกำพร้าเป็นอย่างดี ซึ่งถือเป็นหน้าที่ของพวกเขาที่จะต้องมีความเมตตา และปฏิบัติต่อพวกเขาเช่นเดียวกับที่ปฏิบัติต่อลูกของตนเอง ในกรณีที่ไม่มีคนดูแลหรือญาติพี่น้องนั้น

ถือเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องให้ความเอาใจใส่และรับผิดชอบเด็กเหล่านั้น โดยให้ความช่วยเหลือเลี้ยงดูเด็กเหล่านั้น และให้เขาได้รับทางนำ รัฐจะต้องดูแลสาธารณสุขมูลฐานและรับประกันการมีชีวิตที่ดีของพวกเขา ความยากจน ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เด็กนั้นมีสภาวะจิตใจนอกกลุ่มนอกรทางได้ ซึ่งจะเพิ่มมากขึ้นเมื่อเขาพบว่า ครอบครัวของเขานั้นมีความลำบากและขาดแคลน ในขณะที่เพื่อนๆของเขาสุขสบายแต่ตัวเขาแทบไม่มีเสื้อผ้าจะใส่ อิสลามมีวิธีปฏิบัติต่อความยากจนสองประการ หนึ่ง อิสลามนั้นให้ความสำคัญกับศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และให้ความเอาใจใส่กับคนอ่อนแอ และคนยากจน สอง อิสลามมีข้อกำหนดเพื่อความปลอดภัยในสังคม ดังนั้น จึงมีข้อบังคับเรื่องชะกาด เพื่อขจัดความหิวโหยและความยากจน ยกเว้นผู้ยากไร้ที่มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น อิสลามมีคำสั่งให้ผู้ปกครองรัฐต้องหางานให้กับทุกคนที่มีความสามารถในการทำงานและมีคำสั่งให้ครอบครัวต้องปกป้องบุตรมุสลิม ไม่ว่าเขาจะเป็นบุตรของผู้ปกครองรัฐ เจ้าหน้าที่ หรือช่างไม้ธรรมดา

2.3 วัตถุประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

จิริยา เนียมสวัสดิ์และคณะ (2557, น.6) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีดังนี้

1. เพื่อให้สถานศึกษามีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีกระบวนการ วิธีการ และเครื่องมือที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน สามารถตรวจสอบได้
2. เพื่อส่งเสริมให้ครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงาน และองค์กรภายนอก มีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือส่งเสริมและพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

และสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552, น.13) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบไปด้วย

1. เพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีระบบมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้โรงเรียน กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการทำงานร่วมกัน โดยผ่านกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีร่องรอยหลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบได้

ดังนั้นสรุปได้ว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีวัตถุประสงค์ให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาและแก้ไขปัญหาอย่างเต็มศักยภาพ จากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องด้วยกระบวนการที่มีมาตรฐาน ส่งผลต่อนักเรียนเป็นคนดี คนเก่ง ดำรงตนในสังคมอย่างมีความสุข

2.4 แนวทางการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552, น. 19-23) กระบวนการและขั้นตอนของระบบช่วยเหลือดูแลนักเรียน มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

ด้วยความหลากหลายของนักเรียน และนักเรียนแต่ละคนซึ่งมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่แตกต่างกันผ่านการหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมในหลายลักษณะทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้น การรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูอาจารย์มีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนและนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาส่งเสริม การป้องกัน และแก้ปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ตามหลักวิชาการ มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดาในการแก้ปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน

2. การคัดกรองนักเรียน

การคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียน ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็น ด้วยความรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอาจจัดกลุ่มนักเรียนตามผลการคัดกรองเป็น 2,3 หรือ 4 กลุ่มก็ได้ ตามขอบข่ายและเกณฑ์การคัดกรองที่โรงเรียนกำหนด เช่น ในกรณีที่แบ่งนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม อาจนิยามกลุ่มได้ดังนี้

1. กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ ซึ่งควรได้รับการสร้างภูมิคุ้มกันและการส่งเสริมพัฒนา

2. กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การป้องกันและแก้ไขตามกรณี

3. กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องช่วยเหลือและแก้ปัญหาโดยเร่งด่วน

4. กลุ่มพิเศษ คือ นักเรียนที่ความสามารถพิเศษ มีความเป็นอัจฉริยะแสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน อย่างเป็นที่ประจักษ์เมื่อเทียบกับผู้มีอายุในระดับเดียวกันภายใต้สภาพแวดล้อมเดียวกัน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพความสามารถพิเศษนั้นจนถึงขั้นสูงสุด

3. การป้องกันและแก้ไขปัญหา

ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหานั้น จำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกัน และแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลย นักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม การสร้างภูมิคุ้มกัน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป

การป้องกันและการแก้ไขปัญหานี้ให้กับนักเรียนนั้นมีหลายเทคนิควิธีการแต่สิ่งที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการมีอย่างน้อย 2 ประการ คือ

- 1) การให้คำปรึกษาเบื้องต้น
- 2) การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

4. การส่งเสริมพัฒนานักเรียน

การส่งเสริมพัฒนานักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคน ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ หรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา กลุ่มความสามารถพิเศษให้มีคุณภาพมากขึ้น ได้พัฒนา

เต็มศักยภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่างๆซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง/ปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ และมีคุณภาพตามมาตรฐานที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

การส่งเสริมพัฒนานักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้ แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ

- 1) การจัดกิจกรรมโฮมรูม
- 2) การเยี่ยมบ้าน
- 3) การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting)
- 4) การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน
5. การส่งต่อ

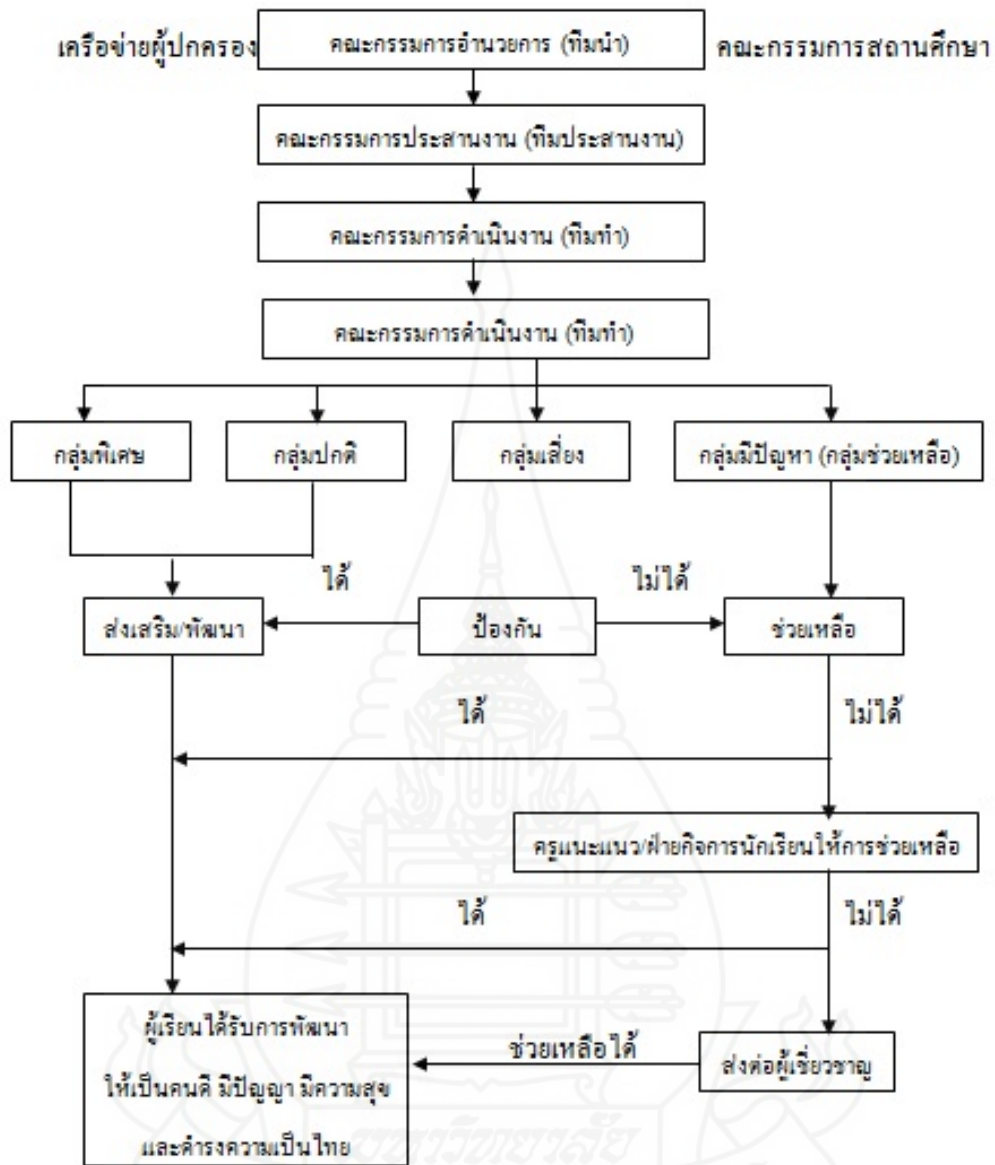
ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยครูที่ปรึกษาอาจมีกรณีที่บางปัญหา มีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้เป็นบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษาหรือครูคนใดคนหนึ่งเพียงลำพัง ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข ซึ่งครูที่ปรึกษาสามารถดำเนินการได้ ตั้งแต่กระบวนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หรือการคัดกรองนักเรียนก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาของนักเรียนในแต่ละกรณี

การส่งต่อแบ่งเป็น 2 แบบ คือ

1) การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง

2) การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก หากพิจารณาเห็นว่าเป็นกรณีปัญหาที่มีความยากเกินกว่าศักยภาพของโรงเรียน จะดูแลช่วยเหลือได้

จากที่ได้กล่าวถึงองค์ประกอบสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสามารถสรุปแสดงโครงสร้างของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ดังแผนภูมิ ดังนี้

ภาพที่ 2.1 โครงสร้างของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ที่มา : ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน (2552, น. 35)

2.5 บทบาทหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552, น. 28-32) ได้กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีดังต่อไปนี้

1. คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ)

คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็น ประธานกรรมการ โดยมีคณะกรรมการตามตำแหน่งต่างๆ ได้แก่ รองผู้อำนวยการทุกฝ่าย หัวหน้า ระดับ หัวหน้าแผนงาน หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน และ หัวหน้างานแนะแนวเป็นกรรมการและเลขานุการ มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้

1.1 การส่งเสริมสนับสนุน การขับเคลื่อนและผดุงรักษา ระบบการดูแลและ ช่วยเหลือนักเรียน

1.2 การสร้างขวัญและกำลังใจและพัฒนาบุคลากร

1.3 การเป็นผู้นำในการฝึกฝน บูรณาการภารกิจโดยรวมของสถานศึกษา

1.4 การประสานสัมพันธ์และสร้างความเข้มแข็งให้ทีมประสานทีมนำ และ เครือข่ายการดำเนินงานจากทุกภาคส่วน

1.5 การนิเทศ กำกับติดตาม และประเมินผล

2. คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน)

คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) ประกอบด้วยรองผู้อำนวยการที่ ผู้บริหารมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ มีกรรมการตามตำแหน่งและหน้าที่ต่างๆ ได้แก่ หัวหน้า ระดับทุกระดับ หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หัวหน้างานอนามัย ครัวพยาบาล และหัวหน้างาน แนะแนวเป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) มีบทบาทหน้าที่ต่อไปนี้

2.1 การปฏิบัติงานในฐานะบุคลากรหลักในการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน

2.2 การประสานงานระหว่างคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) และ คณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) และหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3 การจัดทำเครื่องมือสื่ออุปกรณ์ที่จำเป็นในการพัฒนาดำเนินงานและ รับผิดชอบในการชี้แจง สร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

2.4 การจัดการประชุมคณะกรรมการทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอเพื่อแสวงหา แนวทางในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.5 การสรุปรายงานผลการดำเนินงานและดำเนินการอื่นใดเพื่อให้ระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. คณะกรรมการดำเนินการ (ทีมทำ)

คณะกรรมการดำเนินการ (ทีมทำ) ประกอบด้วย หัวหน้าระดับชั้นเป็นประธาน กรรมการ มีกรรมการตามตำแหน่งหน้าที่ต่างๆ ได้แก่ รองหัวหน้าระดับ ครูที่ปรึกษา ครูผู้สอนและครูแนะแนวเป็นกรรมการและเลขานุการ มีบทบาทหน้าที่ต่อไปนี้

3.1 การประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องและดำเนินการประชุมชี้แจง

3.2 การบันทึกหลักฐานการปฏิบัติงาน ประเมินผลและจัดทำรายงานตามระดับชั้น

3.3 การศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของครูที่ปรึกษาและนักเรียน เพื่อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.4 การประชุมคณะกรรมการอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ

3.5 การดำเนินการดูแลให้ความช่วยเหลือนักเรียน ตามขั้นตอนและกระบวนการของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

บทบาทหน้าที่ของบุคลากรในคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) ประกอบด้วย

1. หัวหน้าระดับ/รองหัวหน้าระดับ ซึ่งมีหน้าที่ดังนี้

1.1 การติดตาม กำกับดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา

1.2 การประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.3 การจัดประชุมครูในระดับเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียน

1.4 การจัดประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหารายกรณี (Case Conference)

1.5 การบันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและจัดทำรายงานประเมินผลระดับ ส่ง

ผู้บริหารโดยผ่านทีมประสาน

2. ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น ซึ่งมีหน้าที่ดังนี้

2.1 การดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามแนวทางที่กำหนด ดังต่อไปนี้

- การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการรวบรวมข้อมูลผู้เรียนเป็นรายบุคคล จัดทำข้อมูลให้เป็นระบบและเป็นปัจจุบัน

- การคัดกรองนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลจำแนกจัดกลุ่มผู้เรียน เช่น กลุ่มเด็กมีความสามารถพิเศษ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาต้องการการช่วยเหลือโดยเร่งด่วน

- การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยจัดกิจกรรม โครงการ โครงการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้รู้จักตนเอง รักและเห็นคุณค่าในตนเอง มีทักษะในการดำรงชีวิต

- การป้องกันและแก้ไขปัญหา ดูแลช่วยเหลือให้คำปรึกษากรณีปัญหาที่ไม่
ยุ่งยาก ซับซ้อน ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

- การส่งต่อ กรณีปัญหาของนักเรียนซับซ้อน ให้ส่งต่อไปยังครูแนะแนว
ฝ่ายปกครอง หรือผู้มีทักษะความสามารถตรงกับลักษณะปัญหา

2.2 การพัฒนาตนเองด้านองค์ความรู้ทางจิตวิทยาการแนะแนวและการให้
คำปรึกษา

2.3 การร่วมประชุมกลุ่มปรึกษาปัญหารายกรณี

2.4 การบันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและประเมินผล รายงานส่งหัวหน้าระดับ

3. ครูแนะแนว ซึ่งมีหน้าที่ดังนี้

3.1 นิเทศสนับสนุนและเป็นแกนหลักแก่ครูที่ปรึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคนใน
การให้ความรู้ เทคนิค วิธีการ และกระบวนการตามหลักจิตวิทยาและการแนะแนว เพื่อใช้ในการ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในประเด็นสำคัญต่อไปนี้

- การใช้เทคนิค วิธีการ และเครื่องมือ เพื่อการรู้จักและเข้าใจผู้เรียน รวมทั้ง
การคัดกรองจัดกลุ่มผู้เรียน การให้คำปรึกษาเบื้องต้น เช่น การใช้ระเบียบสะสม แบบทดสอบ การ
สังเกต การสัมภาษณ์

- การเสนอแนะแนวทางการจัดกิจกรรมโฮมรูม การประชุมผู้ปกครองชั้น
เรียน และกิจกรรมสำหรับผู้เรียนทุกกลุ่มคัดกรอง

- การให้ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับธรรมชาติและลักษณะของผู้เรียนกลุ่ม
พิเศษประเภทต่างๆ และเสนอแนะแนวทางการดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริมและการพัฒนาผู้เรียน

3.2 ให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียน (ในกรณีที่ครูประจำชั้นไม่สามารถแก้ไขหรือยากต่อ
การช่วยเหลือ) ผู้ปกครองและผู้ขอรับบริการทั่วไป

3.3 ประสานกับผู้เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษาเป็นระบบ “เครือข่าย” ใน
การดำเนินงานแนะแนวและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.4 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในคาบแนะแนว

3.5 การให้บริการต่างๆ หรือจัดทำโครงการ กิจกรรมกลุ่มต่างๆ ให้กับนักเรียน
ซึ่งเป็นการสนับสนุนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.6 การร่วมประชุมกลุ่มปรึกษาปัญหารายกรณี

3.7 ในกรณีที่นักเรียนมีปัญหายากต่อการช่วยเหลือของครูแนะแนว ให้ส่งต่อผู้
เชี่ยวชาญภายนอกและติดตามผลการช่วยเหลือนั้น

3.8 การบันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและประเมินผลรายงานส่งผู้บริหารหรือหัวหน้าระดับ

4. ครูผู้สอนประจำวิชาและครูที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีหน้าที่ดังนี้

4.1 ศึกษาข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เพื่อรู้จักและเข้าใจผู้เรียนอย่างแท้จริง

4.2 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนแก่ครูที่ปรึกษา และให้ความร่วมมือกับครูที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.3 ให้ข้อมูลการรู้จักและเข้าใจผู้เรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน และบริการต่างๆ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ

4.4 ให้คำปรึกษาเบื้องต้นในรายวิชาที่สอน ในด้านการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพ ทักษะการดำรงชีวิต และบุคลิกภาพที่พึงประสงค์

4.5 พัฒนาตนเองด้านองค์ความรู้ทางจิตวิทยาและการแนะแนว และนำมาบูรณาการในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

4.6 ร่วมประชุมกลุ่มปรึกษาปัญหากรณี ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.7 บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงาน สรุปผล และรายงานส่งหัวหน้าระดับ

5. ผู้แทนนักเรียน ซึ่งมีหน้าที่ดังนี้

5.1 เรียนรู้ ทำความเข้าใจกรอบแนวคิดของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

5.2 ประสานงานในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของเพื่อนนักเรียน

5.3 มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม

5.4 เป็นแกนนำในการดูแลช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนให้ได้รับประสบการณ์การเรียนรู้และการเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตอย่างเต็มตามศักยภาพ

2.6 ประโยชน์คุณค่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552, น. 14) ได้กล่าวถึงประโยชน์คุณค่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่จะได้รับประกอบไปด้วยดังนี้

1. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึง และตรงตามสภาพปัญหา

2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดี และอบอุ่น

3. นักเรียนรู้จักตนเอง และควบคุมตนเองได้ มีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ซึ่งจะเป็นรากฐานในการพัฒนาความเก่ง (IQ) คุณธรรมจริยธรรม (MQ) และความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรค (AQ)

4. นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข และได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพอย่างรอบด้าน
5. ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างเข้มแข็งจริงจัง ด้วยความเสียสละ เอาใจใส่

3. การสัมภาษณ์เชิงลึก

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) เป็นกระบวนการเก็บข้อมูลตามเป้าหมายที่วางไว้ซึ่งหลายท่านได้อธิบายและให้ความหมาย พิเชิต ฤทธิจรูญ และ เก็จกนก เอื้อวงศ์ (2556 : น. 2-7) ได้ให้ความหมายของการสัมภาษณ์ หมายถึง กระบวนการที่ผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูลสนทนากัน ในประเด็นของการวิจัยเพื่อค้นหาคำตอบที่เป็นความคิดเห็น และความรู้สึก การตีความและให้ความหมายแก่สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้น ชาย โพธิสิตา (ออนไลน์) ได้ให้ความหมายการสัมภาษณ์เชิงลึก หมายถึง เป็นการสนทนาที่มีจุดมุ่งหมายชัดเจน เพื่อการเรียนรู้และความเข้าใจระดับลึกในประเด็นการวิจัย กรแก้ว จันทภาษา (ออนไลน์) ได้พูดถึงการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกรายบุคคล เป็นการซักถามพูดคุยกันระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์ เป็นการถามเจาะลึกถึงคำตอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน การถามนอกจากจะให้อธิบายแล้ว จะต้องถามถึงเหตุผลด้วย การสัมภาษณ์แบบนี้ จะใช้ได้ดีกับการศึกษาวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคคล เจตคติ ความต้องการ ความเชื่อ ค่านิยม บุคลิกภาพในลักษณะต่างๆ อรณรินทร์ ขจรวงษ์วัฒนา (ออนไลน์) กล่าวว่า การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นการสัมภาษณ์ในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ โดยการใช้ประเด็นแนวคำถามกว้างๆ เพื่อกระตุ้นให้คู่สนทนาเล่าเรื่องราวอย่างมีเป้าหมาย ผู้สัมภาษณ์มักมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ถูกสัมภาษณ์ในลักษณะเป็นคู่สนทนา ใช้ทักษะการสื่อสาร สร้างสนทนาอย่างมีเป้าหมาย การสัมภาษณ์เชิงลึกจึงแตกต่างจากการสัมภาษณ์เชิงสำรวจ ซึ่งเป็นการถามเพื่อให้ตอบมากกว่า การสนทนาและผู้ตอบจะให้ข้อมูลไปตามโครงสร้างคำถามที่เตรียมไว้แล้วเท่านั้น ขณะที่การสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นการใช้คำถามนำไปสู่การสนทนาภายใต้บรรยากาศที่ผ่อนคลายสบายๆ และเป็นส่วนตัว

จากคำอธิบายความหมายของการสัมภาษณ์เชิงลึก สรุปได้ว่า เป็นกระบวนการค้นหาข้อมูลผ่านการสนทนาการเล่าสู่กันฟัง ในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ โดยผู้สัมภาษณ์มีเป้าหมายที่ชัดเจนเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการจากผู้ถูกสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

4. การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า

สุภางค์ จันทวานิช (2561, น.129-130) ภายหลังจากนักวิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลแล้ว ประการแรกที่นักวิจัยต้องทำคือการตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้นั้นเพียงพอแล้วยัง ตอบปัญหาของการวิจัยหรือไม่ ซึ่งต้องทำการตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้ได้ความครบถ้วนของประเด็นต่างๆ ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การตรวจสอบข้อมูลที่ใช้กันมากในการวิจัยเชิงคุณภาพได้แก่ การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) มีวิธีการโดยละเอียดดังนี้

การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (data triangulation) คือการพิสูจน์ว่าข้อมูลที่ผู้วิจัยได้มานั้นถูกต้องหรือไม่ วิธีการตรวจสอบคือการสอบแหล่งของข้อมูลแหล่งที่มาที่จะพิจารณาในการตรวจสอบได้แก่ แหล่งเวลา หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างเวลากันจะเหมือนกันหรือไม่ แหล่งสถานที่ หมายถึง ถ้าข้อมูลต่างสถานที่กันจะเหมือนกันหรือไม่ และแหล่งบุคคล หมายถึง ถ้าบุคคลผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนไป ข้อมูลจะเหมือนเดิมหรือไม่

การตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย (investigator triangulation) คือการตรวจสอบว่าผู้วิจัยแต่ละคนจะได้ข้อมูลต่างกันอย่างไร โดยเปลี่ยนตัวผู้สังเกตแทนที่ใช้ผู้วิจัยคนเดียวกันสังเกต โดยตลอด ในกรณีที่ไม่แน่ใจคุณภาพของผู้รวบรวมข้อมูลสนาม ควรเปลี่ยนตัวผู้วิจัยให้มีหลายคน

การตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎี (theory triangulation) คือการตรวจสอบว่า ถ้าผู้วิจัยใช้แนวคิดทฤษฎีที่ต่างไปจากเดิมจะทำการตีความข้อมูลแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด อาจทำได้ง่ายกว่าในระดับสมมติฐานชั่วคราว (working hypothesis) และแนวคิดขณะที่ยังมีสติความสร้างข้อสรุปเหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ ปกตินักวิจัยจะตรวจสอบสามเส้าด้านทฤษฎีได้ยากกว่าตรวจสอบด้านอื่น

ตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีรวบรวมข้อมูล (methodological triangulation) คือการใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้วิธีการสังเกตควบคู่กับการซักถามพร้อมกันนั้นก็ศึกษาข้อมูลจากแหล่งเอกสารประกอบด้วย

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณัฐหทัย บุญสมหวัง (2554) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับคุณภาพด้านผู้เรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ด้วยแบบสอบถามความคิดเห็นของครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูผู้สอน เป็นแบบมาตราประมาณค่า 4 ระดับ โดยกลุ่มตัวอย่างคือข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามการจัดการเรียนการสอน และสุ่มข้าราชการครูโรงเรียนละ 5 คน ดังนี้ 1) โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนช่วงชั้นที่ 1 – 2 จำนวน 52 โรงเรียน จำนวนครู 260 คน 2) โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนช่วงชั้นที่ 1 – 3 จำนวน 12 โรงเรียน จำนวนครู 60 คน 3) โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนช่วงชั้นที่ 3 – 4 จำนวน 9 โรงเรียน จำนวนครู 45 คน

ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และคุณภาพด้านผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้ 1.1 สถานศึกษาทุกประเภทในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 มีสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยสถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในช่วงชั้นที่ 1 – 2 มีสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในช่วงชั้นที่ 1 – 3 มีสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในช่วงชั้นที่ 3 – 4 มีสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีด้านการส่งเสริมนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด 1.2 คุณภาพด้านผู้เรียนตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาทุกประเภทโดยภาพรวมทุกมาตรฐานอยู่ในระดับดี พบว่ามาตรฐานที่ผู้เรียนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรีและกีฬา และมาตรฐานผู้เรียนที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ 2) การเปรียบเทียบสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า สถานศึกษาที่จัดการเรียนการสอนในแต่ละช่วงชั้นมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ในด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน และด้านการส่งเสริมนักเรียน 3) การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับคุณภาพด้านผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่ามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญ โดยมาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติต่ออาชีพสุจริต มีความสัมพันธ์กับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และด้านการคัดกรองนักเรียน

วลี สีนุชก (2553) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านสุไหงโก-ลก สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 4 ชุด ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร 2) แบบสอบถามสำหรับ

ครูที่ปรึกษา 3)แบบสอบถามสำหรับนักเรียน และ4)แบบสอบถามสำหรับผู้ปกครองนักเรียน โดยใช้ข้อคำถามปลายเปิดและปลายปิดแบบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ใช้กับกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร จำนวน 5 คน ประกอบด้วยผู้อำนวยการ โรงเรียนจำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายงาน จำนวน 4 คน ครูที่ปรึกษา จำนวน 44 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 155 คน และผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 155 คน โดยประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 3 ประเด็น ดังนี้ 1) ด้านปัจจัยเบื้องต้นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านสุไหงโก-ลก 2) ด้านกระบวนการของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) ด้านผลของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ผลการศึกษาพบว่า 1) ด้านปัจจัยเบื้องต้นของการดำเนินงานของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านสุไหงโก-ลก พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่าเป็นปัจจัยเบื้องต้นของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก 2) ด้านกระบวนการของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า ผู้บริหารมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมากที่สุด ครูที่ปรึกษาและนักเรียนมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก 3) ด้านผลของการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า ครูที่ปรึกษา นักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่ามีเหมาะสมในระดับมาก

กัญญา แสงเจริญโรจน์ (2553) ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองมะปริง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 โดยใช้หลักการในกลุ่มมือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 – 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6) โดยมีองค์ประกอบ 6 ด้าน คือ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกัน 5) ด้านการแก้ไขปัญหา 6) ด้านการส่งต่อนักเรียน จากการสัมภาษณ์ การสังเกตพฤติกรรม และการวิเคราะห์เอกสารจากผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 1 คน ครูจำนวน 3 คน นักเรียนจำนวน 32 คน และผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 12 คน

ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาและแนวทางการพัฒนาในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านหนองมะปริง คือ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ปัญหา คือ โรงเรียนไม่มีการกำหนดนโยบายในการทำงาน ครูไม่ได้รับการส่งเสริมให้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แนวทางการพัฒนา คือ โรงเรียนต้องกำหนดนโยบายโดยใช้การมีส่วนร่วมกับครูและผู้ปกครอง มอบหมายงานให้ครู ส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน ปัญหา คือ โรงเรียนไม่มีแนวทางในการ

คัดกรองนักเรียน ขาดการวางแผนสร้างเครื่องมือในการคัดกรองนักเรียนให้เป็นรูปแบบเดียวกันทั้งโรงเรียน แนวทางการพัฒนา คือ ประชุมวางแผนสร้างเครื่องมือเพื่อใช้คัดกรองนักเรียนให้เป็นรูปแบบเดียวกัน ประชุมชี้แจงครู นักเรียน และผู้ปกครองให้ทราบแนวทางการคัดกรองนักเรียน ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการปฏิบัติงานอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน ปัญหา คือ โรงเรียนมีงบประมาณส่งเสริมนักเรียนน้อย ขาดการประชุมวางแผนกำหนดนโยบายส่งเสริมนักเรียน และขาดการสนับสนุนจากเครือข่ายทางการศึกษา แนวทางการพัฒนา คือ โรงเรียนขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่น สร้างแบบสอบถามความต้องการในการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนทั้งจากผู้เรียนและผู้ปกครอง 4) ด้านการป้องกัน ปัญหา คือ โรงเรียนขาดผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับปัญหาที่มักเกิดขึ้นกับนักเรียน และขาดการประสานงานกับพันธมิตรหรือเครือข่ายร่วมกับเอกชนและภาครัฐ แนวทางการพัฒนา คือ เชิญผู้เชี่ยวชาญให้ความรู้แก่นักเรียนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง และสร้างพันธมิตรหรือเครือข่ายร่วมกับเอกชนและภาครัฐในการป้องกันปัญหา 5) ด้านการแก้ไขปัญหา นักเรียน ปัญหา คือ โรงเรียนทำกิจกรรมร่วมกับผู้ปกครองน้อย ไม่มีข้อมูลของนักเรียน แนวทางการพัฒนา คือ โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง จัดทำตัวรับฟังความคิดเห็นจากผู้เรียน โดยรักษาความลับของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนไว้วางใจ และกล้าแสดงออกถึงปัญหาที่นักเรียนพบ มอบหมายงานแก่ครูที่นักเรียนไว้วางใจที่สุดให้เป็นที่ปรึกษานักเรียน 6) ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่าไม่มีปัญหา แนวทางการพัฒนา คือ โรงเรียนสร้างพันธมิตรและเครือข่ายทั้งภาคเอกชนและภาครัฐในการส่งต่อนักเรียนเมื่อประสบปัญหา

วุฒิไกร วุฒิคุ้มพล (2556) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 จำนวน 118 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน 118 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสถานศึกษา จำนวน 10 คน โดยใช้แบบสอบถาม คือ ส่วนที่ 1 ใช้สอบถามผู้บริหารโรงเรียน และส่วนที่ 2 ใช้สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 สถานศึกษามีการดำเนินงานภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.11$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีการดำเนินงานสูงสุด คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) ด้านการดำเนินงานต่ำสุด คือ ด้านการส่งต่อซึ่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$) ซึ่งพบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความกระหนักรถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุน ร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสม ครูและคณะทำงานต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิด มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอ ครูที่ปรึกษาเป็น

บุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงาน รวมถึงการอบรมให้ความรู้และทักษะแก่ครูที่ปรึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นสิ่งที่จำเป็น โดยเฉพาะเรื่องทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้นและแนวทางการแก้ปัญหาต่างๆ ของนักเรียน ซึ่งโรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยแนวทางการพัฒนาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปได้ว่า โรงเรียน ครูที่ปรึกษาประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ทราบข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมนักเรียนล่วงหน้า เพื่อกำหนดแนวทางปรับพฤติกรรมนักเรียนซึ่งต้องทำร่วมกับผู้ปกครองอย่างต่อเนื่อง ผู้ส่งต่อนักเรียนต้องสรุปข้อมูลส่วนตัว วิธีการช่วยเหลือ และผลที่เกิดจากการช่วยเหลือ โรงเรียนและครูที่ปรึกษาควรแนะนำให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อนักเรียนด้วยการใช้คำพูดที่สร้างสรรค์ เพื่อให้ นักเรียนยินดียินดีรับการช่วยเหลือจากครู และ โรงเรียนต้องพยายามติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

อะหมัด หลีสันมะหมัด (2555) ได้ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา อำเภอสิงหนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยใช้แบบสอบถามกับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนจำนวน 203 คน

ผลการศึกษาพบว่า การบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอสิงหนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ผู้บริหารและครูผู้สอนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากสถานศึกษาให้ความสำคัญกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดูแลทุกข์สุขอย่างใกล้ชิด มีความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ส่งเสริมประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ชุมชน และผู้ชำนาญในสาขาต่างๆ เพื่อพัฒนาและแก้ปัญหา ซึ่งได้ผลว่า ด้านการวางแผนปฏิบัติงาน (Plan) เป็นด้านที่มีระดับความคิดเห็นมากที่สุด พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในการพัฒนาครูและผู้เกี่ยวข้อง ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนน้อย ทำให้ขาดการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจ และทักษะในการช่วยเหลือนักเรียน ต่างคนต่างทำ ขาดการประสานสัมพันธ์กัน ดังนั้นผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายควรมีการประชุมชี้แจงสร้างความเข้าใจแก่ครูผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการ ทีมงาน และกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจน รองลงมาคือด้านการปฏิบัติงานตามแผน (Do) พบว่า ขาดงบประมาณในการผลิตสื่อ นวัตกรรม และคู่มือครูในการสนับสนุนกระบวนการปฏิบัติงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้นและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จึงควรมีการประชุมสัมมนาพัฒนาครู บุคลากรผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย อย่างน้อยปีการศึกษาละครั้ง ฝ่ายบริหารควรสนับสนุนจัดทำสื่อ นวัตกรรม และทุกฝ่ายร่วมกันทำงานอย่างเป็นระบบ ด้านการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล (Check) พบว่า การติดตาม ตรวจสอบและการประเมินผลไม่ได้ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ครูมีภาระหน้าที่มาก ขาดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ต่างคนต่างทำหน้าที่ของตนเอง ขาดการประสานความร่วมมือของครู

ประจำชั้นในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงควรติดตามตรวจสอบและประเมินผลอย่างน้อยภาคเรียน ละครึ่งครั้ง ครูที่รับผิดชอบควรมีการประชุมร่วมกันอย่างน้อยเดือนละครึ่งครั้ง และด้านการ ปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงาน (Action) พบว่า ครูขาดความกระตือรือร้นในการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่ได้ปรับปรุงและพัฒนาเท่าที่ควร ผู้บริหารขาดการให้ขวัญ และกำลังใจแก่ครูผู้ปฏิบัติงาน และไม่เห็นความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ จึงควรมีการจัดทำ หลักฐาน สรุปผลการดำเนินงาน นำปัญหา ข้อบกพร่อง มาวิเคราะห์หาสาเหตุเพื่อนำมาปรับปรุง พัฒนา แก้ไข เพื่อใช้ในการวางแผนต่อไป และควรมีการประชุมสัมพันธผลการดำเนินงานแก่ สาธารณชน ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็น โดยภาพรวมและรายด้านของผู้บริหารและ ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน พบว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลไม่ ต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยเรื่องแนวทางการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี มีวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

สืบเนื่องการดำเนินการโครงการวิจัยแนวทางการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง ผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ประกอบไปด้วย ครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6 ชั้นละ 1 ท่าน รวมเป็นครูที่ปรึกษาชั้นทั้งสิ้น 6 ท่าน และผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 ท่าน รวมเป็นจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 7 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือการสัมภาษณ์ได้แก่แบบสัมภาษณ์เชิงลึกโครงการวิจัยแนวทางการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี และเทปบันทึกการสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์ประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือส่วนที่ 1 ข้อมูลชื่อผู้สัมภาษณ์และวันเวลาสถานที่ของการดำเนินการสัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 เป็นคำถามในการสัมภาษณ์ ประกอบไปด้วย 2 กลุ่มคำถามปลายเปิด ได้แก่ กลุ่มคำถามเชิงศึกษาสภาพการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี และกลุ่มคำถามเชิง

ศึกษาแนวทางการปรับปรุงด้านการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านป่าละอู อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

2.2 การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัย โดยมีรายละเอียดตามขั้นตอนดังนี้

2.2.1 ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารที่เกี่ยวกับการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปประกอบในการ ตั้งข้อคำถาม

2.2.2 กำหนดขอบเขตคำถามจากกรอบแนวคิดของการวิจัย โดยสร้างแบบสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามหลักการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.3 ออกแบบแบบสัมภาษณ์แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ตลอดจนรับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

2.2.4 นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ผ่านการพิจารณาและผ่านการเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์พร้อมใช้ในการเก็บข้อมูลการวิจัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เรียนถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าละอู เพื่อขอความอนุเคราะห์ทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านป่าละอู อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี สัมภาษณ์โดยวิธีการเชิงสามเส้า ดังนี้

เส้าที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์ครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 ในสถานศึกษา

เส้าที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสถานศึกษา

เส้าที่ 3 เป็นการศึกษาแหล่งข้อมูลเอกสารของสถานศึกษาเอง โดยเป็นการบันทึกเสียงการสนทนาในขณะที่ให้สัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลภายใน 1 ปี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเสร็จสิ้นการเก็บข้อมูลนำข้อมูลที่ได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อให้ได้มาสภาพและแนวทางการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านป่าละอู อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย เรื่อง แนวทางการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนโรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์
ข้อมูลเป็น 2 ตอน ดังนี้

1. บันทึกข้อมูลผลการสัมภาษณ์
2. การวิเคราะห์ข้อมูลผลการสัมภาษณ์

1. บันทึกข้อมูลผลการสัมภาษณ์

ผลการสัมภาษณ์การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าละ อำเภ
มืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ได้บันทึกข้อมูลผลการสัมภาษณ์แยกตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

**วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการทั่วไปของนักเรียนในโรงเรียนบ้านป่าละ
อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี**

จำนวนนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าละ ปีการศึกษา 2561 แยกแต่ละระดับชั้นเรียนได้ดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าละ ปีการศึกษา 2561

ระดับชั้น	จำนวนนักเรียน		
	ชาย	หญิง	รวม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	15	11	26
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	8	6	14
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	8	15	23
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	7	15	22
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	3	13	16
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	6	20	26
รวม	47	80	127

ข้อมูลภาวะโภชนาการของนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าละเมาะ ปีการศึกษา 2561 แยกแต่ละระดับชั้น ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ข้อมูลภาวะโภชนาการของนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าละเมาะ ปีการศึกษา 2561

ระดับชั้น	ภาวะโภชนาการของนักเรียน			
	ตามเกณฑ์	ต่ำกว่าเกณฑ์	คิดเป็นร้อยละ	รวม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	20	6	4.72	26
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	12	2	1.57	14
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	20	3	2.36	23
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	20	2	1.57	22
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	14	2	1.57	16
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	18	8	6.30	26
รวม	104	23	18.11	127

ข้อมูลการอาศัยร่วมกับบิดามารดาของนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าละเมาะ ปีการศึกษา 2561 แยกแต่ละระดับชั้น ได้ดังนี้

ตารางที่ 4.3 ข้อมูลการอาศัยร่วมกับบิดามารดาของนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าละเมาะ ปีการศึกษา 2561

ระดับชั้น	การอาศัยร่วมกับบิดามารดาของนักเรียน			
	อยู่ร่วม	ไม่อยู่ร่วม	คิดเป็นร้อยละ	รวม
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	17	9	7.09	26
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	10	4	3.15	14
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	16	7	5.51	23
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	20	2	1.57	22
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	15	1	0.79	16
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	22	4	3.15	26
รวม	100	27	21.26	127

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

โรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

1. ครูมีแนวทางการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างไร

1.1 ด้านความสามารถของนักเรียน

- ครู ป.1 สังเกตการณ์การแสดงออกด้านความสามารถในช่วงการเรียนในชั้นเรียนแต่ละวิชา ระหว่างการเล่น และทักษะการสื่อสารกับเพื่อนในชั้นเรียน ว่ามีพัฒนาการอย่างไรบ้าง
- ครู ป.2 สังเกตจากการเรียนของนักเรียน คุณผลการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นที่ผ่านมา ซึ่งอยู่ใน ระเบียบสะสม ปพ.8 ส่วนหนึ่ง สังเกตจากการเรียนของนักเรียนในชั้นเรียนด้วย ถ้าจะให้อ่าน นักเรียนต้องเรื่องไหน ต้องพัฒนาเรื่องไหน ต้องสังเกตในสถานการณ์จริงในชั้นเรียน สังเกตว่าอ่านได้ระดับไหน โดยการเรียกมาอ่านเป็นรายบุคคลเพื่อทดสอบการอ่านของ นักเรียน เพื่อพัฒนาต่อไป
- ครู ป.3 ศึกษาข้อมูลจากระเบียนสะสมจากชั้นปีที่ผ่านมา ใช้แบบทดสอบการอ่านและการเขียน เพื่อสังเกตความสามารถของนักเรียนว่ามีความสามารถด้านใดบ้าง ส่วนทักษะ ความสามารถที่ใช้การสังเกต สังเกตจากการแสดงออก การร้องรำทำเพลง บางคนมีทักษะ ทางด้านศิลปะ สังเกตจากการเข้าร่วมกิจกรรมการประกวดต่างๆ
- ครู ป.4 ในด้านการรู้จักนักเรียนสามารถทำได้หลายแนวทาง ที่หลักๆ คือการศึกษาข้อมูลจาก ปพ.8 ซึ่งมีรายละเอียดของนักเรียนเกือบทุกด้าน เมื่อรู้จักนักเรียนแล้วและทราบว่านักเรียนคน ใดมีความสามารถเฉพาะด้าน มีทักษะด้านใด เพื่อจะส่งเสริมต่อยอดพัฒนาต่อไป โดยดู จากผลงานของนักเรียนที่ผ่านมามาตลอดระยะเวลาที่เรียนมา และชิ้นงานหรือภาระงานที่ นักเรียนได้ปฏิบัติเวลาการเรียนการสอน
- ครู ป.5 สังเกตสองด้านด้วยกัน ด้านการเรียนสังเกตข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชั้นที่ผ่านมาจาก ระเบียบสะสมว่านักเรียนเก่งหรืออ่อนวิชาอะไร และใช้แบบทดสอบการอ่านและการเขียน เพื่อสะดวกในการส่งเสริมนักเรียนต่อไป ส่วนด้านทักษะมีวิธีการสังเกตพฤติกรรม การ แสดงออกในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทำให้สามารถรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- ครู ป.6 ได้ทำการศึกษาข้อมูลนักเรียนในแบบบันทึก ปพ.8 ซึ่ง ระดับชั้น ป.6 เป็นชั้นสุดท้ายของ นักเรียนมีข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตั้งแต่ชั้น ป.1 ถึง ป.5 นอกจากนี้ได้สังเกตจากการ เรียนภายในห้องเรียน การทำกิจกรรมต่างๆ ระหว่างเรียน ผลงานย้อนหลังของนักเรียน ซึ่งให้ได้ทราบถึงความสามารถความถนัดด้านใดบ้าง มีความสามารถวิชาใดเป็นพิเศษ เป็นต้น

ผอ.รร. ในด้านทักษะใช้การสังเกตพฤติกรรมและให้ทำแบบประเมิน ในส่วนผลสัมฤทธิ์ ดูจากผลการสอบของแต่ละระดับชั้น ซึ่งมีการส่งต่อจากชั้นระดับล่าง ส่วน ชั้น ป.1 ยังไม่มีข้อมูลนักเรียน สืบเนื่องโรงเรียนบ้านป่าระไม่มีระดับชั้นอนุบาล ไม่มีการส่งต่อข้อมูลนักเรียน

1.2 ด้านสุขภาพ

ครู ป.1 สังเกตสุขภาพของนักเรียน และทำตรวจสุขภาพร่างกาย เล็บมือเล็บเท้า ผม ฟัน ชั่งน้ำหนัก วัดส่วนสูงแต่ละเดือน และเทียบเกณฑ์ภาวะโภชนาการ สอบถามผู้ปกครองเกี่ยวกับโรคประจำตัว บางคนเป็นหวัดบ่อย มีไข้บ่อย เป็นต้น

ครู ป.2 นักเรียนแต่ละคนจะมีสมุดสุขภาพเล่มเหลือง ทางอนามัย(รพ.สต)จะตรวจสุขภาพนักเรียนเป็นระยะๆ ตรวจร่างกาย สายตา ฟัน อีกช่วงหนึ่งมีการนิยมนำนักเรียน ถ้านักเรียนคนไหนมีโรคร้ายแรงที่โรงเรียนไม่สามารถปฐมพยาบาลได้ จะส่งต่อไปยังอนามัย หรือถ้าอนามัยทำไม่ได้ จะส่งต่อไปยังโรงพยาบาลปัตตานี ในชั้น ป.1 ได้มีการตรวจแล้วหนังสือเล่มสีเหลืองจะตามเด็กมาเลย ได้ผลเนื่องจากอนามัยมาตรวจเป็นประจำ ในส่วนของครูได้ตรวจสุขภาพนักเรียนมีการบันทึกสุขภาพไม่ว่าจะเป็นเล็บ ผม เลื้อผ้า หรือ ฟัน ตรวจทุกสัปดาห์ส่งผู้อำนวยการโรงเรียนตรวจสอบเป็นรายเดือน

ครู ป.3 ศึกษาข้อมูลจากระเบียนสะสม ข้อมูลการตรวจสุขภาพจาก โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตรวจฟัน ตรวจสายตา และการประเมินภาวะทางโภชนาการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานเด็กไทย ซึ่งมีการชั่งน้ำหนักและวัดส่วนส่วนทุกเดือน และสอบถามผู้ปกครองถึงประวัติด้านสุขภาพ การเจ็บป่วย โรคประจำตัว เป็นต้น

ครู ป.4 ศึกษาจากสมุดประจำตัวด้านสุขภาพของนักเรียน แต่นักเรียนบางคนข้อมูลในสมุดประจำตัวไม่ปรากฏ จึงต้องสังเกตพฤติกรรมการแสดงออก

ครู ป.5 ดูจากสมุดสุขภาพของนักเรียน ปพ.8 ดูข้อมูลการตรวจสุขภาพของนักเรียนในแต่ละเดือน เช่นการตรวจเล็บ ตรวจผม สังเกตภาวะโภชนาการ ชั่งน้ำหนักและวัดส่วนสูง นำไปเทียบเกณฑ์มาตรฐานเด็กไทยด้านร่างกาย นอกจากนี้ดูผลการตรวจสุขภาพโดยเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ

ครู ป.6 นักเรียนมีสมุดสุขภาพประจำตัว มีข้อมูลภาวะโภชนาการ น้ำหนักส่วนสูงแล้วเทียบเกณฑ์มาตรฐานเด็กไทย ทำให้ทราบว่านักเรียนแข็งแรง มีภาวะผอมหรืออ้วนอย่างไร

ผอ.รร. ใช้การสังเกตด้านร่างกาย และด้านจิตใจใช้แบบประเมินสภาพจิตใจ แต่ละเดือนครูมีการชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูง และทางโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลเข้ามาตรวจสุขภาพ และฉีดวัคซีน

1.3 ด้านพฤติกรรม

- ครู ป.1 ใช้แบบประเมินพฤติกรรม ทำการสังเกตและบันทึก รวมถึงสอบถามผู้ปกครองเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักเรียน
- ครู ป.2 จากพฤติกรรมนักเรียนในชั้นเรียน บางคนมีพฤติกรรมมาโรงเรียนสายเป็นประจำ พอครูสอนไปแล้วพักใหญ่เริ่มทำแบบฝึกหัดแล้วเริ่มเดินมา เราต้องติดต่อกับผู้ปกครองถามถึงสาเหตุ สาเหตุที่ขาดเรียนมาจากอะไร บางคนที่ติดต่อกไปแล้วผู้ปกครองบอกว่าคู่วีดีโอนอนดึก ทำให้ตื่นสาย มาโรงเรียนไม่ทันกับเพื่อน คุณครูติดตามตลอด ให้ทราบถึงสาเหตุ ซึ่งบางครั้งที่เราติดต่อกันไปเด็กให้คำตอบว่าวันนี้ทะเลาะกับเพื่อน ไม่อยากมาโรงเรียน ส่วนระเบียบวินัยต้องดูแลอย่างใกล้ชิด นักเรียนส่วนน้อยที่นักเรียนระเบียบวินัย อาจเป็นทางบ้านไม่เน้นเรื่องระเบียบวินัย จำเป็นเป็นหน้าที่ของครู ที่ต้องฝึกระเบียบวินัย ไม่ว่าจะเป็นการเข้าแถวการเข้าห้องเรียน การใช้ชีวิตในโรงเรียน ต้องติดตามอย่างใกล้ชิด
- ครู ป.3 สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนขณะที่อยู่กับครู สอบถามเพื่อนของนักเรียน สอบถามผู้ปกครองนักเรียนบางคนพฤติกรรมอยู่โรงเรียนกับอยู่ที่มีพฤติกรรมไม่เหมือนกัน เพื่อเป็นข้อมูลในการที่จะรู้จักพฤติกรรมของนักเรียน
- ครู ป.4 ศึกษาจากเอกสารแบบบันทึกประวัติทางพฤติกรรม และทำการสังเกตพฤติกรรมว่าพฤติกรรมไหนที่นักเรียนทำบ่อย แล้วทำการบันทึกข้อมูล เช่น พฤติกรรมการมาสาย พฤติกรรมชอบออกนอกห้องเรียน เพื่อหาทางแก้ไขปัญหาและขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการแก้ปัญหา
- ครู ป.5 ใช้แบบประเมินพฤติกรรมของนักเรียน บันทึกผลการประเมินพฤติกรรม สังเกตนักเรียนรายบุคคล สอบถามเพื่อน สอบถามผู้ปกครองช่วงกิจกรรมเยี่ยมบ้าน
- ครู ป.6 สังเกตพฤติกรรมจากการเรียนในห้องเรียน และสอบถามครูผู้สอนวิชาอื่นว่านักเรียนคนไหนมีพฤติกรรมก้าวร้าว หรือมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ และยังสอบถามเพิ่มเติมจากเพื่อนร่วมชั้นเรียนเป็นรายคนรายกรณีเพื่อให้ได้รายละเอียดด้านพฤติกรรม เป็นต้น
- ผอ.รร. สังเกตการอยู่ในชั้นเรียนของนักเรียน โดยครูประจำชั้นและครูประจำวิชาซึ่งจะรู้จักนักเรียนถึงความแตกต่าง มีพฤติกรรมของแต่ละคนอย่างไร

1.4 ด้านครอบครัว

- ครู ป.1 ใช้กิจกรรมเยี่ยมบ้านในการทำความรู้จักครอบครัวของนักเรียน สอบถามผู้ปกครอง ถึงฐานะ ความเป็นอยู่ของครอบครัว
- ครู ป.2 ใช้วิธีการสังเกต ถ้านักเรียนคนไหนตั้งใจเรียน แต่งกายสะอาดสะอ้าน ส่วนใหญ่เป็นครอบครัวอบอุ่นมีพ่อแม่พร้อมอยู่ที่บ้าน นักเรียนส่วนหนึ่งขาดเรียนบ่อยไม่ตั้งใจเรียน การ

แต่งกายไม่ค่อยสะอาดเรียบร้อย ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่อยู่กับปู่ตายาย เพราะพ่อแม่ต้องไปทำงานรับจ้างที่ประเทศมาเลเซีย หรือต่างจังหวัด คิดว่าด้านครอบครัวส่งผลสำคัญต่อการเรียนของนักเรียน ซึ่งใช้วิธีการสานสัมพันธ์กับครอบครัวไปเยี่ยมบ้าน ถ้าพ่อแม่ไม่อยู่ ต้องไปหาปู่ตายาย ถามถึงการอยู่ที่บ้าน มีการบ้านทำไหม มีอะไรเล่าสู่กันฟังกับปู่ตายายไหม เป็นการดูสภาพจริงที่บ้าน ปีหนึ่งเยี่ยมบ้าน 2 ครั้ง ณ ตอนนี้อยู่มีเบอร์โทรศัพท์ของผู้ปกครองบางคน ซึ่งโทรพูดคุยตลอด เป็นผลดีมากพอมีปัญหาอะไร จะติดต่อผู้ปกครองโดยตรง หรือผู้ปกครองมีปัญหาจะโทรหาครูโดยตรงแต่ยังไม่ครบทั้งห้อง ทั้งชั้นเรียน นักเรียนบางคนอยู่กับปู่ตายาย อายุมากแล้วบางที่อ่านหนังสือไม่ได้

- ครู ป.3 ใช้กิจกรรมเยี่ยมบ้านในการทำรู้จักครอบครัวของนักเรียน สัมภาษณ์ผู้ปกครอง กรอกข้อมูลต่างๆ สอบถามการเป็นอยู่ที่บ้าน ใครเป็นคนดูแลบ้จายเหล่านี้ส่งผลกับนักเรียน และสอบถามข้อมูลเพิ่มเติมจากเพื่อนบ้านของนักเรียนกรณีที่มีความจำเป็น
- ครู ป.4 โรงเรียนมีโครงการเยี่ยมบ้านเพื่อให้ครูได้รู้จักสภาพครอบครัวของนักเรียน มีแบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน สัมภาษณ์ผู้ปกครอง ที่สำคัญเพื่อให้ได้ข้อมูลนักเรียนว่านักเรียนมีปัญหาอะไร พฤติกรรมของนักเรียนที่โรงเรียนกับที่บ้านมีความแตกต่างอย่างไร นักเรียนบางคนอยู่บ้านเรียบร้อยต่างกับที่โรงเรียน บางคนอยู่โรงเรียนเรียบร้อยต่างกับอยู่บ้าน
- ครู ป.5 ใช้กิจกรรมเยี่ยมบ้านในการทำความรู้จักครอบครัวของนักเรียน สภาพฐานะรายได้ ความเป็นอยู่ กิจกรรมของนักเรียนเมื่ออยู่ที่บ้าน ถามเพื่อนสนิทของนักเรียน
- ครู ป.6 โดยปกติแล้วทางโรงเรียนมีกิจกรรมเยี่ยมบ้านภาคเรียนละหนึ่งครั้ง เพื่อให้ครูไปดูสภาพครอบครัวของนักเรียน ความเป็นอยู่ ความสัมพันธ์ในครอบครัว พ่อแม่อยู่ด้วยกันหรือไม่ ฐานะรายได้ เป็นอย่างไรบ้าง เป็นต้น
- ผอ.รร. กิจกรรมเยี่ยมบ้าน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง ในช่วงเปิดภาคเรียน เพื่อให้ครูได้จักครอบครัวของนักเรียน สัมภาษณ์ผู้ปกครองถึงสภาพครอบครัว ความสัมพันธ์ การอบรมเลี้ยงดู เป็นอย่างไร

1.5 ด้านสังคม

- ครู ป.1 สังเกตพฤติกรรมทางด้านสังคม จากการเข้ากลุ่มและการร่วมกิจกรรมต่างๆของนักเรียนในช่วงเวลาเรียนปกติ และเวลาพักกลางวัน
- ครู ป.2 สังเกตจากการใช้ชีวิตในชั้นเรียน การคบเพื่อน สัมพันธภาพของนักเรียนในชั้นเรียนและเพื่อนต่างห้อง เท่าที่สังเกตนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้ หรือมีความผิดปกติด้านสติปัญญา นักเรียนจะนั่งอยู่คนเดียว ไม่ชอบเล่นกับเพื่อน เงียบเหงา นั่งอยู่ในห้องเริ่มเห็น

นักเรียนคนนี้มีปัญหา ครอบครัวอาจย่ำแย่ และอยู่กับยาที่มีอายุมากแล้ว ซึ่งหาแนวทางแก้ปัญหาคือไป มาถ้าเด็กโรงเรียนมีสภาพใจลอยเหม่อลอย เขาต้องมีปัญหามาจากบ้าน

- ครู ป.3 สังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้านสังคมของนักเรียนในการอยู่ร่วมกันกับเพื่อน การยอมให้ การยอมรับจากเพื่อน การทำงานกลุ่มในแต่ละวิชา และให้การแนะนำแก่นักเรียนในการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง
- ครู ป.4 ใช้การสังเกตพฤติกรรมนักเรียนจากการทำงานกลุ่มในช่วงการเรียนการสอน ซึ่งบางคน แสดงออกถึงความเป็นผู้นำของกลุ่มและบางคนต้องพึ่งพาเพื่อนต้องให้เพื่อนดึงเข้ากลุ่ม เพื่อช่วยเหลือกันและกัน
- ครู ป.5 สังเกตพฤติกรรมของการเข้ากลุ่มในเวลาเรียนและนอกห้องเรียน ช่วงเวลารับประทานอาหารเที่ยง ทำให้ครูได้รู้จักนักเรียนด้านสังคมเป็นอย่างดี
- ครู ป.6 สังเกตนักเรียนในการอยู่ในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การทำงานกลุ่มในแต่ละวิชา มีปฏิกริยาอย่างไรบ้าง ซึ่งเท่าที่สังเกตนักเรียนสามารถทำงานกลุ่มได้เป็นอย่างดี
- ผอ.รร. ใช้แบบสังเกตพฤติกรรมด้านสังคม การอยู่ร่วมกันในชั้นเรียน การปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน ในระหว่างการจัดการเรียนการสอนของครูประจำชั้นและครูประจำวิชาร่วมกันสังเกต แลกเปลี่ยนข้อมูลพฤติกรรมด้านสังคมนำไปสู่การแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

2. ครูมีแนวทางการคัดกรองนักเรียนอย่างไร

- ครู ป.1 ใช้แบบประเมิน SDQ ในการคัดกรองโดยครูประเมิน และผู้ปกครองประเมิน ทำการสรุปคะแนน ผลที่พบคือ จากนักเรียน 27 คน เป็นกลุ่มปกติ 24 คน กลุ่มเสี่ยงไม่มี และกลุ่มมีปัญหา 3 คน เป็นปัญหาทางด้านครอบครัว 1 คน พ่อแม่แยกทางกัน อาศัยกับยาย ซึ่งยายมีรายได้น้อยกว่าการห่อขนม อีก 2 คน เป็นปัญหาด้านการเรียน เรียนรู้ช้า ต้องกระตุ้นตลอดเวลา
- ครู ป.2 มีการคัดกรองโดยใช้แบบคัดกรอง SDQ ฉบับนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ความฉลาดด้านอารมณ์ และความฉลาดด้านสติปัญญา และประเมินผลออกมาว่านักเรียนอยู่กลุ่มไหน นอกจากนี้ต้องสังเกตนักเรียนอย่างใกล้ชิด ใช้ระเบียบวินัย สัมภาษณ์ผู้ปกครองช่วงเย็นที่บ้าน ในชั้นเรียนมีนักเรียนทั้งหมด 15 คน มีนักเรียนที่มีปัญหา 3 คน กลุ่มที่มีปัญหาส่งต่อทางโรงพยาบาลฝ่ายจิตเวช คัดกรอง วินิจฉัยโดยคุณหมอ ผลที่ได้ 2 คน มีความบกพร่องทางสติปัญญา สามารถออกบัตรคนพิการได้ อีก 1 คน มีไอคิวระดับคาบเส้น คือมีความผิดปกติด้านการอ่านการเขียน การคิดคำนวณ ส่วนกลุ่มเสี่ยงมี 1 คน ซึ่งประเมินไม่ได้ เป็นหรือไม่เป็น คิดที่ว่าขาดเรียนบ่อย จะสังเกตความต่อเนื่องในการเรียนไม่ได้ ไม่ได้จริงๆ

หรือไม่ได้เพราะสาเหตุขาดเรียน ในการคัดกรองในครั้งแรกผู้ปกครองไม่ยอมรับ รับไม่ได้ที่จะให้ลูกของเขาเป็นเด็กพิเศษ ที่นี้พยายามอธิบายว่าเด็กพิเศษไม่ใช่เด็กที่พิการเดินไม่ได้ อะไรอย่างนั้น เด็กพิเศษบางส่วนคือ เขาไม่สามารถที่จะเรียนเหมือนเพื่อนคนอื่นๆได้ ถ้าไม่ไปตรวจนักเรียนอาจต้องเรียนช้าขึ้นเพราะเขาอ่านไม่ได้เขียนไม่ได้ ผู้ปกครองจึงยอมให้พาไปและได้บัตรพิการและยอมรับ แต่นักเรียนอีกคนหนึ่งพอไปตรวจแล้วผู้ปกครองไม่ไปด้วย หมอบอกให้ผู้ปกครองพาไป แต่ผู้ปกครองยอมรับไม่ได้ และไม่ได้ทำบัตรพิการ

- ครู ป.3 ใช้ประเมิน SDQ ผู้ปกครองประเมิน ครูประเมิน และนักเรียนประเมิน ฉบับนักเรียนนั้น ต้องอธิบายเพิ่มเติมบางคำนักเรียนไม่เข้าใจ หลังจากนั้นนำไปประมวลผลคะแนนตามหลักเกณฑ์การคัดกรอง ปรากฏว่าจากนักเรียน 23 คน กลุ่มปกติ 20 คน กลุ่มเสี่ยง ไม่มีกลุ่มมีปัญหา 3 คน ซึ่งเป็นปัญหาด้านการเรียนรู้ 2 คน อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ส่วนด้านพฤติกรรม 1 คน มีลักษณะอยู่ไม่นิ่งไม่มีสมาธิและส่งผลกระทบต่อเพื่อนคนอื่น
- ครู ป.4 ในการคัดกรองนักเรียนได้ใช้แบบคัดกรอง SDQ ซึ่งคัดกรองโดยครูและผู้ปกครอง ผลการคัดกรองนักเรียน 22 คน พบว่านักเรียน 20 คน อยู่ในกลุ่มปกติ และอยู่ในกลุ่มมีปัญหา 2 คน คนที่หนึ่งมีอาการสมาธิสั้นอยู่ไม่นิ่ง ชอบเดินไปเดินมา คนที่สองไม่ทำอะไรเลย นิ่งนิ่งๆ เขียนไม่เป็นตัว ซึ่งเป็นปัญหาด้านการเรียนรู้ทั้งสองคน
- ครู ป.5 ได้ทำคัดกรองโดยใช้แบบประเมินตนเอง SDQ ประเมินโดยครู ประเมินโดยผู้ปกครอง และนักเรียนประเมินตนเอง จากนั้นทำการสรุปคะแนน นักเรียนจำนวนทั้งหมด 16 คน แยกเป็นกลุ่มปกติ 14 คน กลุ่มมีปัญหา 2 คน ซึ่งเป็นปัญหาทางด้านสังคมนักเรียนขาดความอบอุ่น
- ครู ป.6 ทำการคัดกรองนักเรียนใช้แบบประเมิน SDQ ซึ่งประเมินโดยครู ผู้ปกครอง และนักเรียนประเมินตนเอง ผลปรากฏว่า จากนักเรียน 26 คน อยู่ในกลุ่มปกติ 20 คน กลุ่มเสี่ยง 4 คน คือเสี่ยงด้านพฤติกรรม โดดเรียน วิชาที่ไม่ชอบจะไม่เข้าเรียน และนักเรียนในกลุ่มปัญหา 2 คน คือปัญหาความบกพร่องด้านการเรียนรู้และเป็นนักเรียนเรียนร่วมด้วย
- ผอ.รร. ในการคัดกรองเบื้องต้นได้ใช้แบบประเมินตนเอง (SDQ) ประเมินนักเรียน ทั้ง 3 ฉบับ ได้แก่ฉบับครูประเมิน ฉบับผู้ปกครองประเมิน และฉบับนักเรียนประเมิน ลำดับแรกเป็นดุลพินิจของครูประจำชั้นที่เป็นผู้สรุปผลการคัดกรอง นอกจากนี้โรงเรียนได้ส่งครูเข้ารับการอบรมการคัดกรองนักเรียน 2 ท่าน เป็นครูคัดกรองประจำโรงเรียน ซึ่งสามารถรับรองผลการคัดกรองได้

3. ครูมีแนวทางการส่งเสริมพัฒนานักเรียนอย่างไร

3.1 การจัดกิจกรรมโฮมรูม

- ครู ป.1 จัดกิจกรรมโฮมรูมทุกวันใช้เวลาประมาณ 10 นาที ก่อนเข้าสู่บทเรียน เรื่องมารยาทระเบียบวินัยของโรงเรียน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ รู้จักการมีจิตอาสา การช่วยเหลือผู้อื่น
- ครู ป.2 ทำกิจกรรมโฮมรูม ในช่วงเช้าของทุกวันก่อนเข้าเรียน ประมาณ 20 นาที ให้การอบรม ว่ากล่าวตักเตือน ยกเหตุการณ์ที่ปรากฏตามข่าวมาเป็นคติสอนใจ
- ครู ป.3 ดำเนินการโฮมรูมช่วงเช้าก่อนเข้าห้องเรียน มีการอบรมแนะนำแก่นักเรียนเกี่ยวกับระเบียบวินัยของโรงเรียน การอยู่ในโรงเรียนและในห้องเรียน นักเรียนมีการปฏิบัติตามที่ครูได้แนะนำและมีการเปลี่ยนแปลงสำหรับสิ่งที่จะต้องแก้ไข
- ครู ป.4 ได้ทำการอบรมนักเรียนทั้งนี้ขึ้นอยู่โอกาส มีสองช่วงเวลาคือ ก่อนเข้าเรียนและหลังเลิกเรียนก่อนกลับบ้าน และมีการบันทึกในแบบบันทึกการโฮมรูมและติดตามการแก้ไข อบรมเรื่องการเรียน ระเบียบวินัย การมาโรงเรียนสาย เป็นต้น
- ครู ป.5 ดำเนินการโฮมรูมนักเรียนก่อนเข้าเรียน 10 นาที อบรมนักเรียนการรักษาวินัย การแต่งกาย ส่งเสริมการค้นคว้าหาความรู้ การดูแลสุขภาพ สร้างขวัญกำลังใจในการเรียนแก่นักเรียน
- ครู ป.6 กิจกรรมโฮมรูมได้ดำเนินการก่อนเข้าเรียนคาบแรก ทำการอบรมเรื่องระเบียบวินัย การแต่งกาย เรื่องคุณธรรมจริยธรรม พฤติกรรมที่พึงประสงค์ ทั้งนี้เพื่อให้นักเรียนได้ดำรงตนในกฎระเบียบของโรงเรียนและเป็นนักเรียนที่ดี เรียนอย่างมีความสุข
- ผอ.รร. โรงเรียนได้มีนโยบายให้โฮมรูมนักเรียนที่มีปัญหา เป็นการต่างหากนอกจากการโฮมรูมแบบรวมซึ่งมีเวลาที่กำหนดประมาณ 15 นาที ก่อนเรียนในช่วงเช้า และครูได้รายงานผลการโฮมรูมเป็นการรายงานในภาพรวมของชั้นเรียนว่าได้โฮมรูมเรื่องอะไร แก้ปัญหาเรื่องอะไร ได้ผลอย่างไร

3.2 การจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน

- ครู ป.1 โรงเรียนได้กำหนดเยี่ยมบ้าน ปีการศึกษาละ 2 ครั้ง สอบถามผู้ปกครองเกี่ยวกับข้อมูลต่างๆ ด้านครอบครัว
- ครู ป.2 เยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคนในชั้นเรียน สำหรับนักเรียนบางคนที่มีความเสี่ยง เช่นขาดเรียนหลายวัน หรือมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์หรือขาดระเบียบวินัย จะมีการเยี่ยมบ้านเป็นรายบุคคล อีกทั้งบอกถึงความสามารถของนักเรียนต่อผู้ปกครอง เพื่อให้ผู้ปกครองส่งเสริมนักเรียนตามความถนัดของนักเรียน

- ครู ป.3 โดยปกติแล้วการเยี่ยมบ้านนักเรียน 2 ครั้งต่อปีการศึกษา ศึกษาสภาพความเป็นอยู่ของครอบครัวนักเรียน ซึ่งส่งผลต่อนักเรียน เมื่อครูทราบบริบทสภาพของนักเรียนทำให้ครูสามารถเข้าใจนักเรียนและออกแบบการสอนที่สอดคล้องและเสริมแรงตามความเหมาะสมได้
- ครู ป.4 การเยี่ยมบ้านมีแบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน มีการสัมภาษณ์ผู้ปกครองถึงความเป็นอยู่ของนักเรียน หน้าที่รับผิดชอบภายในบ้าน
- ครู ป.5 ทางโรงเรียนได้กำหนดกิจกรรมเยี่ยมบ้านปีการศึกษาละ 2 ครั้ง ในช่วงต้นภาคเรียนที่ 1 ได้เยี่ยมบ้านศึกษาสภาพความเป็นอยู่ครอบครัวของนักเรียน และได้แจ้งผู้ปกครองของนักเรียนว่านักเรียนคนใดมีความถนัดด้านใดและด้อยด้านใดเพื่อขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการส่งเสริมและกวดขันนักเรียนในเรื่องการเรียน
- ครู ป.6 โดยปกติแล้วโรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมเยี่ยมบ้านภาคเรียนละ 1 ครั้ง และยังมีการเยี่ยมบ้านเป็นรายกรณี เช่น นักเรียนไม่สบาย นักเรียนขาดเรียนบ่อย ทำให้ครูได้รู้จักครอบครัวเข้าใจสภาพบริบทของนักเรียน รวมถึงสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน และยังเป็นการติดตามนักเรียนแล้วแต่กรณี
- ผอ.รร. โรงเรียนได้กำหนดการเยี่ยมบ้าน ปีละ 2 ครั้ง ช่วงต้นของแต่ละภาคเรียน ใช้เวลา 1 วัน ในการเยี่ยมบ้าน มีครูประจำชั้นกับครูประกบรวมชั้นละ 2 คน ซึ่งครูแบ่งนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม เพื่อแบ่งครูไปเยี่ยมบ้าน 1 คน ต่อ 1 กลุ่มนักเรียนนอกจากนี้สำหรับนักเรียนที่มีความจำเป็นที่ต้องเยี่ยมบ้านเป็นพิเศษ หรือต้องให้ความช่วยเหลือ จะมีการเยี่ยมบ้านเป็นรายกรณีไป

3.3 การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

- ครู ป.1 การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน ได้จัดปีการศึกษาละ 2 ครั้งเช่นกัน เชิญผู้ปกครองพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อรับทราบปัญหาของนักเรียน และหาแนวทางแก้ไขต่อไป
- ครู ป.2 ช่วงเวลาสั้นๆ จัดหลังประชุมรวมผู้ปกครอง แจ้งรายคน เพื่อรักษาน้ำใจผู้ปกครองอื่น
- ครู ป.3 จัดประชุมปีละ 2 ครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นปรึกษาหารือด้านต่างๆของนักเรียน ด้านการเรียน ด้านสุขภาพ ด้านพฤติกรรม เพื่อช่วยกันแก้ปัญหา ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมเหมือนครอบครัวเดียวกัน
- ครู ป.4 การประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนดำเนินการภาคเรียนละหนึ่งครั้ง มีการประชุมร่วมกันในการดูแลนักเรียน ผู้ปกครองร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาเรื่องต่างๆของนักเรียน
- ครู ป.5 ในภาคเรียนที่ 1 ได้จัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนไปแล้ว 1 ครั้ง ใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง ซึ่งไม่เพียงพอ ในการประชุมได้ร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ปกครอง และได้ทราบถึง

พฤติกรรมของนักเรียนระหว่างการอยู่ที่บ้านและที่โรงเรียนมีความแตกต่างอย่างไร เพื่อเป็นแนวทางการป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว

- ครู ป.6 ได้ดำเนินการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนใช้เวลาไม่มาก มีเวลาที่จำกัดซึ่งจัดในวันเดียวกันของการประชุมผู้ปกครองของโรงเรียน ได้มีการประชุมเรื่องการดูแลนักเรียน ร่วมหาหรือแก้ปัญหานักเรียน เช่นปัญหาการมาโรงเรียนสายของนักเรียน การให้การสนับสนุนเอาใจใส่นักเรียน เพื่อให้เด็กนักเรียนได้รับการแก้ไขปัญหาลงไปในทางที่ดีขึ้น
- ผอ.รร. ได้จัดการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนภาคเรียนละ 1 ครั้ง ในช่วงต้นภาคเรียนเช่นกัน ซึ่งจัดหลังจากเลิกประชุมผู้ปกครองของโรงเรียนในวันเดียวกัน แต่จะพบปัญหาว่า กรณีผู้ปกครองมีลูกหลายคนอยู่หลายชั้น ซึ่งทำให้ไม่ทราบข้อมูลการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนชั้นที่เข้าประชุมไม่ทัน และยังมีกรณีที่ผู้ปกครองบางท่านไม่มาเข้าร่วมประชุมโดยส่วนใหญ่เป็นผู้ปกครองนักเรียนที่ความเลื่อมใสและมีปัญหา

3.4 การจัดกิจกรรมเสริมทักษะการดำรงชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

- ครู ป.1 ฝึกนักเรียนมีจิตอาสา การทำความสะอาดสถานที่สาธารณะ รอบบริเวณโรงเรียน สุสานในชุมชน มัสยิด ฝึกมารยาทต่างๆ การเข้าแถวเข้าห้องเรียน การเข้าแถวรับประทานอาหาร เป็นต้น
- ครู ป.2 กิจกรรมแนะแนว ทุกสัปดาห์ๆ 1 คาบ ชุมนุมเช่นกัน เน้นการปฏิบัติจริง ตัวอย่างการทำขนม ประดิษฐ์ เพื่อนักเรียนมีทักษะในการดำรงชีวิต เพื่อส่งเสริมความสนใจของนักเรียนนักเรียนเลือกชุมนุมตามความชอบของนักเรียน พานักเรียนที่มีความสามารถเข้าร่วมแข่งขันทักษะวิชาการ ในนามตัวแทนของโรงเรียน เป็นต้น
- ครู ป.3 การสาธิตให้ดูเป็นตัวอย่าง ให้ดูสื่อจากยูทูป จากนั้นให้นักเรียนปฏิบัติตาม เช่นให้ดูเรื่องมารยาทการเข้าแถว การซื้อของ หรือการรับอาหารกลางวัน เพื่อให้เด็กนักเรียนรู้ระเบียบการเข้าแถวที่ถูกต้อง ซึ่งถ้านักเรียนปฏิบัติได้ที่โรงเรียน เวลาไปทัศนศึกษาหรือไปเที่ยวตามสถานที่ต่างๆ นักเรียนสามารถปฏิบัติได้
- ครู ป.4 ในส่วนนี้ได้เชิญปราชญ์ชาวบ้านซึ่งมีความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักเรียน เช่นการทำขนมพื้นบ้าน นักเรียนได้ฝึกทักษะการทำขนมเพื่อเป็นนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้
- ครู ป.5 จัดกิจกรรมส่งเสริมเรื่องจิตอาสาด้านการรักษาความสะอาด ไปทำความสะอาดที่มัสยิดสุสาน ถนนในชุมชน ส่งเสริมเน้นย้ำเรื่องมารยาทในการอยู่ร่วมกันในสังคม การจัดระเบียบแถว

- ครู ป.6 จัดกิจกรรมบรรยายธรรมโดยเชิญผู้นำศาสนาในชุมชนมาบรรยายให้ความรู้คุณธรรมจริยธรรม เชิญวิทยากรพิเศษจากภายนอกจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น การป้องกันภัยจากยาเสพติด เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการป้องกันภัยจากยาเสพติด นอกจากนี้ได้เชิญกลุ่มแม่บ้านในหมู่บ้านมาให้ความรู้การทำขนมพื้นบ้าน และให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติฝึกทักษะการทำขนม
- ผอ.รร. โดยปกติแล้วมีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะการดำรงชีวิตในวิชาต่างๆ การทำงานเป็นกลุ่ม การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ส่วนกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนการสอนวิชาลูกเสือ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตร่วมกันในสังคม

4. ครูมีแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างไร

4.1 การให้คำปรึกษาเบื้องต้น

- ครู ป.1 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต้องดูแลอย่างใกล้ชิดเป็นพิเศษ เนื่องจากนักเรียนตัวเล็ก เพื่อให้เด็กนักเรียนมีขวัญและแรงจูงใจในการมาเรียน
- ครู ป.2 คุยส่วนตัวถามถึงสาเหตุ ทำไมทำอย่างนั้นตักเตือน แจ้งผู้ปกครองทราบ ถ้าไม่ได้ผลแจ้งผู้อำนวยการ โรงเรียนและเชิญผู้ปกครองเพื่อพบผู้อำนวยการ โรงเรียนทำความเข้าใจ
- ครู ป.3 นักเรียนที่มีปัญหาด้านพฤติกรรมบางคนสามารถแก้ปัญหาได้ด้วยวิธีเรียกนักเรียนเป็นการส่วนตัวมาทำความเข้าใจข้อตกลงกัน ส่วนนักเรียนที่มีพฤติกรรมด้านการเรียน ใช้กิจกรรมวาดรูป การระบายสี ฝึกการมีสมาธิ แก้ปัญหาการอยู่ไม่นิ่ง ให้คำปรึกษาด้านการเรียนสอนซ่อมเป็นรายบุคคล
- ครู ป.4 สำหรับนักเรียนที่พบปัญหา ได้ศึกษาสาเหตุที่มาที่ไปปัจจัยต่างๆ ที่อาจมีส่วนเกี่ยวข้อง เช่นครอบครัวของนักเรียน เพื่อให้ทราบสาเหตุที่แท้จริง และนำไปสู่การให้คำปรึกษาเพื่อการแก้ไขปัญหาต่อไป
- ครู ป.5 ลำดับแรกให้ความรักกับนักเรียน เอาใจใส่นักเรียนเกิดความสนิทสนม จากนั้นสร้างแรงจูงใจ เพื่อให้เด็กนักเรียนมีขวัญกำลังใจ หลังจากนั้นสังเกตพฤติกรรมว่ามีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร
- ครู ป.6 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สอบถามหรือขอความช่วยเหลือจากครูโดยตรง ทั้งนี้นักเรียนบางคนอายที่จะเล่าเรื่องที่เขาประสบอยู่ ครูต้องใช้วิธีการที่หลากหลายเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน เรียกเป็นการส่วนตัวมาสอบถามและให้คำปรึกษาในการแก้ปัญหาต่างๆ

ผอ.รร. นอกจากให้คำปรึกษาผ่านกิจกรรมโฮมรูมแล้ว จะมีกิจกรรมแนะแนว จะมีครูที่สอนแนะแนวคอยให้คำปรึกษาเกี่ยวกับปัญหาของนักเรียน และจะมีทีมครูที่รับผิดชอบโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยตรงคอยให้คำปรึกษาอีกทางหนึ่ง

4.2 การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

- ครู ป.1 ประสานผู้ปกครองทำความเข้าใจ เกี่ยวกับปัญหาของนักเรียนขอความช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด
- ครู ป.2 เอาข่าวในปัจจุบันตามข่าวในโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์มา เป็นอุทาหรณ์และคติสอนใจ ส่วนนักเรียนที่มีอาการบกพร่องทางการเรียนได้ติดต่อประสานงานช่วยเหลือติดต่อกับโรงพยาบาล เพื่อแก้ปัญหอย่างต่อเนื่อง
- ครู ป.3 กรณีที่นักเรียนมีปัญหาด้านการเรียนรู้อ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ แก้ปัญหาโดยการสอนซ่อม มีการทบทวนย้อนกลับเรียนเรื่องพยัญชนะ สระ และตัวสะกด ฝึกหลายๆครั้ง ส่วนนักเรียนที่มีปัญหาด้านพฤติกรรมอยู่ไม่นิ่ง แก้โดยให้ทำกิจกรรมที่ฝึกให้มีสมาธิ ให้อวดภาพ ระบายสี สังเกตการวาดภาพระบายสีว่าอยู่ในกรอบหรือไม่อย่างไร
- ครู ป.4 ได้เรียกนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนมาฝึกทักษะเพิ่มเติม และให้คำปรึกษา แต่ทำได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร เพราะภาระงานสอนมีมากอยู่แล้ว
- ครู ป.5 สืบเนื่องนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เริ่มโตแล้ว จึงบูรณาการการกับกิจกรรมการป้องกันภัยจากยาเสพติดโดยวิทยากรจากหน่วยงานที่ภายนอก และมีโรงเรียนเอกชนเข้ามาจัดกิจกรรมเสริมทักษะการเรียนรู้เป็นทุกปี และล่าสุดจากหน่วยงาน 3BB มาจัดกิจกรรมให้ความสนุกสนานและของรางวัล แจกทุนการศึกษา ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีขวัญกำลังใจในการเรียนรู้ได้
- ครู ป.6 ในเบื้องต้นสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาด้านพฤติกรรมจะเรียกมาคุยเป็นการส่วนตัวก่อน ถ้ายังไม่ได้ผลให้เข้าพบผู้อำนวยการโรงเรียนให้ว่ากล่าวตักเตือน หากยังไม่ได้ผลจะเชิญผู้นำชุมชนผู้ใหญ่บ้านมาตักเตือนให้โอวาทอีกทางหนึ่ง
- ผอ.รร. ครูจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยเฉพาะนักเรียนที่มีความเสี่ยง และมีปัญหา นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการสถานักเรียนคอยสอดส่องดูแลและรายงานแก่ครู เพื่อเป็นการป้องกันอีกอีกแนวทางหนึ่ง ส่วนในห้องเรียนยังมีกระบวนการกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน เด็กเก่งช่วยเด็กอ่อน เพื่อร่วมกันช่วยแก้ไขปัญหา ทั้งปัญหาด้านการเรียนรู้และด้านพฤติกรรม

4.3 การจัดกิจกรรมอื่นๆ (เฉพาะหน้าและระยะยาว)

- ครู ป.1 จัดกิจกรรมเสริมทักษะการป้องกันอันตรายจากเล่นกับเพื่อน เล่นอย่างไรให้ปลอดภัย
- ครู ป.2 สำหรับนักเรียนมีปัญหาทางการเรียน ทำการสอนซ่อมเสริมและขอความร่วมมือกับ ผู้ปกครองในการดูแลอย่างใกล้ชิด
- ครู ป.3 ในส่วนของโรงเรียนได้เชิญวิทยากรมาให้ความรู้แก่นักเรียนได้แก่ การป้องกันยาเสพติด กฎหมายจราจร กิจกรรมระยะยาวมีวิทยากรมาให้ความรู้การดูแลสุขภาพฟัน ตรวจสายตา ของนักเรียน การรับมือโรคไข้เลือดออก เป็นต้น
- ครู ป.4 ให้นักเรียนได้ฟังการบรรยายคุณธรรมจริยธรรม หลักการศาสนาในการใช้ชีวิตประจำวัน ในฐานะนักเรียน ซึ่งโรงเรียนมีโครงการคุณธรรมจริยธรรมกำกับดูแลอยู่
- ครู ป.5 จัดกิจกรรมเสริมทักษะทางด้านจราจร โดยตำรวจจราจรนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง และฝึก ทักษะการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ ส่วนระยะยาวทางโรงเรียนมีการประสานงานทาง โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ดูแลเรื่องสุขภาพของนักเรียน
- ครู ป.6 จัดกิจกรรมส่งเสริมการแสดงออกความรู้ความสามารถของนักเรียน ได้ค้นหาความสนใจ หรือความถนัดของตนเอง ให้นักเรียนได้เห็นความสำคัญของการศึกษาและได้วางแผน อนาคตด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพของตนเอง
- ผอ.รร. โรงเรียนมีโครงการการป้องกันยาเสพติด มีการให้ความรู้การป้องกันยาเสพติด เติมนรงค์ ถึงอันตรายภัยจากยาเสพติด โครงการคุณธรรมจริยธรรม โครงการทักษะทางด้านอาชีพ ทำอาหารที่บ้านใช้เวลาให้เป็นประโยชน์

5. ครูมีแนวทางการส่งต่อนักเรียนอย่างไร

5.1 การส่งต่อภายใน

- ครู ป.1 จากนักเรียน 2 คนที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้ สืบเนื่องนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาปัตตานีเขต 1 ให้เริ่มทำการคัดกรองโดยครูคัดกรองประจำโรงเรียน ชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 ขึ้นไป สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้มีการสังเกตไปก่อน
- ครู ป.2 ส่งฝ่ายปกครอง และแจ้งผู้อำนวยการโรงเรียนรับทราบ
- ครู ป.3 มีการส่งต่อกับครูสอนแนะแนวเพื่อร่วมกันหาทางแก้ไขปัญหา ในส่วนนักเรียนที่มีปัญหา ทางด้านพฤติกรรมไม่พึงประสงค์จะมีการส่งต่อให้ครูฝ่ายปกครอง ร่วมกันอบรมบ่มนิสัย
- ครู ป.4 ทำการดูแลนักเรียนที่มีปัญหาอย่างใกล้ชิด ไม่ว่าปัญหาด้านพฤติกรรม หรือปัญหาด้านการ เรียน

- ครู ป.5 จากที่ได้คัดกรองนักเรียนพบนักเรียนมีปัญหาพฤติกรรมขาดเรียนบ่อย ได้ส่งฝ่ายปกครอง เพื่ออบรมบ่มนิสัย
- ครู ป.6 สำหรับนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงด้านพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ ได้ทำการตักเตือนโดยครูประจำชั้นและผู้อำนวยการ โรงเรียนมีการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น
- ผอ.รร. ในระดับโรงเรียนเป็นการส่งต่อระหว่างชั้นเรียนซึ่งแต่ละปีให้มีการคัดกรองใหม่เพื่อดูพัฒนาการของนักเรียน และส่งต่อแก่ครูคัดกรองของโรงเรียน เพื่อรับรองการคัดกรอง ส่วนระดับชั้นเรียนครูประจำชั้นมีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาโดยเฉพาะปัญหาด้านพฤติกรรม มีการส่งต่อฝ่ายปกครองซึ่งมีผู้อำนวยการ โรงเรียนเป็นหนึ่งในคณะกรรมการฝ่ายปกครองด้วย

5.2 การส่งต่อภายนอก

- ครู ป.1 ด้วยนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานีเขต 1 สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จึงไม่มีการส่งต่อภายนอก
- ครู ป.2 กรณีรุนแรง มีปัญหาทางการเรียนรู้ ส่งตรวจโรงพยาบาล หรือรุนแรงมาก ติดต่อกับศูนย์การศึกษาพิเศษ
- ครู ป.3 จากการคัดกรองเบื้องต้นพบนักเรียนมีปัญหา 3 คน และครูคัดกรองของโรงเรียนให้ความเห็นแล้วควรส่งต่อภายนอก ซึ่งกำลังจะประสานผู้ปกครองมาทำความเข้าใจเกี่ยวกับนักเรียน และทำเรื่องส่งต่อโรงพยาบาลทำการคัดกรองโดยเจ้าหน้าที่โดยเฉพาะทาง เพื่อจะได้ทราบอาการและหาทางรักษาต่อไป
- ครู ป.4 ประสานผู้ปกครองเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจในสิ่งที่พบกับนักเรียนที่ผ่านการคัดกรอง ทั้งนี้ขอคำยินยอมกับผู้ปกครองเพื่อทำการส่งต่อการรักษากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป
- ครู ป.5 สืบเนื่องชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ไม่มีนักเรียนที่ต้องแก้ปัญหาโดยการส่งต่อภายนอก จึงไม่มีการดำเนินการ
- ครู ป.6 สืบเนื่องนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ทั้งสองคน ได้ผ่านการคัดกรองโดยผู้เชี่ยวชาญที่โรงพยาบาลปัตตานีแล้ว และนักเรียนทั้งสองอยู่ในกลุ่มนักเรียนที่ใช้รูปแบบการเรียน
- ผอ.รร. โรงเรียนมีการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านการเรียนรู้ประสานกับโรงพยาบาลปัตตานี เพื่อทำการตรวจอาการของนักเรียน บางกรณีผู้ปกครองไม่ค่อยจะยอมรับกับผลการคัดกรองของครู ซึ่งครูต้องทำความเข้าใจถึงเหตุผลที่ต้องทำการตรวจที่โรงพยาบาล และเพื่อความสบายใจของผู้ปกครอง ให้ผู้ปกครองไปโรงพยาบาลด้วย เมื่อตรวจและทราบผลแล้วผู้ปกครองถึงจะยอมรับถึงสิ่งที่พบกับตัวนักเรียน

**วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงด้านการดำเนินการระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี**

1. ครูมีแนวทางปรับปรุงการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างไร

1.1 ด้านความสามารถของนักเรียน

- ครู ป. 1 สอบถามครูอนุบาลถึงพัฒนาการทางการเรียนรู้ และทักษะต่างๆของนักเรียนแต่ละคน
ในชั้นอนุบาล 3 เพื่อเป็นข้อมูลประกอบของนักเรียน
- ครู ป.2 ให้ครูสอนร่วมชั้น ป.2 ร่วมกันให้ข้อมูล นักเรียนแต่ละคนซึ่งจะให้ ครูประจำชั้น มีข้อมูล
ด้านความสามารถของนักเรียน ทำให้ครูทราบว่า นักเรียนคนไหนมีความสามารถด้านไหน
หรืออ่อนวิชาอะไร
- ครู ป.3 จัดกิจกรรมที่เน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง เพื่อได้สังเกตความสามารถด้านการเรียนและ
ทักษะต่างๆ
- ครู ป.4 ใช้ข้อมูลพื้นฐานด้านความสามารถพิเศษ ส่งเสริมนักเรียนเพื่อให้นักเรียนได้รับการ
สนับสนุนสู่ความเป็นเลิศตามความถนัดของนักเรียน ซึ่งทำให้ครูได้รู้จักนักเรียนในความ
ดูแลอย่างถ่องแท้และส่งเสริมตรงตามความต้องการของนักเรียน
- ครู ป.5 เสนอให้เพื่อนนักเรียนด้วยกันร่วมสังเกตความสามารถของเพื่อน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบ
สำหรับครูประจำชั้นที่จะรู้จักนักเรียนได้มากขึ้น
- ครู ป.6 สอบถามครูผู้สอนแต่ละวิชา โดยเฉพาะวิชาหลัก ภาษาไทย คณิต วิทยาศาสตร์
ภาษาอังกฤษ ครูแต่ละวิชาจะมีข้อมูลคะแนนเก็บของนักเรียนและสภาพการเรียนรู้ของ
นักเรียนแต่ละคน
- ผอ.รร. สัมภาษณ์บุคคลในชุมชนเพื่อสืบหาข้อมูลว่านักเรียนมีความสามารถมีสมรรถภาพด้าน
ใดบ้าง ในส่วนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 1 ให้ครูไปพูดคุยกับครูระดับชั้นอนุบาลที่นักเรียน
เรียนมาด้วยจะได้ข้อมูลที่ชัดเจนมากขึ้น

1.2 ด้านสุขภาพ

- ครู ป.1 ปรีกษาเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียนใน
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
- ครู ป.2 เสนอว่าให้สัมภาษณ์ ผู้ปกครองอย่างละเอียด ให้ทราบถึงประวัติด้านสุขภาพ หรือ
พฤติกรรมการกินอาหาร จะให้ทราบ นักเรียนชอบกินอะไร ไม่ชอบอะไร เพื่อหาทาง
ช่วยเหลือให้นักเรียนกินอาหารครบ 5 หมู่
- ครู ป.3 สอบถามประวัติทางด้านสุขภาพของคนในครอบครัวของนักเรียน ซึ่งบางโรคอาจมาจาก
กรรมพันธุ์ เพื่อเป็นข้อมูลประกอบและทำความเข้าใจเรื่องสุขภาพของนักเรียน

- ครู ป.4 ครูต้องศึกษาหาความรู้หาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพของนักเรียนที่ประสบปัญหาทางแก้ไขปัญหา หาวิธีป้องกันหรือวิธีการรักษา และแจ้งกับนักเรียน ในการดูแลรักษา ร่วมกัน อาจไปปรึกษาอนามัยหรือโรงพยาบาล
- ครู ป.5 ให้สอบถามผู้ปกครองถึงประวัติการรักษา โรคประจำตัวหรืออาการอื่นๆของนักเรียน ที่ครูควรรู้
- ครู ป.6 สอบถามผู้ปกครองเพิ่มเติมในช่วงกิจกรรมเยี่ยมบ้าน ลักษณะการรับประทานอาหารชอบกินอะไร ไม่ชอบกินอะไรกินอาหารเป็นเวลาหรือไม่ ทำให้ครูได้มีข้อมูลนักเรียนและรู้จักนักเรียนด้านสุขภาพมากขึ้น
- ผอ.รร. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรมีนโยบายประสานกับทางโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลให้มีโครงการตรวจสุขภาพแต่ละเดือนและรายงานข้อมูลกับ โรงเรียนซึ่งการตรวจโดยเจ้าหน้าที่เฉพาะทางจะมีมาตรฐาน

1.3 ด้านพฤติกรรม

- ครู ป.1 เสนอให้ครูผู้สอนทุกวิชาทำการสังเกตพฤติกรรม และนำข้อมูลมาหารือร่วมกับครูประจำชั้น
- ครู ป.2 ทำแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม และศึกษาสภาพครอบครัวของ นักเรียนที่มีปัญหาด้านพฤติกรรม และร่วมมือแก้ปัญหาพร้อมกับครอบครัว
- ครู ป.3 เสนอให้ครูผู้สอนแต่ละวิชาประเมินพฤติกรรมของนักเรียนร่วมกับครูประจำชั้น เพื่อพิจารณาร่วมกันประกอบการตัดสินใจด้านพฤติกรรมของนักเรียน
- ครู ป.4 ครูต้องอบรมให้ความรู้เรื่องคุณธรรมจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ หากยังพบปัญหาอีกหรือไม่ได้ผล ให้บันทึกเสนอแจ้งผู้บริหารเพื่อขอความร่วมมือกับผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาด้านพฤติกรรม
- ครู ป.5 ให้ครูผู้สอนแต่ละวิชาสังเกตพฤติกรรมนักเรียนและแจ้งผลการสังเกตแก่ครูประจำชั้น
- ครู ป.6 สอบถามนักเรียนที่เป็นผู้นำธรรมชาติของกลุ่ม กลุ่มที่มีความชอบสิ่งๆที่เหมือนกัน ซึ่งนักเรียนชั้น ป.6 เป็นชั้นที่นักเรียนเริ่มมีการเข้ากลุ่มและจะมีผู้นำกลุ่มอย่างชัดเจน
- ผอ.รร. ควรมีการสัมภาษณ์ผู้ปกครองถึงพฤติกรรมของนักเรียน

1.4 ด้านครอบครัว

- ครู ป.1 ควรสอบถามสมาชิกท่านอื่นๆ ในครอบครัว นอกจากผู้ปกครองของนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลาย
- ครู ป.2 ขอให้ทำกลุ่มไลน์ของห้องของชั้น ป.2 เพื่อใครมีอะไร มีปัญหาเรื่องการอ่าน เด็กคนไหนจะได้บอกในไลน์นั้นได้ ท่านอื่นๆก็จะได้ประโยชน์ในตรงนี้ด้วย

- ครู ป.3 สอบถามครูหรือผู้ปกครองในชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการตัดสินใจในบางเรื่องที่ยังไม่ชัดเจน
- ครู ป.4 ควรติดตามนักเรียนเป็นระยะๆ และอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่มีปัญหา ซึ่งทำให้ครูได้รู้จักนักเรียนด้านครอบครัวมากยิ่งขึ้น
- ครู ป.5 สอบถามผู้ปกครองถึงความจำเป็นเร่งด่วน ของครอบครัว ทำให้ครูได้ทราบปัญหาภาพรวมครอบครัวของนักเรียนและครูอาจสามารถให้ความช่วยเหลือในบางเรื่องได้
- ครู ป.6 ควรสอบถามเพื่อนบ้านของนักเรียนในเรื่องที่ยังไม่ชัดเจน หรือบางคำถามเราไม่สามารถถามครอบครัวนักเรียนโดยตรงอาจได้คำตอบจากเพื่อนบ้าน ทั้งนี้ต้องดูความเหมาะสมด้วย
- ผอ.รร. ควรสอบถามผู้นำชุมชน และเพื่อนบ้านใกล้เคียง เพื่อความชัดเจนของข้อมูล

1.5 ด้านสังคม

- ครู ป.1 จัดการเรียนสอนแบบ BBL เช่นกิจกรรมการเคาะแก้ว การตัดปะกระดาษ เพื่อสังเกตทักษะด้านสังคม
- ครู ป.2 แนะนำใช้วิธีการสอบถามจากเพื่อนสนิท ว่าชอบเพื่อนแบบไหน ชอบอะไร ทำให้ทราบว่า นักเรียนมีลักษณะทางสังคมอย่างไร
- ครู ป.3 สอบถามเพื่อนของนักเรียนด้วยกันและต้องปกปิดความลับของนักเรียนเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหา
- ครู ป.4 ใช้วิธีการสอบถามเพื่อนของนักเรียน นักเรียนบางคนมีเพื่อนสนิทหรือเพื่อนที่ชอบไปไหนมาไหนด้วยกัน ซึ่งนำมาข้อมูลที่เป็นประโยชน์ที่ให้ครูได้ทราบพฤติกรรมของนักเรียนได้
- ครู ป.5 ให้นักเรียนช่วยสังเกตพฤติกรรมด้านสังคมของเพื่อนด้วยกันและให้แจ้งครูประจำชั้นกรณีพบพฤติกรรมที่ผิดปกติ
- ครู ป.6 ควรส่งเสริมนักเรียนในด้านที่นักเรียนมีความถนัดและมีความสนใจ ให้นักเรียนได้ทำในสิ่งที่ตนเองชอบ เพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
- ผอ.รร. ให้ครูที่สอนร่วมกันในแต่ละชั้นเรียนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านสังคมของนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลในการสังเกตนักเรียนนำไปสู่การแก้ปัญหาต่อไป

2. ครูมีแนวทางปรับปรุงการคัดกรองนักเรียนอย่างไร

- ครู ป.1 ควรเชิญวิทยากรที่มีเฉพาะทางมาให้ความรู้ในการคัดกรองนักเรียน เพื่อให้ครูได้ดำเนินการคัดกรองอย่างมีประสิทธิภาพ
- ครู ป.2 คัดกรองครั้งเดียวไม่ได้ ควรคัดกรองหลายๆครั้ง อีกครั้ง จิตใจต้องปกติ ไม่มองนักเรียนเป็นเด็กพิเศษ ต้องเป็นกลางยุติธรรม ทำตามหัวข้อคัดกรองปกติตามความเป็นจริง แต่ต้องสังเกตอย่างละเอียด อย่างใกล้ชิด เพื่อความถูกต้องของข้อมูล

- ครู ป.3 ให้ผู้เชี่ยวชาญโดยตรงด้านการคัดกรองนักเรียนอบรมให้ความรู้ เพื่อให้ครูมีทักษะในการคัดกรองอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล
- ครู ป.4 เสนอว่าควรเพิ่มครูที่ทำการคัดกรองนักเรียน ซึ่งเดิมคัดกรองโดยครูเพียงหนึ่งคนจะทำให้ได้ข้อมูลผลการคัดกรองที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- ครู ป.5 อยากให้เชิญเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้การคัดกรองนักเรียน ซึ่งที่ครูปฏิบัติอยู่เพียงศึกษาเอกสารอาจทำให้การคัดกรองขาดประสิทธิภาพ
- ครู ป.6 ควรให้มีผู้เชี่ยวชาญในการคัดกรองนักเรียนเพื่อให้การคัดกรองมีความถูกต้องและมีประสิทธิภาพ และควรให้มีครูเฉพาะทางสอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ นักเรียนเหล่านี้ไม่ควรเรียนกับนักเรียนปกติเนื่องจากทำให้เรียนไม่ทันเพื่อน เมื่อเรียนไม่ทันทำให้ไม่อยากเรียน
- ผอ.รร. ให้หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงคัดกรองนักเรียนเพื่อลดภาระงานของครู และได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองและชุมชน เพราะเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยตรง

3. ครูมีแนวทางปรับปรุงการส่งเสริมพัฒนานักเรียนอย่างไร

3.1 การจัดกิจกรรมโฮมรูม

- ครู ป.1 ฝึกนักเรียนให้เล่าเรื่องสั้นๆ เพื่อส่งเสริมการแสดงออก
- ครู ป.2 โรงเรียนควรมีหลักสูตรการจัดกิจกรรมโฮมรูม และมีแบบบันทึกการโฮมรูม ส่งรายงานผู้อำนวยการโรงเรียนสัปดาห์ละครั้ง เป็นต้น
- ครู ป.3 ควรเพิ่มเวลาในการโฮมรูมและให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบกิจกรรมโฮมรูมเพื่อตอบสนองความต้องการของนักเรียน
- ครู ป.4 เสนอให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการโฮมรูมนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามการแก้ปัญหาเรื่องต่างๆ ของนักเรียน เช่น การตัดผม เครื่องแบบนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน
- ครู ป.5 เพิ่มเวลาการโฮมรูมจาก 10 นาที เป็น 20 นาที หรืออาจเพิ่มอีกหนึ่งช่วงเวลาก่อนกลับบ้าน
- ครู ป.6 ควรให้มีการโฮมรูมก่อนกลับบ้าน 15 นาที เพื่อให้ครูได้สำรวจความพร้อมของนักเรียน และทบทวนในสิ่งที่ครูได้เน้นย้ำฝากไว้
- ผอ.รร. เสนอให้ครูควรแยกกลุ่มปัญหานักเรียนให้ชัดเจนและควรแยกการโฮมรูมสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาในช่วงเวลาอื่นต่างหาก เพื่อการโฮมรูมมีประสิทธิภาพดีขึ้น

3.2 การจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน

- ครู ป.1 เสนอแนะให้ครูเยี่ยมบ้านนักเรียนในกรณีอื่นๆ ด้วย เป็นการติดตามนักเรียน เช่น นักเรียนไม่สบาย นักเรียนขาดเรียนหลายวันติดต่อกัน นักเรียนที่มีปัญหา เป็นต้น
- ครู ป.2 จัดทำสมุดการเยี่ยมบ้านของคุณครู เป็นฉบับของผู้ปกครองไว้บันทึกเมื่อมีครูมาเยี่ยม เพื่อเก็บข้อมูลในระยะยาวจนกว่านักเรียนจบชั้นสูงสุด
- ครู ป.3 เพิ่มเวลาในการเยี่ยมบ้านนักเรียนซึ่งเวลา 1 วัน ไม่เพียงพอต่อสัดส่วนจำนวนนักเรียน ข้อมูลบางส่วนตกหล่นเก็บรายละเอียดไม่ครบถ้วน
- ครู ป.4 ควรมีการแนะนำข้อมูลนักเรียนแก่ผู้ปกครองด้านทักษะความสามารถเพื่อให้ผู้ปกครองให้การสนับสนุนส่งเสริม หรือข้อมูลทักษะที่ควรแก่การปรับปรุงแก้ไข
- ครู ป.5 ให้ครูเยี่ยมบ้านของนักเรียนเป็นรายกรณีเมื่อพบความผิดปกติ เช่น นักเรียนขาดเรียนหลายวันติดต่อกัน
- ครู ป.6 เสนอว่าควรประสานความร่วมมือกับผู้นำชุมชนในการติดตามนักเรียนที่มีพฤติกรรมขาดเรียนบ่อย หรือนักเรียนที่มีปัญหาเรื่องระเบียบวินัย เพื่อให้การติดตามนักเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- ผอ.รร. ให้ครูทั้งสองคนไปเยี่ยมบ้านนักเรียนพร้อมๆกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการเก็บข้อมูลของนักเรียนแต่ละคนและ เพิ่มจำนวนครั้งของกิจกรรมการเยี่ยมบ้าน เป็นภาคเรียนละ 2 ครั้ง เพื่อเป็นการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงหรือความก้าวหน้าของนักเรียน

3.3 การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

- ครู ป.1 ควรสร้างให้คณะกรรมการผู้ปกครองชั้นเรียน เพื่อสะดวกในการประสานงานขอความร่วมมือในการแก้ปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับนักเรียน
- ครู ป.2 ควรกำหนดวันต่างหาก กับประชุมผู้ปกครองของโรงเรียน เพื่อจะได้มีเวลา พอสสมควร ในการทำความรู้จักนักเรียนและครอบครัว และแนวทางความร่วมมือต่อไป
- ครู ป.3 ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการผู้ปกครองชั้นเรียน ร่วมกันดูแลนักเรียน ซึ่งเป็นผู้ปกครองในชุมชนเดียวกันรู้จักนักเรียนเป็นอย่างดี
- ครู ป.4 ควรให้มีเครือข่ายผู้ปกครองชั้นเรียน ในรูปแบบคณะกรรมการผู้ปกครองชั้นเรียนมีประธาน มีคณะกรรมการซึ่งทำให้ง่ายในการประสานงาน หรือเรื่องต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้การประสานงานหรือแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว
- ครู ป.5 ควรจัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองชั้นเรียน ใช้การตั้งกลุ่มไลน์ เพื่อสะดวกในการประสานงาน และกำหนดวันต่างหากกับวันประชุมผู้ปกครองโรงเรียน

- ครู ป.6 เสนอให้มีการตั้งกลุ่มไลน์ผู้ปกครองชั้นเรียน และแต่งตั้งประธานกลุ่มผู้ปกครองชั้นเรียน เพื่อสะดวกในการประสานงานเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน
- ผอ.รร. ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการผู้ปกครองชั้นเรียนเพื่อประสานความร่วมมือกันในการดูแลนักเรียนในชั้นเรียน ส่วนกรณีผู้ปกครองมีลูกหลายคนควรแยกวันในการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน และเสนอให้หน่วยงานระดับสูงที่เกี่ยวข้องจัดสรรงบประมาณการจัดการประชุมผู้ปกครองอาจเป็นเบี้ยเลี้ยงและค่าอาหารในการจัดประชุมเพื่อเป็นการทดแทนส่วนที่ต้องขาดรายได้ในวันนั้น

3.4 การจัดกิจกรรมเสริมทักษะการดำรงชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

- ครู ป.1 จัดกิจกรรมที่สอดคล้องสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น การเอาตัวรอดขณะติดในรถยนต์
- ครู ป.2 เสริมทักษะด้านอาชีพ โดยเอาบุคคลภายนอก ด้านการดำรงตนชีวิตโดยให้ผู้นำศาสนา มาให้ความรู้จัดกิจกรรมที่หลากหลาย เพื่อให้กระตุ้นนักเรียนให้สนใจเรียน ให้รางวัลนักเรียนดีเด่น จัดหาทุนการศึกษา เป็นต้น
- ครู ป.3 เน้นย้ำมารยาทการเข้าแถว ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญมากในการดำรงชีวิต โดยขอความร่วมมือครูทุกท่านในการสังเกตและปรับพฤติกรรมมารยาทการเข้าแถวเป็นระยะๆ
- ครู ป.4 ครูควรให้การสนับสนุนนักเรียนที่มีความสนใจที่จะเพิ่มทักษะด้านการดำรงชีวิต เพื่อให้ นักเรียนบางคนได้นำความรู้ภูมิปัญญาที่ได้รับนำไปปฏิบัติและเสริมรายได้ช่วยเหลือครอบครัวของตนเอง
- ครู ป.5 ให้โรงเรียนจัดกิจกรรมประกวดนักเรียนต้นแบบด้านจิตอาสา นักเรียนต้นแบบด้านมารยาทมารยาท เพื่อส่งเสริมนักเรียนในทางที่ดีขึ้น
- ครู ป.6 ควรให้ความหลากหลายในการฝึกทักษะต่างๆ เช่น โรงเรียนเราอยู่ใกล้ทะเล แม่น้ำ ควรฝึกทักษะการปฐมพยาบาลเบื้องต้นกรณีจมน้ำ ทักษะการช่วยเหลือคนจมน้ำ เป็นต้น
- ผอ.รร. นำนักเรียนศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ภายนอก ที่มีการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ

4. ครุมีแนวทางปรับปรุงการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างไร

4.1 การให้คำปรึกษาเบื้องต้น

- ครู ป.1 ควรมีการบันทึกการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนักเรียนเป็นระยะๆ
- ครู ป.2 ครูจัดเตรียมรางวัล นักเรียนที่ได้รับการปรึกษา เพื่อเป็นแรงจูงใจ ในการแก้ปัญหาให้สำเร็จ
- ครู ป.3 ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกระบวนการการให้คำปรึกษาซึ่งมาจากคณะกรรมการผู้ปกครองชั้นเรียน

- ครู ป.4 ควรปรึกษาหารือกับผู้ปกครองนักเรียน อธิบายปัญหาต่างๆ ที่พบกับตัวนักเรียน และร่วมปรึกษาหารือ ให้คำปรึกษาร่วมกันในเบื้องต้น หากปัญหาที่พบมีอาการรุนแรงควรรหาข้อสรุปเพื่อการแก้ปัญหาให้ทัน่วงที
- ครู ป.5 อยากให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาไปพร้อมๆกัน
- ครู ป.6 โรงเรียนควรมีครูทำหน้าที่ด้านแนะแนวที่จบสาขาแนะแนวโดยตรง เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการให้คำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง และรับบริการชี้แนะแนวทางตามหลักการ
- ผอ.รร. 1.ควรมีคู่มือการให้คำปรึกษาเบื้องต้น 2.เชิญหน่วยงานภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญโดยตรง มาให้ความรู้การให้คำปรึกษา หรือเรื่องที่เกี่ยวข้อง แก่ครูทุกคนและมีการติดตามผล

4.2 การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

- ครู ป.1 ควรศึกษาข้อมูลในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนที่พบจากการคัดกรองเบื้องต้น
- ครู ป.2 ให้โรงเรียนเชิญหน่วยงานภายนอก ให้ความรู้แก่นักเรียน เช่น การป้องกันยาเสพติด , ทักษะการช่วยคนจมน้ำ, ทักษะต่างๆ เป็นต้น
- ครู ป.3 จัดกิจกรรมเชิญผู้ปกครองหรือศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในชีวิต มาถ่ายทอดประสบการณ์ให้นักเรียนได้รับฟัง เพื่อเป็นแบบอย่างแก่นักเรียน
- ครู ป.4 ควรให้มีครูแนะแนวหรือครูที่รับผิดชอบโดยตรงมาช่วยดูแลนักเรียนที่มีปัญหา ซึ่งน่าจะ ได้ผลมากกว่าในเบื้องต้น ซึ่งบางโรงเรียนมีครูและห้องเรียนเฉพาะดูแลนักเรียนเหล่านี้
- ครู ป.5 อยากให้ผู้นำชุมชน และผู้ปกครองเข้ามาส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการป้องกันและแก้ไข ปัญหา
- ครู ป.6 ควรให้มีคณะกรรมการแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียนของโรงเรียนซึ่งประกอบไปด้วยครู ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมกับชุมชน
- ผอ.รร. ประชุมชี้แจงผู้ปกครองให้เห็นความสำคัญการดูแลนักเรียน แจ้งประสานผู้นำชุมชน และ คณะกรรมการสถานศึกษาถึงปัญหาต่างๆของนักเรียนเพื่อช่วยกันสอดส่องดูแลนักเรียน

4.3 การจัดกิจกรรมอื่นๆ (เฉพาะหน้าและระยะยาว)

- ครู ป.1 เสริมทักษะการเล่นเครื่องเล่นต่างๆ สืบเนื่องมีนักเรียนได้รับอันตรายจากเครื่องเล่นในโรงเรียน
- ครู ป.2 โรงเรียนเชิญศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จในชีวิต มาให้ความรู้และประสบการณ์ แก่ นักเรียนปัจจุบัน เพื่อมอบแนวทางการศึกษาในอนาคต
- ครู ป.3 อยากให้จัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียน เช่นการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดในคราวเดียวกันประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง 6

- ครู ป.4 ให้ผู้นำศาสนาในหมู่บ้านหรือผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มาถ่ายทอดความรู้เรื่องศาสนาให้นักเรียนได้รับความรู้จากบุคคลภายนอก เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย
- ครู ป.5 ให้โรงเรียนประชุมวางแผนกำหนดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ
- ครู ป.6 ควรจัดกิจกรรมให้เหมาะกับวัยเรียนซึ่งชั้น ป.6 เป็นนักเรียนที่เริ่มโตแล้ว เริ่มมีความเล็งชอบลงสิ่งใหม่ในชีวิต เช่น เชิญวิทยากรที่มีความเข้าใจพฤติกรรมของวัยรุ่นทำให้นักเรียนไม่รู้สึกน่าเบื่อ เป็นต้น
- ผอ.รร. วางแผนจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์ และสามารถรองรับการป้องกันและแก้ไขปัญหา เช่น ส่งเสริมความถนัดของนักเรียน ส่งเสริมการแสดงออก เป็นต้น

5. ครูมีแนวทางปรับปรุงการส่งต่อนักเรียนอย่างไร

5.1 การส่งต่อภายใน

- ครู ป.1 เสนอให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการกระบวนแก้ปัญหาให้นักเรียน
- ครู ป.2 โรงเรียนต้องทำให้ระบบ มีกฎเกณฑ์ ข้อตกลงให้ชัดเจน
- ครู ป.3 อยากให้มีการอบรมเรื่องจิตวิทยาเด็กแก่ครู ซึ่ง โรงเรียนไม่มีครูที่จบสาขาแนะแนวโดยตรง
- ครู ป.4 ให้มีครูแนะแนวเฉพาะทาง และครูฝ่ายปกครอง เพื่อรองรับการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน
- ครู ป.5 เสนอแนะให้จัดการอบรมเรื่องการแนะแนว และเรื่องจิตวิทยาเด็กให้กับครู ซึ่ง โรงเรียนไม่มีครูที่จบสาขาแนะแนวโดยตรง
- ครู ป.6 ควรจัดอบรมให้ความรู้ด้านจิตวิทยาเด็กแก่ครู เพื่อให้ครูได้มีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น หรือหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับคัดกรองนักเรียน และให้มีกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อให้นักเรียนได้ดูแลเพื่อนด้วยกัน ปรึกษาปรึกษาเพื่อนตักเตือนซึ่งกันและกัน
- ผอ.รร. ให้ครูทำวิจัยในการแก้ปัญหารายบุคคล เป็นการศึกษารายกรณี Case study

5.2 การส่งต่อภายนอก

- ครู ป.1 ควรมีการดำเนินการอย่างรวดเร็วเมื่อพบปัญหาเพื่อการแก้ปัญหาที่ไม่สายเกินไป
- ครู ป.2 ต้องประสานงานอย่างเร่งด่วนเพื่อแก้ปัญหาทันที
- ครู ป.3 อยากให้มีการติดตามและประเมินผลการแก้ไขปัญหาโดยหน่วยงานภายนอกเพื่อให้การรักษามี
- ครู ป.4 ส่งนักเรียนเข้าค่ายคุณธรรมจริยธรรมที่หน่วยงานภายนอกจัด เป็นการเปลี่ยนบรรยากาศ เปลี่ยนสิ่งแวดล้อม ซึ่งคิดว่าน่าจะมีผลต่อนักเรียนในทางที่ดีขึ้น
- ครู ป.5 อยากให้มีการติดตามการแก้ปัญหาให้นักเรียนจากหน่วยงานภายนอกอย่างต่อเนื่อง

ครู ป.6 โรงเรียนประสานความร่วมมือกับศูนย์การศึกษาพิเศษถึงการดูแลนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หรือเชิญมาให้ความรู้กับครูในโรงเรียน น่าจะทำให้ครูมีความเข้าใจนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ ในเบื้องต้นได้

ผอ.รร. เมื่อทางโรงเรียนได้รับผลตรวจจากหน่วยงานภายนอกแล้ว อยากให้หน่วยที่เกี่ยวข้องมีประสานหรือติดตาม รวมถึงการให้ความรู้แก่ครูถึงวิธีการดูแลนักเรียนที่มีปัญหา เพื่อประสิทธิภาพในการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลผลการสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านปาละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ได้ทำการการวิเคราะห์แยกตามวัตถุประสงค์การวิจัย ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการทั่วไปของนักเรียนในโรงเรียนบ้านปาละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

จากข้อมูลภาวะโภชนาการของนักเรียนโรงเรียนบ้านปาละ เห็นได้จากจำนวนนักเรียน 127 คน นักเรียนมีภาวะตามเกณฑ์มาตรฐาน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 81.88 และภาวะต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 18.11 และข้อมูลการอาศัยร่วมกับบิดามารดาของนักเรียนโรงเรียนบ้านปาละ เห็นได้จากจำนวนนักเรียน 127 คน อาศัยร่วมกับบิดามารดา 100 คน คิดเป็นร้อยละ 78.74 และไม่ได้อาศัยร่วมกับบิดามารดา 27 คน คิดเป็นร้อยละ 21.26

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านปาละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

1. ครูมีแนวทางการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างไร

1.1 ด้านความสามารถของนักเรียน

ในระดับชั้น ป.1 ซึ่งเป็นชั้นแรกของโรงเรียนที่เปิดการเรียนการสอนจึงทำให้ไม่มีข้อมูลชั้นเรียนก่อนหน้านี สำหรับชั้น ป.2 ถึง ป.6 ครูได้ศึกษาข้อมูลด้านความสามารถของนักเรียน โดยดูผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนแต่ละคนของชั้นเรียนที่ผ่านมาในระเบียบงานสะสม ปพ.8 มีข้อมูลด้านความถนัดและความสนใจของนักเรียน นอกจากนี้ครูได้ทำการสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกในระหว่างเรียน สังเกตจากใบงานชิ้นงาน และผลการทดสอบระหว่างเรียน ยกเว้นชั้น ป.2 ครูได้ทำการเรียกนักเรียนมาทดสอบการอ่านเป็นรายบุคคล สังเกตความคิดความอ่านของนักเรียนเพื่อพัฒนาต่อไป

1.2 ด้านสุขภาพ

ชั้นเรียน ป.1 ซึ่งเป็นชั้นแรกของโรงเรียนครูได้ทำการสังเกตและตรวจสุขภาพประจำเดือนของนักเรียนและบันทึกผลการตรวจ ประกอบไปด้วยการชั่งน้ำหนักวัด ส่วนสูง ตรวจเล็บ ฟัน ผม เสื้อผ้า สอบถามผู้ปกครองเกี่ยวกับสุขภาพ และประวัติการรักษา และนำ ข้อมูลเปรียบเทียบเกณฑ์มาตรฐานน้ำหนักส่วนสูงและเกณฑ์มาตรฐานภาวะโภชนาการของเด็กไทย แต่สำหรับชั้นเรียน ป.2 ถึง ป.6 นอกจากตรวจด้วยตัวเองครูได้ศึกษาข้อมูลด้านสุขภาพของนักเรียน โดยดูข้อมูลของนักเรียนแต่ละคนของชั้นเรียนที่ผ่านมา ในสมุดบันทึกสุขภาพประจำตัวนักเรียน ที่ส่งต่อจากชั้นเรียนก่อนหน้านี้เป็นข้อมูลประวัติด้านสุขภาพนักเรียนนอกจากนี้ยังมีเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล มาตรวจตรวจฟัน สายตา และฉีดวัคซีนตามกำหนด

1.3 ด้านพฤติกรรม

ครูได้สังเกตพฤติกรรมนักเรียนระหว่างเรียนและนอกเวลาเรียน สอบถามจากครูผู้สอนร่วมชั้นแต่ละวิชา สอบถามเพื่อร่วมชั้นของนักเรียน และยังสอบถามผู้ปกครองนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่มีพฤติกรรมส่อไปทางพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และได้ทำการบันทึกเพื่อสังเกตพฤติกรรมต่อไป

1.4 ด้านครอบครัว

ครูใช้กิจกรรมเยี่ยมบ้านเพื่อทำความรู้จักครอบครัวของนักเรียนดูสภาพจริงของครอบครัวนักเรียน สอบถามผู้ปกครองถึงความเป็นอยู่ของนักเรียนร่วมกับสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์ในครอบครัว จำนวนสมาชิก รายได้ของครอบครัว เป็นต้น นอกจากนี้ครูได้สอบถามเพื่อนบ้านในประเด็นที่ยังไม่ชัดเจน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด สำหรับชั้น ป.2 ครูได้มีการติดต่อสอบถามทางโทรศัพท์กับผู้ปกครองนักเรียนในการแก้ไขปัญหาต่างๆของนักเรียน

1.5 ด้านสังคม

ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระหว่างเรียนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การอยู่ร่วมกันกับเพื่อน การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมชั้น รวมถึงการทำงานกลุ่มของนักเรียน การได้รับความยอมรับจากเพื่อน เป็นต้น นอกจากนี้ยังสอบถามครูที่สอนร่วมชั้นเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านพฤติกรรมนักเรียน

2. ครูมีแนวทางการคัดกรองนักเรียนอย่างไร

การคัดกรองเบื้องต้น ครูประจำชั้นได้ใช้แบบประเมินตนเอง SDQ ทั้ง 3 ฉบับ ได้แก่ ฉบับนักเรียน ฉบับผู้ปกครอง และฉบับครู เมื่อผ่านการคัดกรองแล้ว แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ หากพบว่านักเรียนคนใดอยู่ในกลุ่มมีปัญหา ดำเนินการส่งให้ครูที่ทำหน้าที่คัดกรองของโรงเรียนเพื่อรับรองผลและดำเนินการลำดับต่อไป

3. ครูมีแนวทางการส่งเสริมพัฒนานักเรียนอย่างไร

3.1 การจัดกิจกรรมโฮมรูม

ครูจัดกิจกรรมโฮมรูมก่อนเข้าเรียนคาบแรก ประมาณ 10 – 15 นาที เพื่ออบรมนักเรียนเรื่องระเบียบวินัย ตักเตือน แนะนำวิธีการเรียน โดยที่ครูบางท่านได้ยกเหตุการณ์ข่าวสารประกอบการโฮมรูมนักเรียน

3.2 การจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน

โรงเรียนกำหนดกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อให้ครูทราบถึงบริบทของนักเรียน มีการสัมภาษณ์ผู้ปกครองถึงกิจวัตรประจำวันของนักเรียนขณะอยู่บ้าน รวมทั้งปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ นอกจากนี้ครูได้เยี่ยมบ้านนักเรียนในกรณีที่นักเรียนป่วยและกรณีนักเรียนที่ขาดเรียนติดต่อกันหลายวัน

3.3 การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

โรงเรียนจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนภาคเรียนละ 1 ครั้ง ใช้เวลาประมาณ 1 - 2 ชั่วโมง มีการระดมความคิดเห็นจากผู้ปกครอง เพื่อดูแลเรื่องการเรียนรู้ พฤติกรรมของนักเรียน ทั้งนี้โรงเรียนจัดกิจกรรมในวันเดียวกันกับวันประชุมผู้ปกครองโรงเรียน ซึ่งมีผลกระทบต่อผู้ปกครองที่มีลูกมากกว่าหนึ่งคนต่างชั้นเรียน ทำให้ไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ทุกชั้นเรียนในเวลาเดียวกัน

3.4 การจัดกิจกรรมเสริมทักษะการดำรงชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

โรงเรียนมีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนลูกเสือ – เนตรนารี กิจกรรมแนะแนว และชุมนุมเพื่อเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตให้แก่นักเรียน โดยมีการเชิญปราชญ์ชาวบ้าน ผู้รู้มาเป็นวิทยากร นอกจากนี้มีการเชิญผู้นำศาสนาบรรยายธรรมแก่นักเรียน

4. ครูมีแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหอย่างไร

4.1 การให้คำปรึกษาเบื้องต้น

ครูให้คำปรึกษาแก่นักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้บอกปัญหาที่พบเจอ ซึ่งในบางกรณีครูเรียกพบนักเรียนพูดคุยเป็นการส่วนตัว นอกจากนี้ยังมีครูผู้สอนวิชาแนะแนวคอยให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอีกด้วย

4.2 การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

ครูบอกเล่าข่าวสารหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมาเป็นกรณีตัวอย่างเพื่อให้นักเรียนรู้จักป้องกัน และแก้ไข สำหรับนักเรียนที่ประพฤติผิดระเบียบครูจะเรียกพบเพื่อพูดคุย ตักเตือนเป็นการส่วนตัว จากนั้นส่งต่อไปยังผู้อำนวยการ โรงเรียนเพื่อตักเตือนและร่วมกันแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้น หากยังประพฤติผิดระเบียบอีก จะดำเนินการเชิญผู้ปกครองมาร่วมพูดคุยเพื่อแก้ปัญหาร่วมกัน

4.3 การจัดกิจกรรมอื่นๆ (เฉพาะหน้าและระยะยาว)

ครูจัดกิจกรรมเสริมความรู้ด้านต่างๆ และในบางกิจกรรมมีการเชิญวิทยากรจากภายนอกมาร่วมสอน เช่น กฎหมายจราจร การป้องกันยาเสพติด ความรู้ด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม รวมถึงความรู้ด้านทักษะอาชีพ เป็นต้น

5. ครูมีแนวทางการส่งต่อนักเรียนอย่างไร

5.1 การส่งต่อภายใน

เมื่อพบนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้ ครูคัดกรองประจำโรงเรียนทำหน้าที่คัดกรองอีกครั้ง ส่วนนักเรียนที่มีปัญหาด้านพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ จะดำเนินการส่งให้ฝ่ายปกครองและผู้อำนวยการโรงเรียนดำเนินการต่อไป

5.2 การส่งต่อภายนอก

หากพบนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้ ครูคัดกรองประจำโรงเรียนจะแจ้งผู้ปกครองเพื่อทำความเข้าใจ และประสานกับโรงพยาบาลเพื่อให้แพทย์เฉพาะทางทำการคัดกรองรับรอง และรักษาต่อไป

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงด้านการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าละ อําเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

1. ครูมีแนวทางปรับปรุงการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างไร

1.1 ด้านความสามารถของนักเรียน

สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้ประสานครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลเพื่อขอข้อมูลด้านความสามารถของนักเรียนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมพัฒนานักเรียนต่อไป ให้ครูผู้สอนร่วมชั้นแต่ละวิชาให้ข้อมูลที่พบด้านความถนัดหรือด้อย ด้านใด เพื่อให้ครูประจำชั้นได้ประมวลความสามารถของนักเรียน เพื่อจะได้ส่งเสริมหรือปรับปรุงการสอนและได้รู้จักนักเรียนมากขึ้น ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้ใช้ข้อมูลด้านความสามารถพิเศษของนักเรียนเพื่อสนับสนุนนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามความถนัดของนักเรียน

1.2 ด้านสุขภาพ

สอบถามผู้ปกครองอย่างละเอียดเกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียน เช่น มีโรคประจำตัวหรือไม่ ครูต้องศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาทางสุขภาพของนักเรียน ทั้งนี้ผู้อำนวยการโรงเรียนเสนอให้โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลดำเนินการตรวจสุขภาพนักเรียนในแต่ละเดือน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางโดยตรง

1.3 ด้านพฤติกรรม

ครูผู้สอนร่วมชั้นแต่ละวิชาให้ข้อมูลด้านพฤติกรรมแก่ครูประจำชั้น ทำแบบบันทึกพฤติกรรม ประเมินพฤติกรรมร่วมกัน สัมภาษณ์ผู้ปกครอง และร่วมแก้ปัญหาด้านพฤติกรรมนักเรียน นอกจากนี้ ให้มีการสอบถามผู้นำธรรมชาติในกลุ่มของนักเรียนซึ่งมีการเข้ากลุ่มอย่างชัดเจนสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1.4 ด้านครอบครัว

ควรสอบถามเพื่อนบ้านของนักเรียน ผู้นำชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านครอบครัวที่เป็นจริงมากที่สุด และมีการติดตามเป็นระยะๆ สำหรับครอบครัวนักเรียนที่มีปัญหาด้านครอบครัว ตลอดจนให้มีการจัดตั้งกลุ่มการสื่อสารออนไลน์ประจำชั้นเรียนเพื่อสะดวกในการติดต่อประสานงาน

1.5 ด้านสังคม

สอบถามเพื่อนสนิทของนักเรียนถึงพฤติกรรมด้านสังคม และให้นักเรียนช่วยสังเกตพฤติกรรมของเพื่อนด้วยกัน แต่ต้องรักษาความลับเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและแก้ปัญหา และระหว่างครูที่สอนร่วมชั้นให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล

2. ครูมีแนวทางปรับปรุงการคัดกรองนักเรียนอย่างไร

เชิญวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดกรองเพื่อเสริมทักษะด้านการคัดกรองของครู และควรให้หน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงทำการคัดกรองเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากผู้ปกครองนักเรียน

3. ครูมีแนวทางปรับปรุงการส่งเสริมพัฒนานักเรียนอย่างไร

3.1 การจัดกิจกรรมโฮมรูม

ควรเพิ่มเวลาในการดำเนินกิจกรรมโฮมรูม เพิ่มช่วงเวลาโฮมรูมก่อนกลับบ้านอีกหนึ่งช่วงเวลา และควรมีหลักสูตรกิจกรรมโฮมรูมของโรงเรียน

3.2 การจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน

ควรให้มีการเยี่ยมบ้านสำหรับนักเรียนที่ขาดเรียนบ่อย หรือนักเรียนที่ป่วย โดยประสานผู้นำชุมชนติดตามนักเรียน เพื่อแก้ปัญหาต่อไป และเพิ่มกิจกรรมเยี่ยมบ้านเป็นภาคเรียนละ 2 ครั้ง

3.3 การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน

ควรกำหนดวันในการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนต่างหากกับวันประชุมผู้ปกครองของโรงเรียน ให้มีคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองชั้นเรียน โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์

ให้เป็นประโยชน์ เพื่อเป็นสื่อกลางในการดูแลนักเรียนร่วมกัน และเสนอหน่วยงานต้นสังกัด จัดสรรงบประมาณในการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนเพื่อทดแทนค่าเสียเวลาของผู้ปกครอง

3.4 การจัดกิจกรรมเสริมทักษะการดำรงชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ควรจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของนักเรียน เช่น ทักษะการช่วยเหลือคนจมน้ำ เพราะชุมชนของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ใกล้แม่น้ำ และล่าคลอง ส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้าน ทักษะการอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรม และการมีจิตอาสา

4. คุรุมีแนวทางปรับปรุงการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างไร

4.1 การให้คำปรึกษาเบื้องต้น

ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในกระบวนการให้คำปรึกษา คุรุมีครูแนะแนวโดยตรง หรือมีการส่งครูเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนและควรมีคู่มือการให้การปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน

4.2 การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

ควรให้มีคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหา ประกอบด้วยผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

4.3 การจัดกิจกรรมอื่นๆ (เฉพาะหน้าและระยะยาว)

เชิญศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จมาบอกเล่าประสบการณ์เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี จัดกิจกรรมที่เหมาะสมและมีการประชุมแผนการป้องกันแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ

5. คุรุมีแนวทางปรับปรุงการส่งต่อนักเรียนอย่างไร

5.1 การส่งต่อภายใน

จัดให้มีการอบรมให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับจิตวิทยาเด็ก และควรให้มีครูแนะแนวที่จบสาขาโดยตรงเพื่อรองรับการส่งต่อภายใน โรงเรียน และให้ครูมีการทำวิจัยแก้ปัญหา นักเรียนรายบุคคล

5.2 การส่งต่อภายนอก

เมื่อพบปัญหาด้านผู้เรียนควรรีบดำเนินการแก้ไขปัญหา เมื่อมีการส่งต่อภายนอกแล้วควรมีการติดตามและประเมินผล ให้ความรู้ในการดูแลนักเรียนที่ผ่านการส่งต่อภายนอก เพื่อประสิทธิภาพในการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยแนวทางการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าระ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการทั่วไปของนักเรียนในโรงเรียนบ้านป่าระ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี 2) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนบ้านป่าระ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนบ้านป่าระ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ทำการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและศึกษาแหล่งเอกสารของโรงเรียน ประกอบไปด้วย ครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 คน ครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 คน ครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 คน ครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 คน ครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 คน ครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 คน และผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 7 คน มีการบันทึกเสียงการสนทนาในขณะการสัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ในบทนี้เป็นการนำเสนอสรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.1 เพื่อศึกษาสภาพการทั่วไปของนักเรียนในโรงเรียนบ้านป่าระ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี
- 1.2 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนบ้านป่าระ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี
- 1.3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนบ้านป่าระ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

1.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งศึกษาสภาพและแนวทางการปรับปรุง การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี มีวิธีการวิจัย ดังนี้

1.2.1 ขอบเขตกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้จากการเลือกแบบเจาะจงผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ประกอบไปด้วย ครู ที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 1 คน ครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 คน ครู ที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 คน ครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 คน ครู ที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 คน ครูที่ปรึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 คน และผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 7 คน

1.2.2 เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ ศึกษาสภาพโดยใช้การสัมภาษณ์เชิง ลึก(Indepth Interview) กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ต่อการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตาม แนวนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบสัมภาษณ์ลักษณะคำถาม ปลายเปิด ประกอบไปด้วย 2 ส่วน คือส่วนที่ 1 ข้อมูลชื่อผู้สัมภาษณ์ วัน เวลา สถานที่ สัมภาษณ์ และบทบาทผู้ถูกสัมภาษณ์ ส่วนที่ 2 เป็นคำถามในการสัมภาษณ์ ประกอบไปด้วย 2 กลุ่มคำถาม ปลายเปิด ได้แก่ กลุ่มคำถามเชิงศึกษาสภาพการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียน บ้านป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี และกลุ่มคำถามเชิงศึกษาแนวทางการปรับปรุงด้าน การดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี ออกแบบแบบสัมภาษณ์เสนออาจารย์ที่ปรึกษาชั้นคว่ำอิสระ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ตลอดจนรับข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ผ่านการพิจารณาและผ่านการ เห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาชั้นคว่ำอิสระ จัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์พร้อมใช้ในการเก็บ ข้อมูลการวิจัย

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดำเนินการดังนี้

ผู้วิจัยขอหนังสือจากประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เรียนถึงผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านป่าละ เพื่อขอความอนุเคราะห์ ทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี สัมภาษณ์โดยวิธีการเชิงสามเส้า ดังนี้ 1) สัมภาษณ์ครูที่ปรึกษาชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2) สัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน 3) แหล่งเอกสาร

ข้อมูลของโรงเรียน และทำการบันทึกเสียงการสนทนาในขณะที่ให้สัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลภายใน 1 ปี

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

นำผลการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลและแหล่งเอกสารของโรงเรียนที่ได้ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพื่อให้ได้มาสภาพและแนวทางการปรับปรุงการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

1.3 ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการทั่วไปของนักเรียนในโรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

จากข้อมูลภาวะโภชนาการของนักเรียนพบว่าจากจำนวนนักเรียน โรงเรียนบ้านป่าละ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 127 คน นักเรียนมีภาวะโภชนาการตามเกณฑ์มาตรฐาน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 81.89 และมีภาวะโภชนาการต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 18.11 ซึ่งเป็นนักเรียนส่วนน้อยของโรงเรียน ส่วนข้อมูลการอาศัยร่วมกับบิดามารดาของนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าละ เห็นได้ว่าจากจำนวนนักเรียน 127 คน อาศัยร่วมกับบิดามารดา 100 คน คิดเป็นร้อยละ 78.74 และไม่ได้อาศัยร่วมกับบิดามารดา 27 คน คิดเป็นร้อยละ 21.26 เป็นจำนวนนักเรียนจำนวนมากพอสมควรที่อาศัยอยู่กับผู้ปกครองที่ไม่ใช่บิดามารดา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลการพบว่าในระดับชั้น ป.1 ซึ่งเป็นชั้นแรกของโรงเรียนที่เปิดการเรียนการสอนจึงทำให้ไม่มีข้อมูลชั้นเรียนก่อนหน้า สำหรับชั้น ป.2 ถึง ป.6 ครูได้ศึกษาข้อมูลด้านความสามารถของนักเรียน โดยดูผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนแต่ละคนของชั้นเรียนที่ผ่านมาในระเบียนสะสม ปพ.8 มีข้อมูลด้านความถนัดและความสนใจของนักเรียน นอกจากนี้ครูได้ทำการสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกในระหว่างเรียน สังเกตจากใบงานชิ้นงาน และผลการทดสอบระหว่างเรียน ยกเว้นชั้น ป.2 ครูได้ทำการเรียกนักเรียนมาทดสอบการอ่านเป็นรายบุคคล สังเกตความคิดความอ่านของนักเรียนเพื่อส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียน ด้านสุขภาพชั้นเรียน ป.1 ซึ่งเป็นชั้นแรกของโรงเรียนครูได้ทำการสังเกตและตรวจสุขภาพประจำเดือนของนักเรียนและบันทึกผลการตรวจ ประกอบไปด้วยการชั่งน้ำหนักวัดส่วนสูง ตรวจเล็บ ฟัน ผม เสื้อผ้า สอบถามผู้ปกครองเกี่ยวกับสุขภาพ และประวัติการรักษา และนำข้อมูลเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานน้ำหนักส่วนสูง และเกณฑ์มาตรฐานภาวะโภชนาการของเด็กไทย แต่สำหรับชั้นเรียน ป.2 ถึง ป.6 นอกจากตรวจด้วยตัวเองครูได้ศึกษาข้อมูลด้านสุขภาพของนักเรียน โดยดูข้อมูลของนักเรียนแต่ละคนของชั้นเรียน

ที่ผ่านมาในสมุดบันทึกสุขภาพประจำตัวนักเรียน ที่ส่งต่อจากชั้นเรียนก่อนหน้านี้เป็นข้อมูลประวัติ ด้านสุขภาพนักเรียนนอกจากนี้ยังมีเจ้าหน้าที่จากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล มาตรวจฟัน สายตา และฉีดวัคซีนตามกำหนด ครูได้สังเกตพฤติกรรมนักเรียนระหว่างเรียน สอบถามจาก ครูผู้สอนร่วมชั้นแต่ละวิชา และยังสอบถามจากผู้ปกครองนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่มี พฤติกรรมส่อไปทางพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และทำการบันทึกเพื่อสังเกตต่อไป ครูใช้กิจกรรม เยี่ยมบ้านเพื่อทำความรู้จักครอบครัวของนักเรียนและเพื่อ ไปดูสภาพจริงของครอบครัวนักเรียน สอบถามผู้ปกครองถึงความเป็นอยู่ของนักเรียนและสมาชิกในครอบครัว ความสัมพันธ์ใน ครอบครัว จำนวนสมาชิก รายได้ของครอบครัว เป็นต้น นอกจากนี้ครูสอบถามเพื่อนบ้านใน ประเด็นที่ยังไม่ชัดเจน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็จริงมากที่สุด ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนระหว่าง เรียนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน การอยู่ร่วมกันกับเพื่อน การมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน รวมถึงการ ทำงานกลุ่มของนักเรียน การได้รับความยอมรับจากเพื่อน เป็นต้น นอกจากนี้ยังสอบถามครูที่สอน ร่วมชั้นเรียนเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านพฤติกรรมนักเรียน

ด้านการคัดกรองนักเรียนครูประจำชั้นได้ใช้แบบประเมินตนเอง SDQ ทั้ง 3 ฉบับ ได้แก่ ฉบับนักเรียน ฉบับผู้ปกครอง และฉบับครู เมื่อผ่านการคัดกรองแล้ว แบ่งนักเรียนออกเป็น 4 กลุ่ม คือ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มพิเศษ หากพบว่านักเรียนคนใดอยู่ในกลุ่มมี ปัญหาด้านการเรียนรู้ครูที่ปรึกษาชั้นเรียนนั้น ดำเนินการส่งให้ครูที่ทำหน้าที่คัดกรองของโรงเรียน เพื่อพิจารณารับรองผลในเบื้องต้น และดำเนินการลำดับต่อไป

ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียนพบว่าครูจัดกิจกรรมโฮมรูมก่อนเข้าเรียนคาบแรก ประมาณ 10 – 15 นาที เพื่ออบรมนักเรียนเรื่องระเบียบวินัย ตักเตือน แนะนำวิธีการเรียน โดยที่ครู บางท่านได้ยกเหตุการณ์ข่าวสารประกอบการโฮมรูมนักเรียน โรงเรียนกำหนดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน นักเรียน ภาคเรียนละ 1 ครั้ง เพื่อให้ครูทราบถึงบริบทของนักเรียน มีการสัมภาษณ์ผู้ปกครองถึง กิจกรรมประจำวันของนักเรียนขณะอยู่บ้าน รวมทั้งปรึกษาหารือเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ นอกจากนี้ครูได้ เยี่ยมบ้านนักเรียนในกรณีที่นักเรียนป่วย และนักเรียนที่ขาดเรียนติดต่อกันหลายวัน โรงเรียนจัด ประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนภาคเรียนละ 1 ครั้ง ใช้เวลาประมาณ 1 - 2 ชั่วโมง มีการระดมความคิดเห็น จากผู้ปกครอง เพื่อดูแลเรื่องการเรียน พฤติกรรมของนักเรียน ทั้งนี้โรงเรียนจัดกิจกรรมประชุม ผู้ปกครองชั้นเรียนจัดพร้อมในวันเดียวกัน กับวันประชุมผู้ปกครองโรงเรียน ซึ่งมีผลกระทบต่อ ผู้ปกครองที่มีบุตรหลานหลายคนที่ยังเรียนในโรงเรียนนี้ เพราะไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ทุกชั้น เรียนในเวลาเดียวกัน โรงเรียนมีกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนลูกเสือ – เนตรนารี กิจกรรมแนะแนว และ ชุมนุมเพื่อเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตให้แก่นักเรียน โดยมีการเชิญปราชญ์ชาวบ้าน ผู้รู้มาเป็น วิทยากร นอกจากนี้มีการเชิญผู้นำศาสนามาบรรยายธรรมแก่นักเรียน

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาค่าครูให้คำปรึกษาแก่นักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนได้บอกปัญหาที่พบเจอ ซึ่งในบางกรณีครูเรียกพบนักเรียนพูดคุยเป็นการส่วนตัว นอกจากนี้ยังมีครูผู้สอนวิชาแนะแนวคอยให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอีกด้วย ครูบอกเล่าข่าวสารหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมาเป็นกรณีตัวอย่างเพื่อให้นักเรียนรู้จักการป้องกัน และแก้ไขปัญหา สำหรับนักเรียนที่ประพฤติผิดระเบียบครูจะเรียกพบเพื่อพูดคุยตักเตือนเป็นการส่วนตัว หากพบเจอนักเรียนที่มีพฤติกรรมร้ายแรง ครูที่ปรึกษาจะส่งต่อนักเรียนไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนเพื่อทำการตักเตือนและป้องปรามและแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น หากยังพบว่ามีการประพฤติผิดระเบียบอีก โรงเรียนดำเนินการเชิญผู้ปกครองมาร่วมพูดคุยเพื่อแก้ปัญหาาร่วมกัน นอกจากนี้ครูจัดกิจกรรมเสริมความรู้ด้านต่าง ๆ และในบางกิจกรรมมีการเชิญวิทยากรจากภายนอกมาร่วมให้ความรู้ เช่น กฎหมายจราจร การป้องกันยาเสพติด ความรู้ด้านศาสนา คุณธรรมจริยธรรม รวมถึงความรู้ด้านทักษะอาชีพ เป็นต้น

และด้านการส่งต่อหากพบว่านักเรียนที่มีปัญหาด้านพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ ครูที่ปรึกษาได้ดำเนินการตักเตือนในเบื้องต้น หากภายหลังยังพบพฤติกรรมทำผิดระเบียบวินัยอีก ครูที่ปรึกษาดำเนินการส่งให้ผู้ปกครอง โรงเรียนดำเนินการอบรมตักเตือนต่อไป และเมื่อพบนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียน ครูที่ปรึกษาแจ้งให้ครูคัดกรองประจำโรงเรียนดำเนินการคัดกรองนักเรียน ซึ่งเป็นกระบวนการส่งต่อภายใน แต่หากได้ข้อสรุปว่านักเรียนมีปัญหาด้านการเรียน ครูคัดกรองประจำโรงเรียนจะแจ้งครูที่ปรึกษาเพื่อครูที่ปรึกษาแจ้งผู้ปกครองมารับทราบทำความเข้าใจและประสานกับโรงพยาบาลเพื่อให้แพทย์เฉพาะทางทำการตรวจและวินิจฉัย รับรอง และทำการรักษาสู่กระบวนการส่งต่อภายนอก ปีการศึกษา 2561 มีนักเรียนที่ผ่านการตรวจวินิจฉัยโดยแพทย์เฉพาะทางทั้งหมด 12 คน ซึ่งพบว่านักเรียนมีความบกพร่องทางการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงด้านการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลพบว่าสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้ประสานครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลเพื่อขอข้อมูลด้านความสามารถของนักเรียนเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมพัฒนานักเรียนต่อไป ให้ครูผู้สอนร่วมชี้แนะละวิชาให้ข้อมูลที่พบด้านความสามารถเด่นหรือด้อย ด้านใด เพื่อให้ครูประจำชั้นได้ประมวลความสามารถของนักเรียน เพื่อจะได้ส่งเสริมหรือปรับปรุงการสอนและได้รู้จักนักเรียนมากขึ้น ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้ใช้ข้อมูลด้านความสามารถพิเศษของนักเรียนเพื่อสนับสนุนนักเรียนสู่ความเป็นเลิศตามความถนัดของนักเรียน สอบถามผู้ปกครองอย่างละเอียดเกี่ยวกับสุขภาพของนักเรียน เช่น มีโรคประจำตัวหรือไม่ ครูต้องศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาทางสุขภาพของนักเรียน ทั้งนี้ผู้อำนวยการ โรงเรียนเสนอให้

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลดำเนินการตรวจสุขภาพนักเรียนในแต่ละเดือน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางโดยตรง

ด้านการคัดกรองนักเรียนครูผู้สอนร่วมชั้นแต่ละวิชาให้ข้อมูลด้านพฤติกรรมแก่ครูประจำชั้น ทำแบบบันทึกพฤติกรรม ประเมินพฤติกรรมร่วมกัน สัมภาษณ์ผู้ปกครอง และร่วมแก้ปัญหาด้านพฤติกรรมนักเรียน นอกจากนี้ ให้มีการสอบถามผู้นำธรรมชาติในกลุ่มของนักเรียน ซึ่งมีการเข้ากลุ่มอย่างชัดเจนสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ควรสอบถามเพื่อนบ้านของนักเรียน ผู้นำชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านครอบครัวที่เป็นจริงมากที่สุด และมีการติดตามเป็นระยะๆ สำหรับครอบครัวนักเรียนที่มีปัญหาด้านครอบครัว ตลอดจนให้มีการจัดตั้งกลุ่มการสื่อสารออนไลน์ ประจำชั้นเรียนเพื่อสะดวกในการติดต่อประสานงาน สอบถามเพื่อนสนิทของนักเรียน แต่ต้องรักษาความลับเพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและแก้ปัญหาและระหว่างครูที่สอนร่วมชั้นให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูล เชิญวิทยากรให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดกรองเพื่อเสริมทักษะด้านการคัดกรองของครู และควรให้หน่วยงานที่มีหน้าที่โดยตรงทำการคัดกรองเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากผู้ปกครอง

ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียนควรเพิ่มเวลาในการดำเนินกิจกรรมโฮมรูม เพิ่มช่วงเวลาโฮมรูมก่อนกลับบ้านอีกหนึ่งช่วงเวลา และควรมีหลักสูตรกิจกรรมโฮมรูมของโรงเรียน ควรให้มีการเยี่ยมบ้านสำหรับนักเรียนที่ขาดเรียนบ่อย หรือนักเรียนที่ป่วย โดยประสานผู้นำชุมชน ติดตามนักเรียน เพื่อแก้ปัญหาต่อไป และเพิ่มกิจกรรมเยี่ยมบ้านเป็นภาคเรียนละ 2 ครั้ง ควรกำหนดวันในการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนต่างหากกับวันประชุมผู้ปกครองของโรงเรียน ให้มีคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองชั้นเรียน โดยใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้เป็นประโยชน์ เพื่อเป็นสื่อกลางในการดูแลนักเรียนร่วมกัน และเสนอหน่วยงานต้นสังกัดจัดสรรงบประมาณในการจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนเพื่อทดแทนค่าเสียเวลาของผู้ปกครอง ควรจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับบริบทของนักเรียน เช่น ทักษะการช่วยเหลือคนจมน้ำ เพราะชุมชนของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ใกล้แม่น้ำลำคลอง ส่งเสริมภูมิปัญญาชาวบ้าน ทักษะการอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรม และการมีจิตอาสา ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในกระบวนการให้คำปรึกษา ควรมีครูแนะแนวโดยตรง หรือมีการส่งครูเข้าร่วมการอบรมเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนและควรมีคู่มือการให้การปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาคควรให้มีคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหา ประกอบด้วย ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เชิญศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จมาบอกเล่าประสบการณ์เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี จัดกิจกรรมที่เหมาะสมและมีการประชุมแผนการป้องกันแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ

และด้านการส่งต่อจัดให้มีการอบรมให้ความรู้แก่ครูเกี่ยวกับจิตวิทยาเด็ก และควรให้มีครูแนะแนวที่จบสาขาโดยตรงเพื่อรองรับการส่งต่อภายใน โรงเรียน และให้ครูมีการทำวิจัยแก้ปัญหาให้นักเรียนรายบุคคลเมื่อพบปัญหาด้านผู้เรียนควรรับดำเนินการแก้ไขปัญหา เมื่อมีการส่งต่อภายนอกแล้วควรมีการติดตามและประเมินผล ให้ความรู้ในการดูแลนักเรียนที่ผ่านการส่งต่อภายนอก เพื่อประสิทธิภาพในการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยแนวทางการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านป่าระ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี สามารถอภิปรายผลแยกเป็นรายวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการทั่วไปของนักเรียนในโรงเรียนบ้านป่าระ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

สภาพทั่วไปของนักเรียน โรงเรียนบ้านป่าระพบประเด็นว่าจากจำนวนนักเรียน 127 คน มีนักเรียนไม่ได้อาศัยร่วมกับผู้ปกครองที่เป็นบิดามารดา 27 คน คิดเป็นร้อยละ 21.26 ซึ่งเป็นจำนวนที่มากพอสมควร ส่งผลต่อนักเรียนไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากผู้ปกครองที่เป็นบิดามารดา อาจทำให้นักเรียนขาดความอบอุ่นและมีผลในระยะยาว สอดคล้องคำกล่าวของอับดุลลอฮ์นาซิหุ อุลวาน (2553, น. 57-58) อัดดริมีซีห์ รายงานว่า ท่านรศ.อับดุลลอฮ์ (ชื่อลึกลับของอับดุลลอฮ์นาซิหุ) กล่าวว่า“ไม่มีคุณประโยชน์หรือความดีงามอันใด ที่พอให้ลูกๆ ของเขาจะมีค่ามากกว่าการอบรมเลี้ยงดูอย่างดี” ซึ่งเป็นที่สังเกตได้อย่างชัดเจนว่า ครอบครัวเด็กนักเรียนที่มีบิดามารดาที่อยู่ด้วยกัน ในครอบครัวและครอบครัวอยู่ร่วมกันตามครรลองแห่งครอบครัวที่ได้ดูแลอบรมเลี้ยงดูลูก ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมของนักเรียนได้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านป่าระ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

จากผลการวิจัยพบว่าครูที่ปรึกษาแต่ละชั้นเรียนได้มีการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ญัฐหทัย บุญสมหวัง (2554) วุฒิไกร วุฒิคุ้มพล (2556) พบว่าสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสถานศึกษามีการดำเนินงานภาพรวมอยู่ในระดับมาก ครูที่ปรึกษาได้ดำเนินการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการเรียนรู้อุทิศที่ปรึกษาได้ทำการสังเกตการเรียนการ และทำการทดสอบในชั้นเรียนสังเกตความคิดความอ่านของนักเรียน นอกจากนี้ได้ศึกษาข้อมูลจากระเบียนสะสม (ปพ.8) ที่ส่งต่อจากชั้นเรียนก่อนหน้านี้แล้ว และจากการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับครูผู้สอนร่วมรวมทั้งข้อมูลด้านสุขภาพของนักเรียนครูที่ปรึกษาได้

ทำการตรวจในแต่ละเดือนด้วยตนเอง และจากเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตลอดจนการรู้จักครอบครัวและสภาพด้านสังคมของนักเรียนผ่านกิจกรรมเยี่ยมบ้าน สังเกตสภาพครอบครัว สัมภาษณ์ผู้ปกครอง สอบถามเพื่อนบ้านและผู้นำชุมชน หลังจากนั้นทำการคัดกรองนักเรียนโดยใช้แบบประเมิน SDQ มีการแบ่งกลุ่มนักเรียนจากผลการประเมิน เมื่อเสร็จสิ้นกระบวนการคัดกรองครูที่ปรึกษาได้ดำเนินการส่งเสริมพัฒนานักเรียนด้วยกิจกรรมโฮมรูมก่อนเข้าเรียนในแต่ละวัน เพื่อให้การอบรมติดตาม แนะนำเรื่องการเรียนรู้การใช้ชีวิตประจำวันตามสถานการณ์ มีการเยี่ยมบ้านนักเรียนสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปกครองกับครูที่ปรึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลในการดูแลนักเรียน โรงเรียนได้จัดประชุมผู้ปกครองภาคเรียนละ 1 ครั้ง และจากนั้นให้มีการประชุมผู้ปกครองชั้นเรียนซึ่งใช้เวลาประมาณ 1-2 ชั่วโมง ครูที่ปรึกษาให้คำปรึกษาแก่นักเรียนด้วยวิธีการต่างๆ เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาตนเอง นอกจากนี้โรงเรียนได้จัดกิจกรรมเสริมทักษะต่างๆ ให้กับนักเรียนเพื่อเป็นการป้องกันและแก้ไข เชิญวิทยากรภายนอกให้ความรู้ทักษะการป้องกันภัยจากยาเสพติด ทักษะการทำขนมพื้นบ้าน เชิญผู้นำศาสนาให้ความรู้ด้านคุณธรรมจริยธรรม ความรู้วันสำคัญทางศาสนาแก่นักเรียน เป็นต้น ตลอดจนแต่ละชั้นเรียนครูที่ปรึกษาได้ทำการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาด้านการเรียนรู้ พบผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางเพื่อหาทางแนวทางการรักษาและแก้ไขปัญหา เป็นผลดีต่อนักเรียนที่ได้รับการปกป้องดูแลจากระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโรงเรียน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงด้านการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ครูที่ปรึกษาได้เสนอให้ทางโรงเรียนบ้านป่าละ ประสานโรงเรียนที่นักเรียนสำเร็จระดับชั้นอนุบาลเพื่อขอข้อมูลพัฒนาการด้านการเรียนรู้และด้านร่างกาย เพื่อเป็นข้อมูลประกอบในการรู้จักนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียนควรเชิญวิทยากรให้ความรู้แก่ครูที่ปรึกษาด้านการคัดกรองนักเรียนและด้านจิตวิทยาเด็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ของ กัญญา แสงเจริญโรจน์ (2553) เสนอว่า โรงเรียนควรเชิญผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้ครูที่ปรึกษามีความรู้และทักษะเบื้องต้นในการคัดนักเรียน ตลอดจนโรงเรียนควรมีครูแนะแนวที่จบสาขาแนะแนวโดยตรงเพื่อรองรับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน โรงเรียนควรสร้างเครือข่ายผู้ปกครองชั้นเรียนโดยใช้สื่อสังคมออนไลน์เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ กัญญา แสงเจริญโรจน์ (2553) เสนอแนะว่าโรงเรียนควรสร้างพันธมิตรและเครือข่ายทั้งภาคเอกชนและภาครัฐ ซึ่งกระบวนการการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนจะเสริมสร้างให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน ประเด็นการส่งต่อนักเรียน ควรให้โรงเรียนมีการติดตามการส่งต่อรวมถึง

การให้การรักษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อการแก้ไขปัญหาช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีคุณภาพ สอดคล้ององ
งานวิจัยของ วุฒิไกร วุฒิกำพล (2556) ได้เสนอว่า โรงเรียนต้องพยายามติดตามผลการช่วยเหลือ
นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนการติดตามจากหน่วยงานที่ให้การรักษาหรือให้คำแนะนำ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ครูควรจัดทำแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมของนักเรียนอย่างเป็นระบบ ควรให้มีคณะกรรมการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมนักเรียนของโรงเรียนซึ่งประกอบไปด้วย
ครู ผู้ปกครอง และผู้นำชุมชน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.1.2 ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการผู้ปกครองชั้นเรียน เพื่อประสานความร่วมมือ
ในการดูแลนักเรียน และใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นสื่อกลางในการประสานงาน

3.1.3 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้สอบถามหรือขอความช่วยเหลือจากครูด้วยวิธีการ
ที่หลากหลายเพื่อให้ความช่วยเหลือให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในการแก้ปัญหาต่างๆ

3.1.4 สถานศึกษาควรมีความหลากหลายในการฝึกทักษะต่างๆ เช่น ทักษะการ
ปฐมพยาบาลช่วยเหลือคนจมน้ำ ทักษะการเล่นเครื่องเล่นต่างๆ เป็นต้น

3.1.5 ให้ครูที่สอนร่วมชั้นแต่ละชั้นเรียนมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ส่งเสริมความ
ถนัดความสนใจของนักเรียน เพื่อป้องกันพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์

3.1.6 ควรจัดอบรมให้ความรู้ด้านจิตวิทยาเด็กแก่ครู และประสานความร่วมมือ
กับศูนย์การศึกษาพิเศษในการดูแลนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

3.2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคในการดำเนินการระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน เพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อจำกัดต่างๆ เป็นประโยชน์ต่อภาพรวมการจัดการศึกษา
ของสถานศึกษาอย่างให้มีคุณภาพต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรแก้ว จันทภษา. (2560). การสัมภาษณ์เชิงลึก (*In-depth Interview*). สืบค้น
จาก <http://home.kku.ac.th/korcha/int3.html>.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
พ.ศ.2547 แก้ไขปรับปรุง(ฉบับที่ 2)พ.ศ.2551 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553.
สืบค้นจาก http://www.moe.go.th/moe/nipa/ed_law/p.r.g.edu40.pdf.
- กัญญา แสงเจริญโรจน์ (2553). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนระดับประถมศึกษาของ โรงเรียนบ้านหนองมะปริง สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- จรรยา เนียมสวัสดิ์ และคณะ. (2557). คู่มือการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กลุ่ม
ส่งเสริมการจัดการศึกษา. ตระ: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13.
- ชาย โพธิ์ลีตา. (2560). การสัมภาษณ์แบบเจาะจง (*In-depth Interview*). สืบค้นจาก
<http://www.academia.edu/1747262>.
- ณัฐหทัย บุญสมหวัง. (2554). ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับ
คุณภาพด้านผู้เรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ และ เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2556). วิจัยจัดการทางการบริหารการศึกษา. ใน *ประมวล
สาระชุดวิชาการวิจัยการบริหารการศึกษา*. หน้าที่ 2.
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาศึกษาศาสตร์.
- โรงเรียนบ้านปาละ .(2559). รายงานประจำปีของสถานศึกษา ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนบ้าน
ปาละ. ปัตตานี.
- วลี สีนุชก. (2553). การประเมินโครงการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านสุโขทัย โกล-ลก
สังกัดเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 2. (การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- วุฒิไกร วุฒิกัมพล. (2556). การศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก
เขต 3. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, พิษณุโลก.

- สถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. (2555). *คู่มือครูระบบดูแลนักเรียนกลุ่มพิเศษที่มีภาวะบกพร่องทางการเรียนรู้*. (พิมพ์ครั้งที่ 1) กรุงเทพฯ: ปิยอนด์ พับ ลิขซึ่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *การปกป้องคุ้มครองเด็กในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *แนวทางการปกป้องคุ้มครองเด็กในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. (พิมพ์ครั้งที่ 1) กรุงเทพฯ: พริกหวาน กราฟฟิค.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2552). *ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลักการ แนวคิด และทิศทางการดำเนินงาน*. (พิมพ์ครั้งที่ 2) กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สุภางค์ จันทวานิช. (2561). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 24) กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวรา แก้วนุ้ย และ สุภาภรณ์ พันธ์นาซึม. (2558). *สถิติเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปี 2557 ปีที่มีทิศทางของเหตุการณ์น้อยที่สุดในรอบ 11 ปี*. สืบค้นจาก <http://www.deepsouthwatch.org/node/6633>.
- อรนรินทร์ ขจรวงศ์วัฒนา (2562). *การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview)*. สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/285191>.
- อะหมัด หลีสันมะหมัด. (2555). *การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา อำเภอสิงหนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1*. มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, สงขลา.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

ราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศธ ๐๕๒๒.๑๖ (บ)/๔๓๒

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี ๑๑๑๒๐

๘ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านปาละ

ด้วยนายชัยดี ยามู นักศึกษาหลักสูตรบัณฑิตศึกษา แขนงวิชาบริหารการศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช กำลังทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง แนวทางการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนโรงเรียนบ้านปาละ อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี Guidelines of the Student caring system in Muang Pattani District Pattani Province

ในการนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระจาก โรงเรียนบ้านปาละ

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการอนุญาตให้นักศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ตามวัน เวลา และรายละเอียดที่นักศึกษาเสนอมาพร้อมนี้ หวังว่าจะได้รับความกรุณาจากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ฝ่ายบัณฑิตศึกษา

โทร. ๐-๒๕๐๔-๘๕๐๕

โทรสาร. ๐-๒๕๐๓-๓๕๖๖-๗

เบอร์โทรศัพท์นักศึกษา ๐๘๔-๔๖๒-๘๘๑๑

ภาคผนวก ข

เครื่องมือแบบสัมภาษณ์งานวิจัย

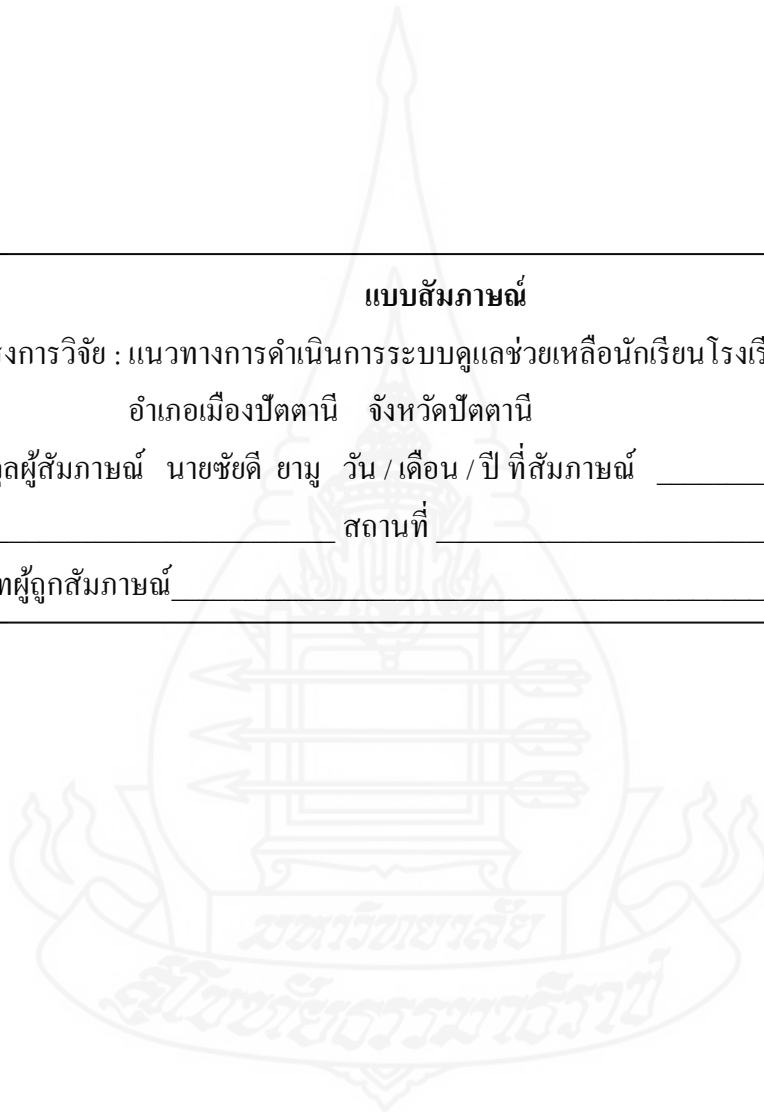
แบบสัมภาษณ์

ชื่อโครงการวิจัย : แนวทางการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าระ
อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

ชื่อ-สกุลผู้สัมภาษณ์ นายชัยดี ยามู วัน / เดือน / ปี ที่สัมภาษณ์ _____

เวลา : _____ สถานที่ _____

บทบาทผู้ถูกสัมภาษณ์ _____

แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์โครงการวิจัย : แนวทางการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้านป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี

วัตถุประสงค์การวิจัย	Main question	Probe-question	Sub-question	ผลการสัมภาษณ์
1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้าน ป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี	สภาพการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนบ้าน ป่าละ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี	1.ครูมีแนวทางการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างไร 1.1 ด้านความสามารถของนักเรียน 1.2 ด้านสุขภาพ 1.3 ด้านพฤติกรรม 1.4 ด้านครอบครัว 1.5 ด้านสังคม	ใช้ตามสถานการณ์	
		2.ครูมีแนวทางการคัดกรองนักเรียนอย่างไร 2.1 กลุ่มปกติ 2.2 กลุ่มเสี่ยง 2.3 กลุ่มปัญหา 2.4 กลุ่มพิเศษ	ใช้ตามสถานการณ์	
		3. ครูมีแนวทางการส่งเสริมพัฒนานักเรียนอย่างไร 3.1 การจัดกิจกรรมโฮมรูม 3.2 การจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน 3.3 การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน 3.4 การจัดกิจกรรมเสริมทักษะการดำรงชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	ใช้ตามสถานการณ์	

วัตถุประสงค์การวิจัย	Main question	Probe-question	Sub-question	ผลการสัมภาษณ์
		4.ครูมีแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหอย่างไร 4.1 การให้คำปรึกษาเบื้องต้น 4.2 การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 4.3 การจัดกิจกรรมอื่นๆ (เฉพาะหน้าและระยะยาว)	ใช้ตาม สถานการณ์	
		5.ครูมีแนวทางการส่งต่อนักเรียนอย่างไร 5.1 การส่งต่อภายใน 5.2 การส่งต่อภายนอก	ใช้ตาม สถานการณ์	
2. เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงด้านการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านป่าระ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี	แนวทางการปรับปรุงด้านการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านป่าระ อำเภอมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี	1.ครูมีแนวทางปรับปรุงการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างไร 1.1 ด้านความสามารถของนักเรียน 1.2 ด้านสุขภาพ 1.3 ด้านพฤติกรรม 1.4 ด้านครอบครัว 1.5 ด้านสังคม	ใช้ตาม สถานการณ์	

วัตถุประสงค์การวิจัย	Main question	Probe-question	Sub-question	ผลการสัมภาษณ์
		2.ครูมีแนวทางปรับปรุงการคัดกรองนักเรียนอย่างไร 2.1 กลุ่มปกติ 2.2 กลุ่มเสี่ยง 2.3 กลุ่มปัญหา 2.4 กลุ่มพิเศษ	ใช้ตามสถานการณ์	
		3. ครูมีแนวทางปรับปรุงการส่งเสริมพัฒนานักเรียนอย่างไร 3.1 การจัดกิจกรรม โฮมรูม 3.2 การจัดกิจกรรมเยี่ยมบ้าน 3.3 การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน 3.4 การจัดกิจกรรมเสริมทักษะการดำรงชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	ใช้ตามสถานการณ์	
		4.ครูมีแนวทางปรับปรุงการป้องกันและแก้ไขปัญหาอย่างไร 4.1 การให้คำปรึกษาเบื้องต้น 4.2 การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 4.3 การจัดกิจกรรมอื่นๆ (เฉพาะหน้าและระยะยาว)		

วัตถุประสงค์การวิจัย	Main question	Probe-question	Sub-question	ผลการสัมภาษณ์
		5.ครูมีแนวทางปรับปรุงการส่งต่อนักเรียนอย่างไร 5.1 การส่งต่อภายใน 5.2 การส่งต่อภายนอก	ใช้ตามสถานการณ์	

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายชัยดี ยามู
วัน เดือน ปีเกิด	31 มีนาคม 2523
สถานที่เกิด	อำเภอรามัน จังหวัดยะลา
ประวัติการศึกษา	ครุศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา สำเร็จการศึกษาปี 2547
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนบ้านปาละ อำเภอเมืองปัตตานี จังหวัดปัตตานี
ตำแหน่ง	ครู วิทยฐานะชำนาญการ

